

Stadsmonografie Brugge

2002

Uitgave van

Project Stedenbeleid
Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1
1000 Brussel
tel. 02 553 40 38
fax 02 553 40 31

Opgemaakt door

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster
Directeur-generaal

Depotnummer

D/2002/3241/113

Productie

LS-Communication, Sint-Niklaas

Coverfotografie

Toon Coussement, Asper

Druk

Enschedé Van Muysewinkel, Evere

Stadsmonografie **Brugge**
2002

	Leeswijzer	1
1	Inleiding	5
	Historische situering	5
	Geografische ligging	7
	Demografische ontwikkeling	7
2	Een bereikbare stad?	9
	Mobiliteit	11
	Openbaar vervoer	11
	Verkeersdrukte binnen en net buiten de stad	11
	Parkeerbeleid	13
	Verkeerstellingen	15
	Diensten	17
	Kwaliteit gemeentelijke dienstverlening	17
	Flexibele uren en/of virtuele toegang?	17
	Website	19
	Het E-loket	21
3	Een bruisende stad?	23
	Demografisch	25
	Natuurlijke loop	25
	Migratiesaldo	27
	Verhoudingen van de leeftijdscategorieën	29
	Vreemdelingen	33
	Economisch	35
	Startende bedrijven en faillissementen	35
	Tewerkstelling in 'nieuwe' bedrijven	37
	Secundariseringsgraad	37
	Tertiariseringsgraad	37
	Horeca en winkels	39
	Toerisme	39
	Sport en cultuur	41
	Gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodatie	41
	Jongeren in jeugd- en sportbewegingen	43
	Podiumkunsten, tentoonstellingen en educatieve activiteiten	43
	Culturele participatie per inwoner	45
	Sociale ontmoetingsruimten	49
4	Een veilige en gezonde stad?	51
	Verkeersveiligheid	53
	Verkeersongevallen	53
	Ernst van de verkeersongevallen	53
	Zachte weggebruikers	59
	Criminaliteit	65
	Geregistreerde feiten	65
	Criminaliteitsgraad	65
	Eigen beleving	71
	Algemeen onveiligheidsgevoel	71
	Mijdingsgedrag	71
	Gezondheid	77
	Drugs, alcohol, medicatie en rookgedrag bij jongeren	77
	Mortaliteitsratio's	83

5 Een leefbare stad?	85
Wonen	87
Verkoopprijs bouwgrond	87
Verkoopprijs woningen	87
Onderhoud en kwaliteit van de buitenruimten	89
Inkomen	91
Mediaaninkomen	91
Inkomstenverdeling	91
Spreadingsmaten	93
Leefloontrekkers (Bestaansminimumtrekkers)	95
Werkloze jongeren	95
Milieu	97
Openbaar groen	97
Recreatief groen	97
Afval	99
Milieuklachten	99
Cultureel erfgoed	103
Leefbaarheid van wijken en buurten	105
Verkeersproblemen	105
Vermogensdelicten	105
Bedreiging	107
Verloedering buurt	107
6 Een leidinggevende stad?	109
Onderwijs	111
School enrolment rate	111
Hogere studies	113
Economie	115
Bedrijfseconomische slagkracht	115
De haven van Zeebrugge	117
7 Een participatieve stad?	119
Participatie	121
Samenstelling gemeenteraad	121
Aantal blanco en ongeldige stemmen	121
Bewonersvergaderingen en hoorzittingen	123
Vrouwen in stedelijke diensten	125
Leidinggevende vrouwen	125
Aanwervingen en bevorderingen: M/V?	125
Verkozen vrouwen	125
Bijlage: facetbenadering	127
Verklarende woordenlijst	176
Bibliografie, bronvermelding	178

Leeswijzer

Deze stadsmonografie is een cartografische en sociografische weergave van de economische, fysische en sociaal-culturele situatie van Brugge. Deze weergave gebeurt vanuit het oogpunt van de bewoners en de gebruikers. We maken hierbij gebruik van cijfers, statistieken en indicatoren. Meestal zijn deze gebaseerd op objectief meetbare omgevingsfactoren. Maar soms zijn ook meningen, opinies en belevingen opgenomen zoals de cijfers van de Veiligheidsmonitor.

Brugge wordt zowel doorheen de tekst als in de cijfergegevens steeds vergeleken met Vlaanderen in zijn geheel en met de groep van de dertien Vlaamse centrumsteden: Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Op 1 januari 2000 telde deze groep van centrumsteden 1.460.770 inwoners. Brugge neemt met haar inwonersaantal van 116.246 inwoners 8,0% van het inwonersaantal van de centrumsteden voor zijn rekening.

Behalve met Vlaanderen en de centrumsteden worden de cijfergegevens van Brugge in de opgenomen tabellen ook vergeleken met een vergelijkbare stad. In het geval van Brugge is dit de stad Oostende met haar 67.279 inwoners.

De meeste opgenomen cijferreeksen beschouwen een periode van tien jaar: 1991–2000. Alle cijfergegevens zijn samengevat rond kwaliteitstrefwoorden zoals bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Elk hoofdstuk draait rond een trefwoord en gaat uit van de vraag in welke mate Brugge aan deze kwaliteit beantwoordt. Hierna worden de thema's die in deze stadsmonografie aan bod zullen komen kort overlopen.

Deze monografie maakt deel uit van een reeks van 13 monografieën over de Vlaamse centrumsteden. Een monografie geeft een stad een samenhangend beeld over zichzelf en situeert haar ten opzichte van de andere Vlaamse steden en ten opzichte van Vlaanderen in zijn totaliteit. Diverse cijfers en statistieken worden gebundeld in één leesbaar document en de trends die daarin vervat zitten worden verduidelijkt via aangepaste grafieken, toelichtingen en synthetische beschrijvende statistiek.

Deze reeks is een initiatief van de Vlaamse overheid en wordt aangeboden aan de betrokken steden. De monografieën zijn zo geconcipieerd dat de steden ze zelf periodiek kunnen actualiseren.

De monografieën zijn bedoeld voor zowel beleidsmensen, investeerders, middenveld als geïnteresseerde burgers.

Inleiding

Een inleidend hoofdstuk situeert de stad op historisch, geografisch en demografisch vlak. Dit beperkt zich niet tot de laatste tien jaar maar gaat verder terug in de tijd, zo mogelijk tot het ontstaan van de stad. Dit laat toe om de huidige gegevens in de juiste context te plaatsen.

Een bereikbare stad?

Steden worden gemaakt en kapot gemaakt door hun bereikbaarheid, wegeninfrastructuur en transport¹. Enerzijds is de ontwikkeling van de stad niet zonder gevolgen voor mobiliteitskeuzen en anderzijds bepalen de mobiliteitskeuzen de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Hoe bereikbaar zijn onze steden? Hoeveel verkeer maakt dagelijks gebruik van de toegangswegen tot de stad? Hoe groot is de bereikbaarheid in de steden zelf? Is er afstemming tussen de verschillende transportsystemen, onder andere via een goed openbaar vervoer en een consequent parkeerbeleid?

Een heel andere vorm van bereikbaarheid betreft de toegankelijkheid van de stedelijke diensten. Zijn de openingsuren klantvriendelijk? Is de kwaliteit van de dienstverlening gegarandeerd? Heeft de stad een ombudsman of kan de bevolking ergens anders met haar klachten terecht? Is de stad ook virtueel toegankelijk? Beschikt de stad over een website? Zijn de stadsdiensten bereikbaar via e-mail?

¹ P. Hall & U. Pfeiffer, *Urban future* 21, London, 2000, p. 261–262, 327–329

Een bruisende stad?

In een bruisende stad hoor je kinderstemmen, is er economische bedrijvigheid, ontmoeten mensen elkaar, doet men samen aan sport en cultuur. Een stad is aantrekkelijk omdat er verrassingen zijn op elke hoek van de straat. Er is niets zo doods als stilte in de stad.

Mensen zijn voortdurend in beweging. De stad is de plaats bij uitstek waar mensen verhuizen: ze komen in de stad wonen, en trekken weer weg. Per saldo stellen we nog steeds een stadsvlucht vast: meer mensen trekken weg dan er binnen komen. Vooral gezinnen met kleine kinderen vinden de buiten aantrekkelijker dan de stad. De huishoudens in de stad zijn bijgevolg doorgaans klein. De stad oefent bovendien een grote aantrekkingskracht uit op nieuwkomers allerhande: allochtonen, asielzoekers en illegalen. Hoe groot zijn de migratiebewegingen in de stad? Hebben deze een grotere impact op de bevolkingsevolutie dan de natuurlijke loop van de stadsbevolking? En wat zijn de gevolgen van deze bevolkingsevoluties voor de doorstroming op de arbeidsmarkt?

De stad is het centrum van economische activiteiten van een regio. Voortdurend starten nieuwe bedrijven op maar gaan ook failliet. De tertiaire sector neemt aan belang toe ten nadele van de secundaire sector. De stad wordt meer en meer een centrum van de diensteneconomie. Dit zijn zowel diensten aan bedrijven (verzekeringen, banken) als diensten aan personen (horeca, toerisme). Maar is de stad ook economisch klaar voor de toekomst? Wat is de evolutie van de tewerkstelling in nieuwe economische sectoren?

Wie de nieuwe trends in het culturele leven wil kennen moet in de stad zijn voor podiumkunsten, tentoonstellingen, educatieve activiteiten. Waar mensen samen wonen vindt men verenigingsleven, sportactiviteiten en sociale ontmoetingsruimten. Welke accommodaties vinden we hiervoor in de stad? Hoe actief is de stad in het culturele veld?

Een veilige en gezonde stad?

2 A.O. Verwey e.a., *Jaarboek
Grootstedenbeleid, Assen, 2000,*
p.81-83

Veiligheid is een belangrijk maatschappelijk probleem². Wanneer de burgers gevraagd wordt met welk probleem de overheid zich zeker zou moeten bezighouden, scoort veiligheid al een aantal jaren erg hoog. De bevolking hecht op dit ogenblik veel meer belang aan veiligheid dan bijvoorbeeld aan de bestrijding van de werkloosheid.

Steden worden traditioneel gezien als haarden van criminaliteit en onveiligheid. Dit heeft natuurlijk te maken met armoede, met uitgesproken sociale ongelijkheid, met gebrek aan sociale controle en samenhangsgevoel, met de aanwezigheid van marginale en illegale groepen, met de centrumfunctie van steden, ...

Hoe hoog ligt de criminaliteitsgraad in de steden? Is er een verandering waar te nemen in de frequentie van verschillende delictvormen? Is er bijvoorbeeld een verschuiving van de vermogensdelicten naar de geweldsdelicten?

Veiligheid heeft ook veel te maken met de eigen gevoelens. Het is best mogelijk dat het aantal misdrijven daalt, maar dat het gevoel van onveiligheid toeneemt. Hoe groot is het onveiligheidsgevoel in de steden? En in welke mate beïnvloedt dit het gedrag van de bevolking? Gaan zij bepaalde plaatsen of situaties trachten te vermijden?

Een tweede belangrijk aspect van veiligheid is de verkeersveiligheid. Hoeveel verkeersongevallen gebeuren er in de steden? Neemt dit aantal toe of af? Hoe ernstig zijn deze ongevallen? Hoe veilig zijn de zachte weggebruikers, met name de voetgangers, fietsers en bromfietzers?

Ook de gezondheid van de mensen in de stad wordt nagegaan. Welk is het rookgedrag van de jongeren in de stad? Is er veel druggebruik? Aan welke ziekten sterven mensen in de stad?

Een leefbare stad?

De ene stad is 'leefbaarder' dan de andere. Een leefbare stad is in de eerste plaats een stad waarin het aantrekkelijk is om te komen wonen en te blijven wonen. Belangrijke stimuli hiervoor zijn de bouwgrondprijzen, de prijzen van de woningen en de kwaliteit van de buitenruimten. Daarnaast heeft een leefbare stad heel wat te bieden aan recreatief groengebied en cultureel-historisch erfgoed.

Binnen de steden is de ene buurt ook leefbaarder dan de andere. Toen de mensen zich nog te voet verplaatsten, woonden de rijken en de armen in elkaars buurt want ze waren afhankelijk van elkaar. De armeren werkten in de huishoudens, tuinen en stallingen van de rijken. Eén van de kenmerken van de moderne steden is de ruimtelijke segregatie van kansarmen in zogenaamde achterstandsbuurten. Deze segregatie is niet alleen zichtbaar met het blote oog bij een wandeling door de stad maar kan ook vastgesteld worden wanneer de inkomensverdeling over de verschillende buurten bestudeerd wordt. Daarnaast is ook het oordeel van de burgers over hun buurt en buurtproblemen een belangrijke indicator voor de leefbaarheid van de stadswijken.

Een leidinggevende stad?

De ruimtelijke structuur is de neerslag van sociaal-economische processen, en het zijn de steden die de Vlaamse ruimte structureren, omdat zij de concentratiegebieden zijn van de economische activiteiten. Steden hebben een enorme aanzuigkracht op de omliggende gebieden. Aan de andere kant gebeurt vanuit de steden een uitzwerming over de omliggende gebieden. Deze uitzwerming geldt zowel voor het wonen (suburbanisatie), als voor economische activiteiten³. De motor van deze bewegingen is steeds de stad. Wat is de concrete aantrekkingskracht van de stad?

Hoe aantrekkelijk is de stad als onderwijsverstrekker voor onderwijs? Hoe groot is de economische slagkracht van de steden? Welke centrale rol neemt de stad op zich als zorgverstrekker?

Een participatieve stad?

De Blijde Inkomst, Vrijheden, Burgers, Revolutie: het zijn begrippen die samenhangen met de stedelijke ruimte. 'Stadslucht maakt vrij'. Nieuwe politieke bewegingen ontstaan in de steden.

Voelen de inwoners van de stad zich nog steeds de burgers van hun stad? Brengen zij een geldige stem uit bij de verkiezingen? Stemmen zij niet blanco?

En hoe verloopt de *bottom up* en *top down* communicatie: hoorzittingen, adviesraden?

En hebben de burgers gelijke kansen? Hoe is de aanwezigheid van vrouwen in de leidinggevende functies van de stedelijke administratie en de stedelijke politiek?

Bijlage: facetbenadering

De facetbenadering geeft cijferreeksen die kunnen gebruikt worden in een kwantitatieve analyse van de stad. Samen met de integrale benadering geven deze cijferreeksen een goed beeld van de economische, fysische en sociaal-culturele situatie van de stad. Hiermee kan van de stad in kwestie een totaalanalyse gemaakt worden en kan ze ook vergeleken worden met een vergelijkbare stad, met het totaal van de dertien steden en met Vlaanderen in zijn geheel.

De gegevens zijn gegroepeerd volgens de volgende elf facetten: bestuur, cultuur, demografie, dienstverlening, economie, huisvesting, jeugd, milieu, onderwijs, sport en recreatie, tewerkstelling en welzijn. Binnen een facet geeft de cijferreeks per jaartal het cijfer voor de betrokken stad, voor een vergelijkbare stad, voor het totaal van de dertien centrumsteden en voor Vlaanderen in zijn geheel, voor zover deze laatste gegevens beschikbaar zijn.

³ *Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen*, Brussel, 1998, p. 35 en volgende, p. 129 en volgende

1 1 Kaartje Brugge

1 Inleiding

Historische situering

Brugge ontstond in de Karolingische tijd tussen de zandstreek en het waddegebied voor de kust, waar het riviertje Reie-Waardamme naar zee stroomde. Die regio bleek al zeer vroeg een aantrekkelijk woongebied te zijn. Archeologisch onderzoek bracht de voorbije jaren sporen van bewoning en andere menselijke activiteit aan het licht uit de prehistorie (steentijd, bronstijd en ijzertijd). In de Gallo-Romeinse tijd concentreerde de bewoning zich langs de verbindingsweg tussen Oudenburg en Aardenburg. Hiervan zijn er talrijke vondsten in de Brugse binnenstad, maar vooral in de Brugse rand. De monding van het riviertje Reie-Waardamme, bood in die tijd plaats aan een haven die verbonden was met de zee via een getijdengeul. Uit vondsten blijkt dat dezelfde as mensen bleef aantrekken in de Merovingische en de Karolingische tijd.

Bij de aanvang van de 9^e eeuw kreeg Brugge door zijn handelsrelaties met Scandinavië zijn huidige naam. Het Oudnoorse woord *'bryggia'* verwijst naar de functie van aanlegsteiger die Brugge in die tijd had. Nog vóór de eerste Vlaamse graaf, Boudewijn I (863–879), in Brugge resideerde, stond er al een burcht in de oudste Brugse stads-kern. De oudste vermelding dateert van 851. Op enige afstand van die burcht ontstond de eerste handelsnederzetting.

Door zijn rechtstreekse toegang tot de zee, werd Brugge vanaf de 11^e eeuw een internationaal handelscentrum. Dankzij het gebruik van Engelse wol, produceerden de Bruggelingen laken van zeer degelijke kwaliteit. Dat werd over heel Europa uitgevoerd. In dezelfde periode, verzandde de natuurlijke verbinding van Brugge met de zee. Het uitzicht van de Vlaamse kustvlakte werd gewijzigd door de stormvloed van 1134. Er ontstond een diepe vaargeul, het Zwin. Die reikte tot aan het huidige Damme, maar de stad bleef toch verbonden met de zee via een kanaal naar het Zwin. Brugge moest hierdoor wel een beroep doen op voorhavens.

In de 13^e eeuw ontmoetten kooplieden uit Zuid- en Noord-Europa elkaar in Brugge. Het was toen een rijke internationale havenstad en er waren al echte bankiers actief. Particulieren en kooplieden konden in Brugge een lopende rekening openen, grote bedragen overschrijven, munten wisselen en zelfs met biljetten betalen. In de 13^e en 14^e eeuw was Brugge de spil van de laken- en textielhandel in Europa en de draaischijf van de transitohandel¹ in grondstoffen en afgewerkte producten van de wereld van toen. Toch was de 14e eeuw, zowel voor Brugge als voor heel Vlaanderen, een periode van opstanden, crisissen, epidemieën, politieke onrust en oorlogen. In 1384 kwamen Vlaanderen en Bourgondië onder één vorst. Onder dat bewind steeg de welvaart verder en kwamen reizigers onder de indruk van de weelde en de luxe in het stadsbeeld. Er was een ongeziene bloei van kunst en cultuur. Toch was niet alles rozengeur en maneschijn. De inkomensverschillen van de volksklasse of ambachtlieden verschilden heel veel van die van de kooplieden-ondernemers, de patriciërs. Gewelddadige opstanden die geregeld voorkwamen tussen 1280 en 1438 werden hardhandig onderdrukt.

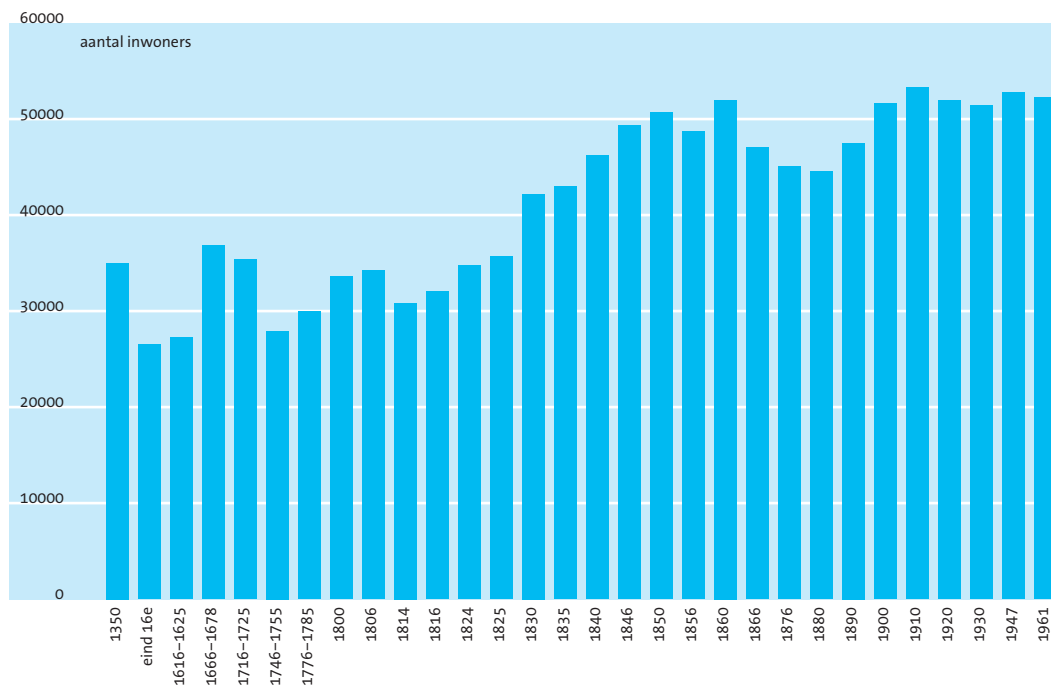
Op het einde van de 15^e eeuw verdween het Bourgondische hof voor altijd uit Brugge. Hiermee werd een tijdperk van ongebreidelde bloei afgesloten. Door de plotse dood van Maria van Bourgondië in 1482 kwam er namelijk een opstand tegen haar weduwnaar Maximiliaan van Oostenrijk. Het gevolg was dat Brugge tien jaar lang geteisterd werd door politieke wisselvalligheden en militair geweld. Brugge verspeelde onder meer daardoor zijn eersterangspositie aan Antwerpen. Ook de wolhandel verplaatste zich naar Antwerpen. Brugge kon zich wel nog blijven handhaven als centrum voor de productie van luxeproducten en kunst, althans nog voor een tijdje.

Brugge kwam in 1584 in Spaanse handen. Door de godsdienstoorlogen en de afsluiting van de zee begon het verval voor Brugge. Vanaf ca. 1665, onder meer door de oprichting van een eigen Kamer van Koophandel, kwam er opnieuw een economische heropleving. Naast de aanleg van een handelsdok voor schepen met een grote diepgang, werd het wegennet dat Brugge met de andere grote steden verbond aanzienlijk verbeterd. De handel in wol en in vlas bloeide terug op en nieuwe textielondernemingen zagen het licht. Zoals heel Vlaanderen, met uitzondering van Gent en Antwerpen, kon Brugge onvoldoende aansluiten bij de industriële revolutie die in de 19^e eeuw vooral het zuiden van België tot bloei bracht. Brugge moest tot ca. 1850 wachten op een eerste industrialiseringsgolf.

¹ Dit betekent het vervoer van goederen waarvan zowel de herkomst als de bestemming in het buitenland liggen, die in een zee- of luchthaven worden overgeladen (na eventueel te zijn opgeslagen) en die in de zee- of luchthaven geen bewerking hebben ondergaan.

1 2 De bevolkingsloop in Brugge in een breed perspectief, 1350–1961

Bron: *Vrielinck en Ornelis*.

Op het einde van de 19^e eeuw werd Brugge opnieuw beroemd door de roman *'Bruges la Morte'* van Georges Rodenbach. Het boek beschrijft Brugge als een ingeslapen, dode maar mysterieuze stad. Er was ook nog Guido Gezelle, een van de belangrijkste Nederlandstalige dichters. Brugge kreeg opnieuw faam in Europa als kunststad en later als toeristisch centrum. Er komt mede een heropleving doordat de nieuwe Belgische staat Brugge promoveert tot een belangrijk nationaal symbool vanwege zijn roemrijke verleden. Het toerisme dat in de late 19^e eeuw ontstond, is nu nog altijd de motor van economische ontwikkeling. De nieuwe haven van Zeebrugge, ingewijd in 1907, bracht nieuwe ontwikkelingen en nieuwe industrieën naar Brugge.

Vanaf 1960 vonden diverse werkzaamheden plaats in de haven. Er kwamen nieuwe haventerreinen bij en er verrezen nieuwe terminals. De grootste uitbreidingswerkzaamheden vonden plaats in het laatste kwart van de vorige eeuw. Twee lange strekdammen, diepwaterkaaien, zagen het licht en de achterhaven werd uitgebouwd met een oppervlakte van ca. 1300 ha. Een zeesluis verbond de twee delen van de nieuwe haven en zo konden schepen met een grote tonnenmaat versart worden. In 1985 opende koning Boudewijn de nieuwe haven op plechtige wijze.

Geografische ligging

Brugge is de hoofdplaats van West-Vlaanderen en ligt in het noordoosten van deze provincie.

In de loop van de 13^e eeuw groeide Brugge boven de oude versterkte omwalling uit. Van de tweede omwalling die een aanvang had in 1297 zijn slechts enkele bouwfragmenten bewaard gebleven. De Brugse binnenstad kreeg toen al het eivormige stadsplan dat ze zou behouden tot vandaag de dag.

De binnenstad die circa 430 ha groot is, maakt deel uit van een veel groter Brugge dat tegenwoordig 13.840 ha beslaat. Een eerste grensuitbreiding kwam tussen 1899 en 1901 toen naar aanleiding van de bouw van de haven de binnenstad samensmolt met de aanpalende gemeenten Sint-Pieters op den Dijk en het aan zee gelegen Zeebrugge. Ook het toen gegraven kanaal dat de binnenstad met de zee verbond en de aangrenzende oevers werden Brugs grondgebied. Dat leverde het eigenaardige beeld op van twee kernen, verbonden door een smalle strook die als corridor fungeerde. In 1971 fuseerde Brugge met zeven gemeenten die rond de corridor en de binnenstad gelegen waren. Nadien veranderden de stadsgrenzen nog nauwelijks, behalve dan aan de kant van de zee, waar door de uitbouw van de haven 193,9² ha zee werd ingepalmd.

2 Exclusief de 30 ha wegen en spoorbundels.

Demografische ontwikkeling

3 Dumont, G.-H., Hubaut, D. *Brugge*, 1993. Uitgeverij Paul Merckx Editions.

In 1316 stierven tijdens een hongersnood minstens 2000 Bruggelingen³ aan de pest. Dat is 5% van de toenmalige bevolking. Van de 13^e eeuw tot de 15^e eeuw waren er ca. 40.000 inwoners in het toenmalige Brugge. Dat was dubbel zoveel als tegenwoordig in de historische binnenstad. Voor de Zuidelijke Nederlanden brachten de oorlog en de economische recessie een groot demografisch verlies met zich mee. In 1584 telde Brugge waarschijnlijk nog 27.000 inwoners om vervolgens een inhaalbeweging te maken tot 38.000 op het einde van de 17^e eeuw. Rond 1750 volgde nog een laatste demografisch dieptepunt toen het aantal daalde tot 28.000. Van toen af ging het langzaam maar zeker bergop. In 1850 steeg het aantal voor het eerst boven de 50.000. Dat zou niet meer veranderen tot aan de fusie in 1971, toen het inwonersaantal steeg van 51.303 naar 118.023.

Het recentste bevolkingscijfer dateert van 31 december 2000 en bedraagt 116.562. Brugge kent een bevolkingsdichtheid van 840,5 inwoners per vierkante kilometer.

2 Een bereikbare stad?

Brugge voerde reeds in 1992 een verkeerscirculatieplan door. De verkeersdrukke nam af ten voordele van het gebruik van het openbaar vervoer. Terwijl Vlaanderen in 2000 14% meer reizigers vervoerde op de bussen van De Lijn in vergelijking met 1990, zag Brugge eind 1998 maar liefst 81% meer reizigers op zijn bussen. Vlaanderen kende tussen 1998 en 1991 bijna geen groei. Dagelijks gebeuren er in en rond Brugge zo'n 34.000 verplaatsingen. De meerderheid van het verkeer dat Brugge zowel als vertrek- en eindpunt heeft, vermijdt de binnenstad.

Het parkeerbeleid in Brugge zorgde in de periode 1990–1999 voor een visuele opwaardering. Tal van bovengrondse parkeerplaatsen verdwenen naar de ondergrondse parking aan het station. Het totale aanbod aan parkeerplaatsen langs straten en pleinen is in die 10 jaar met 400 afgenomen. Toch biedt Brugge momenteel meer parkeergelegenheid dan in het begin van de jaren negentig

De Vlaamse autosnelwegen hadden in 2000 gemiddeld 1,7% en de Vlaamse gewestwegen gemiddeld 0,5% meer voertuigen te verwerken dan in 1999. In de omgeving van Brugge telt men op de E40 in 2000 op werkdagen 13% meer verkeer dan in 1995. Ook op zater-, zon- en gewone weekdays wordt een stijgend gebruik door voertuigen vastgesteld. Op de E403 blijft de situatie eerder stabiel. Op de gewestwegen is er een toename van de verkeersdrukke op de N31 en de N9 terwijl op de N397 de verkeersdrukke af nam.

Het is niet voldoende voor een stad om fysisch bereikbaar te zijn. Burgers verwachten ook een bereikbare dienstverlening van de stadsdiensten. In een studie van Test-Aankoop, waar gekeken werd naar de informatieverstrekking en toegankelijkheid van de diensten, scoorde Brugge eerder middelmatig. Bij de belangrijkste stadsdiensten wordt wel de voorwaarde van flexibele uurregelingen vervuld. Langzaam maar zeker worden de stadsdiensten van Brugge ook bereikbaar via e-mail.

De website van Brugge heeft een toeristische oriëntatie maar biedt ook aan de lokale burgers een schat van informatie. Informatieverstrekking is dan ook de grote troef voor de website van Brugge. Sedert korte tijd is er ook het elektronisch dienstenloket. Lokale burgers kunnen dus virtueel aankloppen bij de dienst bevolking en burgerlijke stand.

2 1 Evolutie van het aantal reizigers met De Lijn in het Vlaamse Gewest, 1990–2000

Bron: De Lijn West-Vlaanderen.

	aantal (x 1.000)
1990	211.300
1991	216.170
1992	217.811
1993	219.081
1994	220.646
1995	218.740
1996	214.847
1997	214.886
1998	216.428
1999	223.232
2000	240.410

2 2 Kerncijfers van de busreizigers op het Brugse stadsnet, 1990–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	Ritten met stadsbiljetten	Ritten met stadsrittenkaart	Busreizigers stadsnet	Groei-index busreizigers
1990	393.300	1.176.800	/	/
1991	359.700	1.272.880	1.632.580	100
1992	435.638	1.611.851	2.047.489	125
1993	469.175	1.723.759	2.170.269	133
1994	586.387	1.899.756	2.538.016	155
1995	616.339	1.864.255	2.557.494	157
1996	653.862	1.882.391	2.660.720	163
1997	693.445	1.780.294	2.742.770	168
1998	672.905	2.073.059	2.962.733	181
1999	867.592	2.046.851	/	/

2 3 Autoverplaatsingen in Brugge tijdens het avondspitsuur, 2000

Bron: Mobiliteitsplan Brugge.

	Brugge 1	Dudzele	Zeebrugge-Lissewege
Brugge 1	12.286	164	320
Dudzele	165	0	13
Zeebrugge-Lissewege	345	18	636
Beernem	247	2	5
Blankenberge	317	19	287
Damme	1.082	6	17
De Haan	22	4	66
E40-A17	1.190	9	25
Jabbeke	510	7	18
Knokke-Heist	269	28	182
Oostende	257	8	25
Oostkamp	1.010	8	17
Zedelgem	715	6	18
Zuienkerke	77	3	9
totaal	18.489	282	1.637

Mobiliteit

Brugge had in 1992 reeds een verkeerscirculatieplan voor de binnenstad. Hierbij werden meer dan 100 aanvullende verkeersreglementen ingevoerd waarbij vooral de zone-30, het zonaal verkeersverbod van voertuigen +3,5 ton en het toegangsverbod voor autocars in de binnenstad voorop stonden. Met de invoering ervan werd een trendbreuk gerealiseerd. Volgens de studiegroep Planning namen het autoverkeer, en bijgevolg de verkeersdrukte, af terwijl het fietsverkeer en het gebruik van het openbaar vervoer toenamen. Door de invoering van de verkeerslussen en –barrières konden de autobestuurders namelijk niet langer kriskras doorheen de stad rijden. De toename van het fietsverkeer en het gebruik van het openbaar vervoer waren het gevolg van diverse maatregelen. Ter bevordering van het fietsverkeer werd het mogelijk om op sommige plaatsen in beide richtingen te fietsen. Voor het openbaar vervoer werden onder andere frequentere verbindingen ingelegd. Na een evaluatie in 1993 werd het verkeerscirculatieplan aangepast. Het werd op sommige aspecten uitgebreid, waardoor Koning Auto nog meer terrein verloor. Anderzijds werd het op sommige plaatsen teruggeschroefd. In 1996 maakte Brugge een samenhangend mobiliteitsplan op dat alle voorgaande verkeerscirculatie- en verkeerleefbaarheidsplannen integreert.

Openbaar vervoer

Busreizigers op het stadsnet

In Vlaanderen zette zich in de jaren negentig de trend in van een stijgend gebruik van het openbaar vervoer. Vanaf 1996 is een ononderbroken toename te zien van de reizigers die zich met de diensten van De Lijn verplaatsen. In 2000 telde men ongeveer 14% meer gebruikers van de bussen van De Lijn dan in 1990. De Lijn vervoerde in dit jaar ongeveer 240 miljoen reizigers.

Op het einde van het voorbije decennium vervoerden de lijnbussen in Brugge ongeveer 81% meer mensen dan in het begin van dat decennium¹. De gestage toename van het openbaar vervoer werd een jaarlijks gegeven. De grootste toename situeerde zich vooral in de eerste helft van het decennium. In 1998 gebruikten bijna drie miljoen mensen het stadsnet van Brugge.

In Brugge, zaten het gebruik van stadsbiljetten en stadsrittenkaarten het voorbije decennium ook duidelijk in de lift. In 1999 lag het gebruik van stadsbiljetten 120% hoger dan in 1990. Stadsrittenkaarten werden ook frequenter gebruikt. De toename was van een orde van 74%.

- ▶ Zowel Vlaanderen als Brugge hebben steeds meer reizigers op de bussen van De Lijn. Deze groei is in Brugge opmerkelijk sterker.
- ▶ Het gebruik van stadsbiljetten en stadsrittenkaarten in Brugge zit duidelijk in de lift.

Verkeersdrukte binnen en net buiten de stad

Verkeer binnen en buiten de stad

Elke stad heeft af te rekenen met haar eigen mobiliteitsproblemen. Op basis van een verkeersmodel², gemaakt door de Groep Planning, kan de intensiteit van het autoverkeer nagaan worden. In dit onderzoek van 1999 werd de fusiegemeente Brugge niet als één geheel genomen. Brugge werd hier opgesplitst in drie delen: Brugge Stad en omgeving, Dudzele en Zeebrugge-Lissewege.

¹ Deze cijfers zijn afkomstig van De Lijn West-Vlaanderen en zijn gepubliceerd in het mobiliteitsplan van Brugge.

² Dit is een mathematisch computermodel dat een simulatie van het gemotoriseerde verkeer uitvoert. Deze wordt getoetst aan de tellingsgegevens. Het automodel geeft een beeld van bestaande verkeersstromen tussen de verschillende kernen van Brugge en van auto-intensiteiten op de belangrijkste wegvakken.

2 4 Autoverplaatsingen in Brugge tijdens het avondspitsuur, 2000

Bron: Mobiliteitsplan Brugge.

	Assebroek	Binnenstad	Koolkerke	Kristus-Koning	Sint-Andries	Sint-Jozef	Sint-Kruis	Sint-Michiels	Sint-Pieters	Lissewege	Zeebrugge	Dudzele	totaal
Assebroek	182	256	17	34	126	44	186	221	70	9	12	15	1172
Binnenstad	372	603	53	107	586	139	360	297	243	18	34	28	2839
Koolkerke	14	28	3	5	11	7	22	15	10	1	2	2	120
Kristus-Koning	76	92	8	10	122	38	54	42	58	8	10	10	526
Sint-Andries	133	249	28	99	420	91	90	289	217	20	26	20	1680
Sint-Jozef	131	289	13	21	66	51	151	73	119	10	12	22	957
Sint-Kruis	357	517	42	33	182	120	227	169	170	12	17	22	1866
Sint-Michiels	186	323	25	90	313	80	145	295	165	13	20	14	1667
Sint-Pieters	117	359	24	84	367	156	284	212	214	47	51	30	1944
Lissewege	9	25	1	3	17	3	6	10	11	8	40	5	136
Zeebrugge	17	38	8	19	61	23	23	36	36	103	485	13	862
Dudzele	17	46	3	8	21	19	11	12	29	8	5	0	178
totaal	1610	2825	223	510	2291	770	1557	1671	1339	256	712	182	13946

2 5 Evolutie van het parkeeraanbod in Brugge, 1990 en 1999

Bron: Ruimtelijk Structuurplan Brugge.

	Vrij parkeren	Betalend parkeren	Bewoners-parkeren	totaal straten en pleinen	Ondergronds parkeren	totaal binnenstad	Parkeergebouw station
1990	5322	878	0	6200	1700	7900	0
1999	4427	1168	169	5764	2070	7834	1600

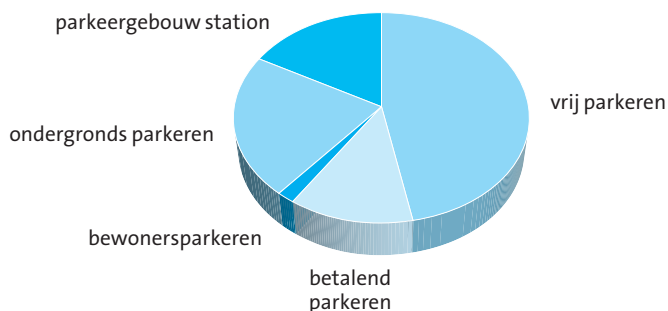
2 6 Evolutie van de private parkeerplaatsen in de Brugse binnenstad, 1990, 1997 en 1999

Bron: Ruimtelijk Structuurplan Brugge.

	Parkeerplaatsen bewoners				Tertiaire sector		
	totaal	Private garages	Collectieve garages	Buurt-parkings	totaal	Toerisme (hotels)	Kantoren e.a.
1990	4743	1803	870	2070	2281	319	1962
1997	5042	1797	782	2463	2419	296	2133
1999	5138	1807	844	2487	2420	296	2124

2 7 Het parkeeraanbod in Brugge tijdens 1999

Bron: Ruimtelijk Structuurplan Brugge.

3 De Groep Planning definieert deze avondspits van 16.30 tot 17.30h.

Uit dit verkeersmodel kan men besluiten dat er tijdens het avondspitsuur³ in en rond Brugge bijna 34.000 verplaatsingen met de wagen gebeuren. Bij het bekijken van de vertrek- en eindpunten van de verplaatsingen, is te zien dat 41% van deze verplaatsingen, bijna 14.000, Brugge als vertrek- én eindpunt heeft. De overige verplaatsingen hadden vooral de omliggende gemeenten als eindbestemming.

Herkomst- en bestemmingsverkeer binnen Brugge

Omtrent het autoverkeer dat Brugge zowel als vertrek- en eindpunt heeft kan men vaststellen dat slechts 36% een begin- of eindbestemming of beide in de binnenstad van Brugge heeft. De overgrote meerderheid van de autoverplaatsingen gebeurt dus rond de binnenstad. Met andere woorden, de meeste verplaatsingen gebeuren tussen de deelgemeenten onderling, zonder dat daarvoor de binnenstad gebruikt wordt.

- ▶ Dagelijks zijn er in en rond Brugge ongeveer 34.000 autoverplaatsingen. Ruim 40% heeft Brugge als eind- én vertrekpunt.
- ▶ De meerderheid van het verkeer in Brugge zelf, gebeurt buiten de binnenstad.

Parkeerbeleid

Openbaar parkeeraanbod

Een vergelijking van de parkeersituatie van 1999 met die van 1990 laat zien dat er in de binnenstad een zestigtal parkeerplaatsen verdwenen zijn. Terwijl het aantal vrije parkeerplaatsen met 17% is afgenomen, zijn de betalende kortparkeerplaatsen met 33% toegenomen. Daarnaast werd het bewonersparkeren in een aantal straten ingevoerd. We zien dat het totale aanbod van parkeerplaatsen langs straten en pleinen met 400 is afgenomen. Dit brengt een visuele opwaardering van de stadsruimte met zich mee waarbij in dit geval de vrijgekomen ruimte ten voordele van de voetgangers aangewend wordt. De ondergrondse parkeergelegenheid werd uitgebreid om de verloren gegane bovengrondse parkeerplaatsen te compenseren. In 1999 waren er ondergronds zowat 22% meer plaatsen dan in 1990. Daarbij kwam ook nog de parking aan het station. Deze functioneert als stationsparking, randparking en Park and Ride- parking naar de binnenstad. In 1999 waren er dus globaal gezien meer parkeerplaatsen en bovendien waren de bovengrondse parkeerplaatsen die in de binnenstad verloren gingen verplaatst naar ondergrondse parkings of naar de stationsparking.

Privaat parkeeraanbod

In 1999 werden in Brugge 7461 private parkeergelegenheden geteld. Hiervan staan 5042 parkeerplaatsen in functie van het wonen, 2124 worden gebruikt voor handelsactiviteiten (handel, kantoor, onderwijs en openbare diensten) en 296 zijn parkeerplaatsen bij hotels en restaurants. In 1999 hadden de bewoners 8% meer parkeerplaatsen dan in 1990. De stijging is voornamelijk te danken aan buurtparkings. Private garages zijn met 4 eenheden aangegroeid terwijl een aantal collectieve garages verdwenen. Ook de tertiaire sector zag een aangroei van 6%. Deze werden niet zozeer ingenomen door het toerisme, maar wel door kantoren en andere.

- ▶ Brugge kende een visuele opwaardering doordat bovengrondse parkeerplaatsen verdwenen ten voordele van ondergrondse.
- ▶ Zowel de bewoners als de handel konden in 1999 op een groei van het aantal parkeerplaatsen rekenen.

2 8 Verkeerstellingen van de E40, N31, N397 en N9, 1995–2000 en de E403, 1999–2000 met hun groei-indexen

Bron: LIN, afdeling Verkeerskunde.

		werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddelde weekdag
E40 Oostkamp–Brugge	1995	58.600	56.600	61.500	58.700
	1996	56.900	53.700	59.700	56.800
	1997	58.100	55.300	62.300	58.300
	1998	65.100	62.100	66.300	64.800
	1999	65.400	63.600	66.300	65.300
	2000	66.100	61.900	66.500	65.600
	groei-index	112,8	109,4	108,1	111,8
		werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddelde weekdag
E403 Ruddervoorde–Brugge	1999	33.000	25.200	26.300	30.900
	2000	33.100	24.900	25.400	30.800
	groei-index	100,3	98,8	96,6	99,7
		werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddelde weekdag
N31 St.-Michiels–Brugge	1995	34.300	28.900	28.900	32.800
	1996	34.200	29.900	30.200	33.000
	1997	35.000	30.400	30.300	33.700
	1998	36.200	31.400	30.100	34.700
	1999	39.000	34.800	33.400	37.600
	2000	38.800	33.100	31.500	36.900
	groei-index	113,1	114,5	109,0	112,5
		werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddelde weekdag
N397 St.-Michiels–Brugge	1995	16.200	14.100	12.100	15.300
	1996	15.700	14.100	12.200	14.900
	1997	15.700	14.100	11.800	14.900
	1998	15.600	14.000	11.700	14.800
	1999	15.900	13.800	11.900	15.000
	2000	15.500	13.300	11.200	14.600
	groei-index	95,7	94,3	92,6	95,4
		werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddelde weekdag
N9 St.-Kruis–Brugge	1995	14.500	13.800	10.900	13.900
	1996	14.700	14.000	10.900	14.000
	1997	14.600	14.100	10.900	14.000
	1998	15.200	14.700	11.400	14.600
	1999	15.400	15.000	11.700	14.800
	2000	15.000	14.400	11.000	14.400
	groei-index	103,4	104,3	100,9	103,6

Verkeerstellingen

Verkeerstellingen gebeuren aan de hand van permanente of periodieke telposten. De resultaten die hier besproken worden, gebeurden op basis van de registratie met lusdetectoren die het verkeer periodiek gedurende 16 uur telden (van 06.00h tot 22.00h). De tellingen gebeuren op werk- en op weekenddagen. Het wegverkeer in Vlaanderen laat in 2000 een toename zien van het aantal rijdende voertuigen ten opzichte van 1999. De Vlaamse autosnelwegen hadden gemiddeld 1,7% en de Vlaamse gewestwegen gemiddeld 0,5% meer voertuigen te verwerken.

De autosnelwegen E40 en A17 verbinden Brugge met het internationale wegennet in Vlaanderen. De gewest- en expresweg N31 doet dienst als verdeelweg tussen de regionale en internationale wegeninfrastructuur in Brugge. Enerzijds is het de stedelijke verdeelweg voor Brugge en anderzijds verwerkt ze ook heel wat vrachtverkeer naar Zeebrugge.

Op de E40, sectie Oostkamp–Brugge, is er ten opzichte van 1995 een toename van het verkeer zowel op werk- als op weekenddagen. De stijging is het grootst tijdens de werkdagen (+13%). Gemiddeld slikt deze weg dagelijks bijna 62.000 voertuigen. Tijdens zondagen zijn dit er ruim 2000 meer. Op een andere autosnelweg, namelijk op het stuk E403 van Ruddervoorde–Brugge, blijft de situatie op een gemiddelde werkdag redelijk stabiel en neemt zelfs iets af tijdens het weekend. Op werkdagen passeren daar meer voertuigen dan op een gemiddelde weekdag.

Op de gewestwegen, de N31 en N9 is er een toename van de verkeersdruk. Op de N31, sectie St-Michiels-Brugge waren er in 2000 tijdens de werkdagen 13% meer voertuigen dan vijf jaar daarvoor. De werkdagen zijn de drukste tijden voor dit gedeelte gewestweg. Ook op gemiddelde weekdagen en op weekenddagen was het verkeer er in die vijf jaar aangegroeid. Op de N9 is ook een toename vast te stellen, maar die is procentueel minder groot dan deze op de N31. De gewestweg N397 daarentegen kreeg minder voertuigen te slikken dan vijf jaar daarvoor.

- ▶ Er is geen eenduidige trend in de evolutie van de verkeersdruk op de belangrijkste wegen van en naar Brugge.
- ▶ De toenemende verkeersdruk situeert zich niet enkel op werkdagen. Ook op weekenddagen en gemiddelde weekdagen is het drukker geworden.

2 9 De kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening

Bron: Test-Aankoop, oktober 2000.

	1 zeer slecht 3 slecht 5 middelmatig 7 goed 9 zeer goed	Openingsstijden	Affichering van de openingsstijden	Loketten en/of kantoren gemak- kelijk te herkennen	Toegankelijkheid voor mensen met een handicap	Eindbeoordeling lokalen
Brugge		3	1	9	1	5
Oostende		3	1	8	9	6
13 steden		2,7	5,9	7,9	5,6	6,0

2 10 Flexibiliteit van de dienstverlening

Bron: Infogids Brugge 2001, APS-bewerking.

	Flexibele openingsuren?	Virtueel bereikbaar?
Bibliotheek	2,6	0
Dienst bevolking	2	0
Dienst burgerlijke stand	2	0
Toerisme	1,5	100
Hulp- en preventiediensten	1	66,6
Sportdienst	1	100
Dienst Leefmilieu	1	0
Hulpverlening	0,8	20
Ruimtegebonden	0,66	50
Andere stadsdiensten met loket	0,25	0
Interne diensten	0,25	25
Jeugddienst	0	33,3
OCMW	0	100

stand op 01/01/2001

Diensten

Kwaliteit gemeentelijke dienstverlening

Eind oktober 2000 peilde de consumentenvereniging Test-Aankoop naar de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening. Bij de 70 onderzochte Vlaamse gemeenten klopte ze aan met zes concrete vragen. Naast de vlotte afhandelingen van deze gevraagde diensten, bekeek Test-Aankoop de openingstijden, de affichering van de openingstijden, de herkenbaarheid van loketten en kantoren en ten slotte de toegankelijkheid voor mensen met een handicap. Van de 159 onderzochte gemeenten, was een poeve 6% open op zaterdagvoormiddag en één avond in de week. Test-Aankoop deed nochtans een studie in 1998 waarin de meeste ondervraagden toen voorstander waren van een dienstverlening waarbij de gemeentediensten de zaterdagvoormiddag en minstens één avond in de week tot 19 uur geopend zouden zijn. Bij 32% van de gemeenten waren daarenboven de openingstijden niet geafficheerd op een zichtbare plaats. Wat de properheid betreft, waren de resultaten algemeen positiever. Niet minder dan 81% van de lokalen waren proper tot zeer proper. Het juiste loket of kantoor identificeren bleek geen probleem te vormen. Met uitzondering van vier gemeenten, kan de bezoeker met gemak het juiste loket vinden dat hij nodig heeft. Met de infrastructuur voor personen met een handicap is het ook nog lang niet optimaal. Slechts in 53% van de gevallen kan iemand met een handicap zich op eigen houtje tot het gebouw begeven. Als anderen een handje toesteken is 18% wel toegankelijk voor een persoon met een handicap. In de overige 29% waren er totaal geen voorzieningen voor gehandicapten.

Voor Brugge was de eindbeoordeling voor informatieverstrekking en toegankelijkheid middelmatig. Brugge scoorde goed in het herkennen van loketten en kantoren. De stad deed het slecht wat de toegankelijkheid van mensen met een handicap en de affichering van de openingstijden betreft. Dit laatste staat wel duidelijk in de infogids die iedere Bruggeling jaarlijks in de bus krijgt. De gemiddelde score van de centrumsteden ligt een heel stuk hoger bij de affichering en de toegankelijkheid voor mensen met een handicap. Brugge doet het in het algemeen iets slechter dan het gemiddelde van de centrumsteden.

Flexibele uren en/of virtuele toegang?

Op het vlak van dienstverlening moet een stad ook bereikbaar zijn, zowel persoonlijk als virtueel. In het kader van deze monografie werden de diensten van de stad Brugge onder de loep genomen en werd een score toegekend volgens een puntensysteem. Wanneer een dienst open is op zaterdag én twee avonden per week tot 18:30 uur, krijgt deze dienst de maximum score van 3. Wanneer een dienst slechts één avond tot 18:30 uur open is én op zaterdag krijgt deze een score van 2. Enzovoort. Een stadsdienst die aan geen enkele van deze voorwaarden voldoet, krijgt een nul.

De stadsdiensten werden op basis van hun werkzaamheden ingedeeld in 13 groepen. Onder de stadsdiensten met een loket vielen onder andere de volgende diensten: de belastingen, huisvesting, het KMO-loket en de stedelijke dienst van vergunningen. Bij elk van deze diensten werd nagegaan of zij flexibele openingsuren hadden. Deze totaalscore werd dan gedeeld door het aantal diensten die onder 'stadsdiensten met loket' vielen. Onder jeugddienst viel bijvoorbeeld de cel jeugd, het jongerenadviescentrum JAC, het comité bijzondere jeugdzorg.

Naast dit fysische aanspreekpunt, is er ook nog het virtuele aanspreekpunt. Er werd nagegaan in hoeverre burgers een beroep konden doen op de diensten via de elektronische weg, de weg van een e-mailberichtje. Hierbij werd dezelfde indeling gebruikt als bij het nagaan van de openingsuren. De bereikbaarheid wordt in een percentage uitgedrukt.

De bibliotheken hebben de meest flexibele openingsuren. Deze zijn bijgevolg het meest toegankelijk voor mensen die na hun werkuren gebruik wil maken van deze diensten. Daarnaast doen de dienst Bevolking en deze van de burgerlijke stand het ook vrij goed. De jeugddienst en het OCMW zijn aan de andere kant het minst flexibel. Zij zijn open op de traditionele uren. Misschien liggen de noden van deze gebruikers, namelijk jongeren, senioren en werklozen, enigszins ergens anders.

Het OCMW, de dienst toerisme en de sportdienst zijn 100% virtueel aanspreekbaar. Toch beschikt een groot aantal diensten nog steeds niet over een e-mailadres. Voor de dienst bevolking en burgerlijke stand biedt het e-loket dan weer een oplossing. Deze dienstverlening wordt hieronder besproken.

2 11 Website van de stad Brugge

http://www.brugge.be

2 12 Inhoudsanalyse van de website van de stad Brugge

Bron: Jo Steyaert, KUL.

	Informatie	E-diensten	Inbreng gemeenschap	Democratie	Interactiviteit
Brugge	6	1	2	2	4
Oostende	6	1	0	3	3
13 steden	6,1	1,2	2,7	3,1	3,9

Iedere dimensie heeft als maximum score 7

Website

De eerste gemeentelijke Vlaamse websites moeten rond 1995 gesitueerd worden. In de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zal digitale dienstverlening in de toekomst een nog belangrijkere schakel zijn tussen de burger en het stadsbestuur. Een inhoudsanalyse van de gemeentelijke website maakt duidelijk in hoeverre de stad op een elektronische manier aan de eisen van hun burgers voldoet. Zijn de stadsdiensten met andere woorden elektronisch bereikbaar voor de burgers?

Websites zijn constant in beweging en het is niet makkelijk om vandaag een inhoudsanalyse te presenteren die nog van kracht zal zijn bij het lezen van de publicatie. Jo Steyaert lichtte de gemeentelijke websites door in januari 1999 en in juni 2000. We kunnen dit als ankerpunt gebruiken: we stellen ons de vraag hoe de stand van zaken in Brugge was na de initiatie op het net van een aantal jaren daarvoor?

De website van Brugge ging reeds vroeg van start. Reeds in 1993 was deze er al. In 2000 bleek amper 43% van de Vlaamse en Brusselse gemeenten voorzien te zijn van een officiële gemeentelijke website. Alle dertien centrumsteden hebben vandaag de dag echter wel een officiële gemeentelijke website.

Vorm

4 Bij raadpleging eind oktober 2001.

De gemeentelijke website van Brugge⁴ is in meerdere talen te raadplegen. De site heeft dus een duidelijke toeristische oriëntatie naar Engels-, Duits-, en Franssprekenden. Zelfs Japanse bezoekers komen hier aan hun trekken. Deze anderstalige secties van de site zijn anders in opbouw dan de site voor de Nederlandstaligen. Toerisme vormt de hoofdmoot voor de anderstalige surfers. Dit gaat van 'hoe Brugge te bereiken', tot praktische en culturele informatie. Terwijl de overgrote meerderheid van de officiële gemeentelijke websites de surfer geen ondersteuning biedt, zien we bij de site van Brugge een heel andere situatie. Brugge biedt zowel een zoekfunctie, een trefwoordenlijst (Brugge van A tot Z) een webwijzer en navigatietips aan. Brugge zorgt er dus voor dat de virtuele bezoeker niet aan zijn lot wordt overgelaten. In de studie van Jo Steyaert bleek nochtans dat slechts 28% van de officiële sites een zoekfunctie aanboden, 17% beschikten over een trefwoordenlijst en amper 3,5% bood een helpfunctie aan.

Inhoudsanalyse

De opzet van het onderzoek van Steyaert was de graad van informatieverstrekking, de dienstverlening en het organiseren van inspraak in het beleid van de gemeentelijke website nagaan. Om deze vraag te kunnen beantwoorden gingen ze bij elk van deze sites vijf verschillende dimensies onderscheiden.

Een eerste dimensie is de graad van gemeentelijke administratieve informatie. Kunnen de burgers adressen, telefoonnummers en dergelijke opvragen? Is er een gemeentelijke dienstengids, informatie van openbaar vervoer, toeristische informatie en informatie over diensten die aan het gemeentebestuur verbonden zijn? De tweede dimensie gaat de graad van on-line dienstverlening na. Kunnen hier gemeentelijke diensten geraadpleegd worden, besteld of rechtstreeks verkregen worden? Een hoge score hierop wijst op de aanwezigheid van een elektronisch overheidsloket. Een derde dimensie meet de inbreng van de lokale gemeenschap. Men bekijkt de mogelijkheden van de site om het lokale maatschappelijke veld te laten deelnemen. Is er informatie te vinden over lokale verenigingen, wordt deze informatie door deze lokale verenigingen op het web gezet, is er verbruimte voor bewoners en dergelijke meer. De vierde dimensie meet een aantal aspecten van het lokale politieke leven die ondersteunend werken voor de lokale democratie: de graad van democratie. Zijn de basiselementen aanwezig die essentieel zijn voor de bewoners om deel te nemen aan het lokale democratische proces? Zijn er bijvoorbeeld referenda of opiniepeilingen, on-line of off-line discussies met het bestuur, de agenda van de gemeenteraad en dergelijke meer. Ten slotte bekijken ze de graad van interactiviteit. Voorziet de site in verschillende soorten communicatiepatronen? Is er een algemeen emailadres, een gastenboek, een mailinglist, een afzonderlijke mail voor de gemeenteraadsleden, het bestuur,...

2 13 E-loket van de stad Brugge

http://www.brugge.be/eloket/index.htm

Brugge scoorde in 2000 niet zo goed op het aanbieden van elektronische diensten. Intussen is er wel een elektronisch loket voorzien. Dit wordt hieronder besproken. Toen waren net geen 7% van de officiële gemeentelijke websites voorzien van een e-loket met elektronische afhandeling. Brugge scoorde in 2000 het best in het aanbieden van informatie. Ook de graad van interactiviteit scoorde beter dan gemiddeld. De inbreng van de gemeenschap en het democratisch gehalte hadden beide een score van 2 op 7.

Het E-Loket

Bij de raadpleging in oktober 2001 beschikte Brugge wel over een elektronisch loket. Inhoudelijk staat een e-loket voor een informatieverstrekking naar de burger. Via het web moet het mogelijk zijn documenten in te vullen, af te drukken, te ondertekenen en op te sturen naar het gemeentebestuur. Het aanvragen van formulieren moet daar ook mogelijk zijn.

Op de site van Brugge kan men doorsurfen naar het e-loket. Men kan er terecht voor de diensten van de bevolking en van de burgerlijke Stand. De aanvrager dient telkens zijn rijksregisternummer in te vullen en kan dan een adreswijziging doorvoeren en dergelijke meer. Vooraleer het elektronisch document in te vullen, kan de bezoeker telkens informatie opvragen over de procedure of inlichtingen over het item erop nalezen.

Bij het versturen van elektronische documenten wordt een referentnummer gegeven waarmee de bezoeker zelf de stand van zaken kan controleren van zijn of haar dossier.

3 Een bruisende stad?

Op basis van demografie blijkt Vlaanderen een heel stuk bruisender te zijn dan de centrumsteden. Hiermee wordt bedoeld dat Vlaanderen beter scoort op een aantal demografische aspecten die staan voor een bruisende omgeving. In Vlaanderen sterven er in verhouding minder mensen dan in de centrumsteden. Daarnaast kan men spreken van een meer uitgesproken positieve natuurlijke loop en een overschot op het migratiesaldo. In verhouding zijn er ook meer 10-24-jarigen dan 50-64-jarigen. In de centrumsteden zijn wel meer geboorten per 1000 inwoners te constateren dan in Vlaanderen.

Voor een aantal aspecten is Brugge minder 'bruisend' dan het gemiddelde van de centrumsteden. Dit is vooreerst zo voor het geboortesaldo en de natuurlijke loop. De laatste jaren zijn er in Brugge ook meer mensen tussen de 50 en 64 jaar dan jongeren (10-24 jaar). In de centrumsteden zijn er de laatste jaren ook maar nipt meer jongeren. Toch doet Brugge het op een aantal aspecten beter dan de centrumsteden. Er sterven gemiddeld iets minder mensen dan in de centrumsteden. Het migratiesaldo is niet zo positief als in Vlaanderen, maar toch beter dan gemiddeld in de centrumsteden. De laatste jaren kan Brugge uitpakken met een niet onaanzienlijke aangroei door een overschot op de migratie.

Economisch gezien vertonen zowel Vlaanderen als de centrumsteden een afname van de startende bedrijven. Daarenboven zijn er in de tweede helft van de jaren negentig zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden meer faillissementen in verhouding tot oprichtingen in vergelijking met de eerste helft. De situatie van de centrumsteden is hier slechter dan in het Vlaamse Gewest. Toch kan men ook een positieve ontwikkeling vaststellen. Er is een toename tot zeer grote toename in de tewerkstelling in nieuwe bedrijven in vergelijking met respectievelijk de centrumsteden en Vlaanderen. De secundariseringsgraad nam zowel af in Vlaanderen als in de centrumsteden. Tegelijk is er zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden een toename te zien van de tertiëriseringsgraad. Zowel de secundariserings- als de tertiëriseringsgraad liggen hoger in de centrumsteden dan gemiddeld in Vlaanderen. Wat het toerisme betreft, blijken de overnachtingen zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden toe te nemen. De centrumsteden konden zelfs rekenen op een jaarlijkse toename.

Brugge is in vergelijking met de centrumsteden economisch relatief bruisend. Brugge vertegenwoordigt namelijk een groter en bovendien stijgend aandeel van startende bedrijven in het totaal van de centrumsteden. Brugge heeft daarenboven, hoewel ook aan de dalende kant, een relatief positieve balans oprichtingen/ faillissementen. De tertiëriseringsgraad van Brugge is vergelijkbaar met die van de centrumsteden. De secundariseringsgraad ligt evenwel lager in Brugge dan in de centrumsteden. Op het vlak van toerisme speelt Brugge een vooraanstaande rol. Het neemt bijna een vijfde van de overnachtingen in de centrumsteden voor zijn rekening. Het aantal overnachtingen is het voorbije decennium zelfs met 50% toegenomen.

Brugge lijkt op sportief vlak ook wel bruisend te zijn. Een groter aantal Bruggelingen gaat namelijk de sportieve toer op. Sportcentra, de openluchtinfrastructuur en het zwembad lokken op het eind van het decennium meer mensen. Er blijken 6500 Brugse jongeren actief te zijn in een plaatselijke sportvereniging.

Op cultureel vlak is de richting niet zo eenduidig. Aan de ene kant zien we een stijging van de eigen opgevoerde podiumkunsten en tegelijk ook van de deelnemers. Dit gaat gepaard met een daling van receptieve podiumkunsten. Daarnaast zijn er heel wat meer tentoonstellingsdagen dan vijf jaar terug. Brugge voerde ook zijn educatieve activiteiten verder op. Aan de andere kant is te zien dat de culturele infrastructuur en de frequentie van de activiteiten in deze infrastructuur lager liggen in Brugge dan gemiddeld in de centrumsteden. De enige uitzondering is de infrastructuur voor klassieke muziek en de frequentie van dergelijke opvoeringen.

3 1 Evolutie van het geboortesaldo per 1000 inwoners, 1992-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	12,4	10,5	12,7	12,1
1993	10,9	10,7	12,2	11,7
1994	10,6	10,1	11,9	11,1
1995	10,7	9,9	11,6	11,0
1996	10,3	9,0	11,5	10,9
1997	10,9	9,4	11,7	10,9
1998	10,2	8,4	11,4	10,7
1999	9,7	8,5	11,2	10,4

3 2 Evolutie van het sterftesaldo, 1992-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	10,7	12,9	11,1	9,7
1993	10,2	13,6	11,2	10,0
1994	10,6	12,5	10,9	9,6
1995	11,3	13,1	11,0	9,7
1996	10,5	14,2	11,0	9,6
1997	10,5	13,5	10,9	9,6
1998	10,6	13,0	10,9	9,6
1999	10,6	13,8	10,9	9,7

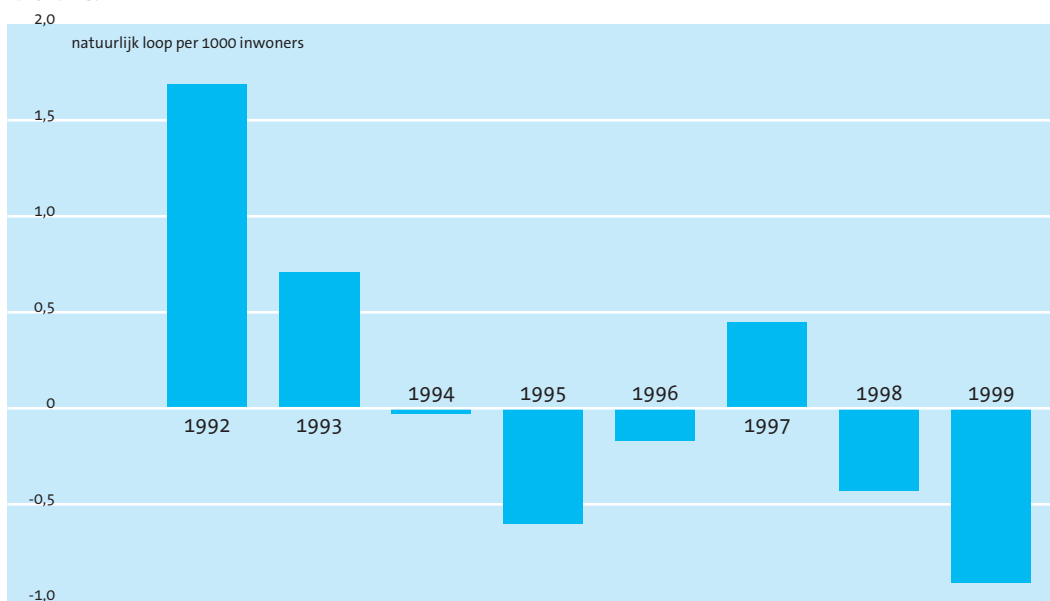
3 3 Evolutie van de natuurlijke aangroei per 1000 inwoners, 1992-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	1,69	- 2,38	1,61	2,38
1993	0,71	- 2,91	0,94	1,70
1994	- 0,03	- 2,45	1,00	1,48
1995	- 0,60	- 3,26	0,63	1,26
1996	- 0,17	- 5,19	0,53	1,26
1997	0,45	- 4,14	0,78	1,36
1998	- 0,43	- 4,61	0,47	1,01
1999	- 0,91	- 5,31	0,31	0,76

3 4 Evolutie van de natuurlijke aangroei, 1992-1999

Bron: NIS.

Demografisch

De natuurlijke loop van de bevolking wordt bestudeerd aan de hand van het geboorte- en sterftesaldo. Een positieve balans van het geboortesaldo ten opzichte van het sterftesaldo betekent een natuurlijke aangroei van de regio. Naast een natuurlijke loop hebben we ook de migratiebewegingen. Die kunnen zowel van interne als van externe aard zijn. Een positieve balans van de emigraties en de immigraties duidt hier dan ook op een aangroei van de bevolking. Beide saldi maken duidelijk of een stad kampt met een afname of met een toename van de bevolking, hetzij door de natuurlijke situatie, hetzij door migratiebewegingen.

Natuurlijke loop

Geboortesaldo

Het geboortesaldo geeft het aantal geboren kinderen per 1000 inwoners weer. In Vlaanderen werden het voorbije decennium jaarlijks gemiddeld 11 kinderen per 1000 inwoners geboren. In de centrumsteden lag het geboortesaldo iets hoger. Daar waren het er gemiddeld bijna 12. Beide regio's ondergingen in deze periode een gelijksoortige systematische daling.

In Brugge worden er gemiddeld nog geen 11 kindjes per 1000 inwoners geboren. Brugge doet het op dit vlak dus niet zo goed als gemiddeld in de centrumsteden en Vlaanderen. Nochtans zagen in het begin van het decennium nog 12 kinderen per 1000 inwoners het levenslicht in Brugge. Vanaf 1993 daalde het geboortesaldo sterk en daardoor bleef het vanaf toen steeds lager liggen dan in Vlaanderen en gemiddeld in de centrumsteden.

- ▶ In de centrumsteden worden er in verhouding meer kinderen geboren dan in Vlaanderen.
- ▶ In Brugge zien er minder kinderen per 1000 inwoners het levenslicht dan in Vlaanderen en dan gemiddeld in de centrumsteden.

Sterftesaldo

Het sterftesaldo geeft het aantal gestorven mensen op 1000 inwoners weer. In de centrumsteden sterven er in verhouding gemiddeld meer mensen dan in Vlaanderen. Terwijl er in de centrumsteden jaarlijks gemiddeld 11 mensen per 1000 inwoners overlijden, zijn dat er in Vlaanderen bijna 10. Bij beide zien we tijdens de jaren negentig een positieve, dus dalende ontwikkeling. De trendlijn in Brugge is eerder stabiel. Jaarlijks sterven er in verhouding gemiddeld minder mensen dan gemiddeld in de dertien centrumsteden, maar wel meer dan in Vlaanderen. Voornamelijk de laatste vier jaar blijft dit saldo relatief stabiel.

- ▶ In de centrumsteden is er gemiddeld een kleiner sterftesaldo dan in Vlaanderen.
- ▶ Brugge heeft gemiddeld een kleiner jaarlijks sterftesaldo dan de centrumsteden.

Natuurlijke aangroei

De natuurlijke aangroei geeft het geboortesaldo, verminderd met het sterftesaldo, weer. Wanneer dat cijfer positief is, dan is er een natuurlijke aangroei in het gebied in kwestie. In Vlaanderen en in de centrumsteden is die natuurlijke aangroei positief. Gemiddeld is de natuurlijke aangroei iets hoger in Vlaanderen dan in de centrumsteden. Aangezien het geboortesaldo voor beide regio's hoger lag bij de aanvang van de jaren negentig, was de natuurlijke aangroei toen ook groter. Brugge kampt al sedert 1994 met een natuurlijke afname aangezien het sterftesaldo het geboortesaldo overschrijdt. Deze negatieve balans was in 1999 het grootst. Globaal is de situatie in Brugge slechter dan gemiddeld in de centrumsteden en in Vlaanderen.

- ▶ In het begin van de jaren negentig was er nog een natuurlijke aangroei in Brugge. Deze situatie veranderde sedert 1994.
- ▶ Vlaanderen en de centrumsteden zien jaar na jaar een natuurlijke aangroei.

3 5 Evolutie van het migratiesaldo per 1000 inwoners, 1992–1999

Bron: NIS, APS-bewerking.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	-0,41	1,02	-1,31	2,73
1993	-1,94	-0,39	-2,95	2,13
1994	-3,80	-0,04	-3,87	1,78
1995	-1,58	0,42	-3,11	1,74
1996	-2,77	-2,81	-3,88	1,71
1997	-0,18	1,97	-3,66	0,82
1998	3,41	-0,41	-2,43	1,18
1999	2,69	4,31	-1,11	1,25

3 6 Evolutie van het aantal inwijkingen per 1000 inwoners, 1992–1999

Bron: NIS, APS-bewerking.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	34,0	22,9	38,4	40,2
1993	32,6	22,9	38,8	40,7
1994	33,1	24,1	39,1	41,5
1995	34,7	23,7	39,4	41,6
1996	32,4	22,3	39,0	42,0
1997	37,3	25,4	40,5	42,2
1998	37,8	48,6	40,3	42,1
1999	38,5	49,2	42,2	42,4

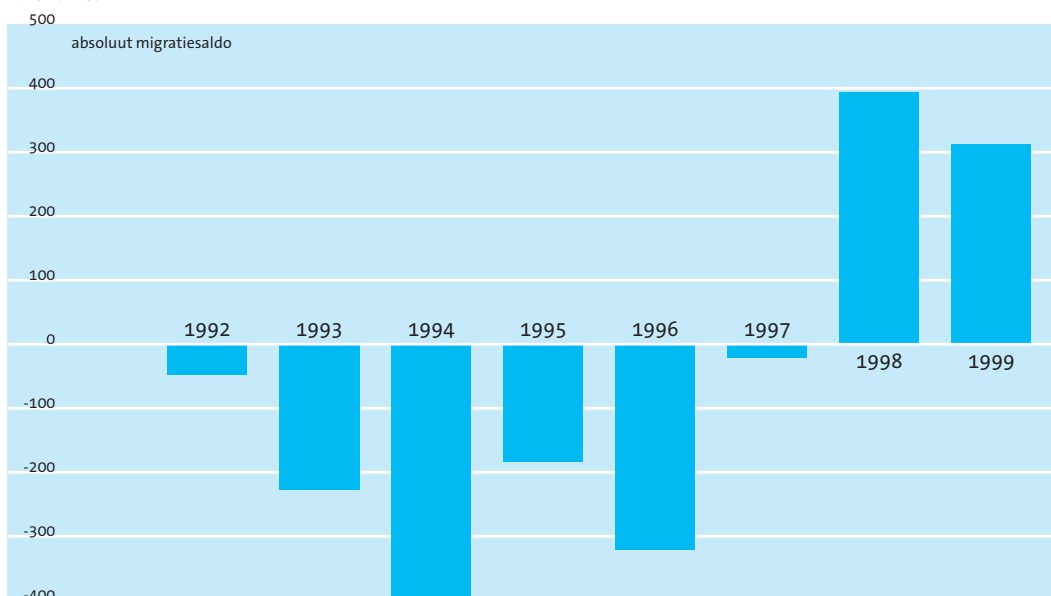
3 7 Evolutie van het aantal uitwijkingen per 1000 inwoners, 1992–1999

Bron: NIS, APS-bewerking.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	34,4	21,9	39,7	37,5
1993	34,5	23,3	41,7	38,6
1994	36,9	24,1	43,0	39,7
1995	36,3	23,3	42,5	39,9
1996	35,1	25,1	42,9	40,3
1997	37,5	23,5	44,2	41,4
1998	34,4	49,0	42,8	41,0
1999	35,8	44,9	43,3	41,2

3 8 Migratiesaldo in Brugge, 1992–1999

Bron: NIS.

Migratiesaldo

In dit onderdeel wordt de balans opgemaakt van de gemeentegrensoverschrijdende verhuisbewegingen. Naast de verhuizingen van en naar de Vlaamse steden worden ook de bewegingen van en naar het buitenland in beschouwing genomen. Deze eersten vallen onder interne migraties, de tweede onder externe migraties. Voor het migratiesaldo wordt het aantal inwijkelingen vermindert met het aantal uitwijkelingen. Met inwijkelingen bedoelen we zowel immigraties uit andere Vlaamse steden en gemeenten, immigraties vanuit het buitenland als heringeschrevenen. Mensen die Brugge verlaten hetzij voor een andere Vlaamse stad of gemeente hetzij voor het buitenland en de bevolkingsambtshalve geschrapten, vallen allemaal onder de rubriek van de emigraties. Het migratiesaldo, dit zijn de inwijkingen verminderd met de uitwijkingen, zegt iets over de aantrekkingskracht van een stad. Bij een negatief saldo, heeft de stad een verminderde aantrekkingskracht en is er stadsvlucht.

Inwijkingen

Er zijn jaarlijks gemiddeld 244.228 mensen die in Vlaanderen komen wonen of in Vlaanderen zelf verhuizen. Op Vlaams grondgebied verhuizen er jaarlijks steeds meer mensen. Zo steeg het aantal inwijkelingen per 1000 inwoners gestaag tot het de kaap van 42,4 mensen op 1000 bereikte in 1999. Op het einde van het decennium waren er ongeveer 8% meer mensen die een andere woning opzochten. In de centrumsteden gingen jaarlijks gemiddeld 58.529 mensen over tot een verandering van woonplaats. Ook hier zien we dat op het einde van de jaren negentig in absolute aantallen ongeveer 8% meer mensen daadwerkelijk verhuisden.

De inwijkelingen in Brugge werden ook met de jaren talrijker. Deze inwijkelingen lagen de ganse periode echter lager dan wat gemiddeld in de centrumsteden aangetroffen wordt. In 1999 waren er in absolute aantallen 12,5% meer immigranten dan in 1992. Jaarlijks kiezen gemiddeld 4071 mensen Brugge als hun favoriete woonplaats.

- ▶ Steeds meer mensen plannen een inwijking in Vlaanderen, in de centrumsteden en in Brugge.

Uitwijkingen

Jaarlijks zijn er gemiddeld 234.463 emigraties in Vlaanderen. Elk jaar van het voorbije decennium waren er in Vlaanderen minder emigraties dan immigraties. Daardoor vertoont Vlaanderen jaar na jaar een positief migratiesaldo. We zien een tegenovergestelde beweging bij de centrumsteden. Daar trokken er ieder jaar meer mensen weg dan dat er kwamen wonen. In vergelijking met Vlaanderen, verlieten er jaar na jaar relatief gezien meer mensen de steden. Toch gingen er in Vlaanderen ook bijna elk jaar meer mensen uitwijken.

Brugge blijkt eerst de tendens van de centrumsteden te volgen, waarbij er relatief gezien meer uitwijkingen dan inwijkelingen zijn. Toch volgt Brugge vanaf 1998 een andere koers. Vanaf dan zijn er gemiddeld minder uitwijkelingen dan inwijkelingen waardoor Brugge een migratieoverschot heeft.

Migratiesaldo

Vlaanderen heeft alle jaren een positief migratiesaldo. Dit betekent dat er jaarlijks meer mensen naar Vlaanderen komen dan dat er wegtrekken. Deze situatie is niet terug te vinden bij de centrumsteden. Daar is het zo dat de gemiddelde centrumstad jaar na jaar een deel van haar bevolking verliest. Het migratiesaldo is wel aan zijn opmars begonnen sedert 1997. Hierna kwam het migratiesaldo telkens iets minder negatief naar voren. In 1999 lag het migratiesaldo, hoewel nog negatief, nooit zo dicht bij het nulpunt. In 1999 beslisten een heel pak minder mensen om de centrumsteden te verlaten dan de jaren daarvoor.

In Brugge zien we dat er gemiddeld over het laatste decennium een negatieve migratiebalans is. Toch zien we dat ook hier de situatie sedert 1998 aan de beterhand is. De laatste jaren was er zelfs een substantiële aangroei.

- ▶ Vlaanderen oefent een zekere aantrekkingskracht uit op de mensen van erbuiten. Bij de centrumsteden zien we eerder een vlucht uit de stad.
- ▶ Brugge doet het de laatste jaren beter. Er zijn meer immigranten dan emigranten.

3 9 Evolutie van de groene druk (%), 1991–2000

Bron: APS – databank.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	41,6	38,0	40,7	43,7
1992	41,1	37,7	40,6	43,4
1993	40,8	37,4	40,6	43,2
1994	40,7	37,5	40,6	43,1
1995	40,5	37,2	40,7	43,0
1996	40,5	37,4	40,9	43,0
1997	40,6	37,2	40,9	42,8
1998	40,6	37,3	40,8	42,7
1999	40,3	37,1	40,6	42,4
2000	40,2	36,7	40,4	42,1

3 10 Evolutie van de grijze druk (%), 1991–2000

Bron: APS – databank.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	39,5	50,5	41,5	36,1
1992	40,2	51,3	41,9	36,5
1993	40,6	52,1	42,4	37,1
1994	41,3	52,9	42,7	37,5
1995	42,1	53,9	43,2	38,1
1996	42,7	54,9	43,7	38,6
1997	43,4	56,0	44,1	39,0
1998	44,1	57,2	44,5	39,5
1999	44,7	58,5	44,8	40,1
2000	45,1	59,5	44,9	40,5

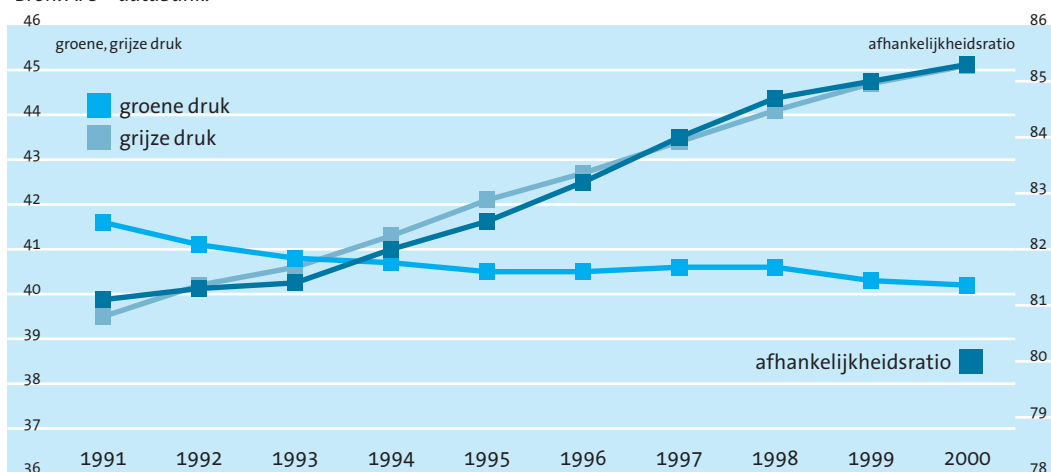
3 11 Evolutie van de afhankelijkheidsgraad (%), 1991–2000

Bron: APS – databank.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	81,1	88,5	82,2	79,8
1992	81,3	89,0	82,5	80,0
1993	81,4	89,6	82,9	80,3
1994	82,0	90,5	83,3	80,6
1995	82,5	91,1	83,9	81,1
1996	83,2	92,3	84,6	81,6
1997	84,0	93,2	85,0	81,9
1998	84,7	94,5	85,3	82,2
1999	85,0	95,6	85,4	82,5
2000	85,3	96,3	85,3	82,5

3 12 Grafische weergave van de evolutie groene, grijze druk en afhankelijkheidsratio (%), 1991–2000

Bron: APS – databank.

Verhoudingen van de leeftijdscategorieën

Groene druk

De groene druk geeft de verhouding weer tussen het aantal 0 tot 19-jarigen en het aantal 20 tot 59-jarigen. Dit geeft een indicatie van de verhouding tussen de toekomstige en de actuele beroepsbevolking.

De groene druk is in Vlaanderen over de periode 1991 – 2000 gedaald. Het percentage daalde bijna continu over deze periode, behalve in 1996 waar de groene druk constant bleef. In 2000 is de groene druk in Vlaanderen 42,1%, terwijl die in de 13 centrumsteden nog lager ligt op 40,4%. Het verloop van de groene druk in de 13 steden blijft over het ganse decennium vrij stabiel, in tegenstelling tot de daling in Vlaanderen.

In Brugge is de groene druk lichtjes gedaald van 41,6% in 1991 tot 40,2% in 2000. Dit is vergelijkbaar met de cijfers voor de 13 centrumsteden. Ook Oostende kent een lichte afname. De groene druk in Oostende is kleiner dan in Brugge en strandt in 2000 op 36,7%.

- In Brugge en Oostende daalt de groene druk, evenals in Vlaanderen. De groene druk in Oostende is lager dan in Brugge.

Grijze druk

De grijze druk geeft de verhouding weer van de 60-plussers tot de 20 tot 59-jarigen, en dus de verhouding van de ouderen tot de actuele beroepsbevolking.

In de tabel is de evolutie van de grijze druk gegeven voor Brugge, Oostende, de 13 centrumsteden en Vlaanderen. De grijze druk stijgt over de gehele lijn, zowel in Vlaanderen, in de 13 centrumsteden als in Brugge en Oostende. De grijze druk is hoger in de 13 centrumsteden dan in Vlaanderen. In 2000 bedroeg de grijze druk respectievelijk 44,9% en 40,5%. Het percentage is over de periode 1991–2000 continu gestegen.

In 2000 bedraagt de grijze druk in Brugge 45,1%. In 1991 bedroeg dat nog 39,5%. Deze cijfers zijn, zoals bij de groene druk, te vergelijken met de gemiddelden voor de 13 centrumsteden. In Oostende is de grijze druk echter merkkelijk hoger dan in Brugge. De verhouding ouderen ten overstaan van de actuele beroepsbevolking bedraagt er in 2000 zelfs 59,5%.

- De grijze druk stijgt in Brugge en Oostende. De grijze druk van Brugge is te vergelijken met die van de 13 centrumsteden, de grijze druk in Oostende ligt hier ver boven.

Afhankelijkheidsratio

De afhankelijkheidsratio geeft de verhouding weer tussen de bevolking van 0 tot 19-jarigen plus de 60-plussers en de actieve bevolking (20 tot 59-jarigen). Bij een percentage van 100% is de groep van de jongeren beneden de 19 jaar plus de groep van 60-plussers even groot als de groep van de bevolking op actieve leeftijd.

In Vlaanderen stijgt de afhankelijkheidsratio over de gehele periode. Dit is een logisch gevolg van de lichte daling van de groene druk en een iets sterkere stijging van de grijze druk. In Vlaanderen is de groene druk hoger dan de grijze druk, of nog: de groep 0 tot 19-jarigen is groter dan de groep van de 60-plussers. Dit is een combinatie van de lage groene druk en de hoge grijze druk. In Brugge overtreft de grijze druk de groene in 1994. De afhankelijkheidsratio in 2000 voor Brugge is 85,3%, en komt daarmee overeen met het gemiddelde van de 13 steden. Dit is niet het geval in de 13 centrumsteden en nog minder in Oostende. Daar is de afhankelijkheidsratio in 2000 zelfs 96,3%.

- De afhankelijkheidsratio stijgt zowel in Brugge als in Oostende gedurende het voorbije decennium. Oostende kent een erg hoge afhankelijkheidsgraad te wijten aan een lage groene en een hoge grijze druk.

3 13 Evolutie van de doorstromingscoëfficiënt, 1990–2000 $((10-24)/(50-64)) \times 100$

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	1,11	0,91	1,05	1,15
1992	1,09	0,89	1,05	1,15
1993	1,08	0,88	1,06	1,14
1994	1,07	0,88	1,05	1,13
1995	1,04	0,85	1,04	1,11
1996	1,02	0,85	1,03	1,09
1997	0,99	0,82	1,02	1,07
1998	0,98	0,80	1,01	1,05
1999	0,97	0,78	1,01	1,04
2000	0,97	0,78	1,01	1,03

Doorstromingscoëfficiënt

De leeftijdsstructuur van de bevolking is natuurlijk ook geen onbelangrijk gegeven. Het bruisend element hangt voor een stuk af van de aanwezigheid van een jongere bevolking. Om deze reden gaan we de verhouding na van het aantal jongeren (10–24 jaar) ten opzichte van het aantal mensen die de leeftijd van 50 hebben bereikt maar niet ouder zijn dan 64 jaar. Vlaanderen telt meer jongeren tussen 10 en 24 jaar dan mensen met een leeftijd tussen 50 en 64 jaar. Dit is het hele decennium zo geweest. In het begin van het voorbije decennium was dit aandeel evenwel ruim 10% groter. In Vlaanderen ligt jaar na jaar de doorstromingscoëfficiënt hoger dan in de centrumsteden. Hoewel in de centrumsteden de afname van het aandeel jongeren niet zo groot is, nauwelijks 4%, zijn er anno 1999 maar amper meer jongeren dan mensen met een leeftijd van 50 tot 64 jaar.

De systematische daling in Vlaanderen en de centrumsteden is ook terug te vinden in Brugge. De eerste helft van het decennium is het aandeel Brugse jongeren groter dan gemiddeld in de centrumsteden. In de tweede helft van het decennium haalt het echter dit gemiddelde niet meer. Bovendien zijn er vanaf 1997 meer mensen in de leeftijdscategorie 50–64 jaar dan jongeren. Ten opzichte van 1990 is dit aandeel met 12,5% teruggelopen. Dit is driemaal de gemiddelde afname bij de centrumsteden.

- ▶ Vlaanderen beschikt over een groter aandeel jongeren dan gemiddeld in de centrumsteden.
- ▶ De laatste helft van het decennium zijn Brugse jongeren in de minderheid ten opzichte van de bevolking tussen 50 en 64 jaar.

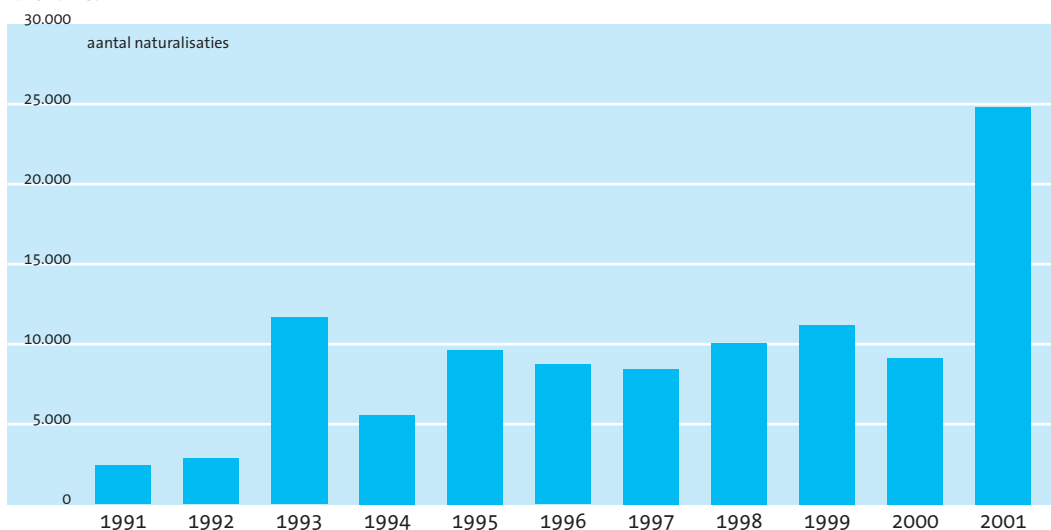
3 14 Evolutie van het aantal vreemdelingen (1991–2001)

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaams Gewest
1991	1.959	1.531	112.744	258.848
1992	2.041	1.666	116.891	268.901
1993	2.149	1.709	119.145	273.272
1994	2.194	1.810	121.771	281.137
1995	2.229	1.817	120.652	283.117
1996	2.175	1.759	119.954	283.429
1997	2.235	1.728	121.016	288.307
1998	2.315	1.784	120.016	288.007
1999	2.451	1.840	119.137	289.065
2000	2.600	1.964	120.334	293.650
2001	2.631	1.919	111.319	280.962

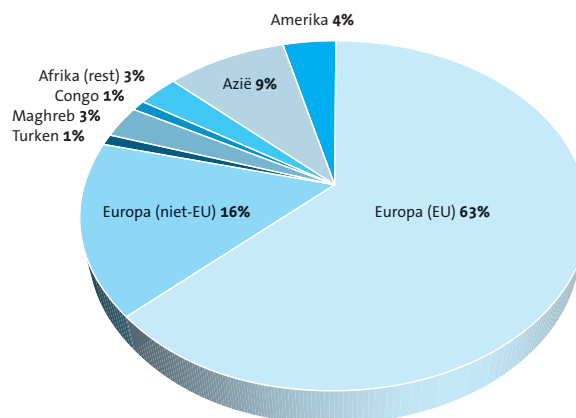
3 15 Evolutie van het aantal naturalisaties in het Vlaams Gewest (1991–2001)

Bron: NIS.

3 16 Brugge: aantal vreemdelingen (%) naar nationaliteit (2001)

Bron: NIS.

Vreemdelingen

Evolutie

Op 1 januari 2001 is 4.7% van de bevolking in het Vlaamse Gewest vreemdeling. Kijken we naar de evolutie van het aantal vreemdelingen tussen 1991 en 2001, dan zien we een stijging (8.5%) voor het Vlaams Gewest. Indien men zich enkel zou concentreren op deze twee jaartallen zou dit een vertekend beeld kunnen geven. Gedurende de jaren is het aantal vreemdelingen in het Vlaamse Gewest immers continu toegenomen tot 293.650 vreemdelingen in 2000, wat een stijging van 13.4% t.o.v. 1991 geeft. Enkel in 2001 neemt het aantal vreemdelingen plots een forse duik tot 280.962. Dit betekent zoveel als een afname van 4.3% t.o.v. 2000. Waar dit aantal vreemdelingen voor de 13 centrumsteden fluctueert gedurende de jaren zal dit aantal ook in 2001 fors dalen, tot onder het niveau van 1991. Procentueel gezien een daling van 7.5% (t.o.v. 2000), of absoluut een afname met 9.015 vreemdelingen. De forse daling in 2001 is wellicht te wijten aan het grote aantal naturalisaties in het jaar 2000. Het aantal naturalisaties van 1991 tot 2001 zijn grafisch weergegeven. De cijfers worden steeds gegeven voor 1 januari van dat jaar. Dit wil zeggen dat ze zijn doorgevoerd in het jaar voordien. Opmerkelijk is de forse stijging van het aantal naturalisaties in 2001. In dit jaar verkregen 24.814 vreemdelingen de Belgische nationaliteit. Dit is een stijging van maar liefst 172%. Dit verklaart de daling van het aantal vreemdelingen.

In Brugge is 2.3% vreemdeling in 2001, in absolute cijfers is dit 2631. Dit aantal is, in tegenstelling tot de 13 centrumsteden, continu gestegen. Enkel in 1996 daalde het aantal vreemdelingen. In 2001 herbergt Brugge 2.4% van het totaal aantal vreemdelingen in de 13 centrumsteden. In 1991 was dit maar 1.7%. Oostende telt minder vreemdelingen dan in Brugge, het aantal maakt zo een 1.7% uit van het totaal van de centrumsteden. In Oostende treedt wel een daling op in het aantal vreemdelingen, die evenwel minder sterk is dan in de 13 steden (2.3%).

- ▶ Het aantal vreemdelingen is gestegen in het Vlaams Gewest en in de 13 centrumsteden tot in 2000. In 2001 is dit aantal fors gedaald.
- ▶ Het aantal naturalisaties op 1 januari 2001 is met 172% gestegen t.o.v. het jaar voordien.
- ▶ Brugge vertoont geen daling in het aantal vreemdelingen voor 2001. Oostende kent in 2001 een minder sterke daling dan 13 steden.

Nationaliteit

In het taartdiagram wordt het procentueel aantal vreemdelingen naar nationaliteit weergegeven in Brugge voor het jaar 2001. Het grootste aandeel (63%) wordt ingenomen door leden van de Europese Unie (die geen Belg zijn). Verder komen 16% van de vreemdelingen uit andere landen van Europa en is 9% afkomstig van Aziatische landen. Er zijn betrekkelijk weinig vreemdelingen uit de Maghreb-landen (3%) of van Turkse afkomst (1%). Het Vlaams Gewest herbergt respectievelijk 14% en 10% Maghrebijnen en Turken. Van de migranten is 59% afkomstig uit andere landen van de Europese Unie.

- ▶ Het overgrote gedeelte van het aantal vreemdelingen in Brugge is afkomstig van andere landen van de Europese Unie.
- ▶ Er zijn weinig vreemdelingen afkomstig uit de Maghreb-landen en uit Turkije.

3 17 Evolutie van het aantal startende bedrijven, 1990–2000

Bron: Graydon.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	697	444	10.371	33.993
1991	684	423	10.168	33.168
1992	746	424	9.885	33.403
1993	651	430	10.208	34.637
1994	656	378	9.951	34.091
1995	722	448	9.985	35.087
1996	653	398	9.490	33.834
1997	645	381	8.910	31.636
1998	621	352	9.216	31.848
1999	569	321	7.682	27.229
2000	520	282	7.717	26.890

3 18 Evolutie van de faillissementen, 1990–2000

Bron: Graydon.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	46	55	766	1.724
1991	46	35	850	1.962
1992	59	44	1.083	2.435
1993	52	51	1.168	2.838
1994	86	62	1.362	3.148
1995	75	71	1.498	3.546
1996	62	81	1.653	3.811
1997	55	68	1.722	4.019
1998	62	74	1.511	3.697
1999	69	40	1.411	3.546
2000	62	50	1.435	3.502

3 19 Evolutie van de ratio oprichting – faillissement, 1990–2000

Bron: Graydon.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	15,15	8,07	13,54	19,72
1991	14,87	12,09	11,96	16,91
1992	12,64	9,64	9,13	13,72
1993	12,52	8,43	8,74	12,20
1994	7,63	6,10	7,31	10,83
1995	9,63	6,31	6,67	9,89
1996	10,53	4,91	5,74	8,88
1997	11,73	5,60	5,17	7,87
1998	10,02	4,76	6,10	8,61
1999	8,25	8,03	5,44	7,68
2000	8,39	5,64	5,38	7,68

Economisch

Startende bedrijven en faillissementen

- 1 Een bedrijf dat zijn activiteiten in meerdere entiteiten splitst, zal bijgevolg meerdere oprichtingsakten neerleggen. Om deze reden is het aantal oprichtingsaktes niet altijd gelijk aan het aantal nieuwe bedrijven.

In Vlaanderen zijn er de afgelopen 11 jaar meer dan 355.000 oprichtingsaktes ingediend bij de rechtbank van koophandel. Deze geregistreerde oprichtingen omvatten zowel nv's, bvba's, cv's, firma's als eenmanszaken. Deze akten kunnen, mits de nodige kanttekeningen¹ weliswaar, gezien worden als een indicatie van het aantal startende bedrijven. Jaarlijks zijn er dan in Vlaanderen gemiddeld iets meer dan 32.000 startende bedrijven. Gemiddeld 29% van die startende bedrijven is voor rekening van de dertien centrumsteden wat neer komt op gemiddeld 9400 oprichtingen per jaar. Zowel in Vlaanderen als gemiddeld in de centrumsteden is er een afname van het aantal opgestarte bedrijven vast te stellen. Terwijl in Vlaanderen het hoogtepunt in 1995 viel, ligt in de centrumsteden het maximum bij het begin van het decennium. Ook het aantal faillissementen is zowel in de centrumsteden als in Vlaanderen toegenomen. Gemiddeld 42,4% van de faillissementen in Vlaanderen zijn uitgesproken in één van de dertien centrumsteden. Het aandeel van de centrumsteden in het Vlaamse economische gebeuren is groter bij de faillissementen dan bij de startende bedrijven.

Brugge heeft tijdens dezelfde periode meer dan 7000 bedrijven zien starten. Jaarlijks zijn dat er gemiddeld 651. Brugse startende bedrijven vertegenwoordigen ongeveer 7% in het aandeel van de 13 centrumsteden. Hoewel de oprichtingen daar de laatste jaren daalden, is het aandeel in dat van de centrumsteden lichtjes gestegen. De verhouding van het aantal startende bedrijven ten opzichte van het aantal faillissementen ligt in Brugge jaar na jaar hoger dan in de centrumsteden. Minder positieve is dat deze ratio in Brugge met 45% gedaald is.

- ▶ We zien overal een afname van het aantal oprichtingen.
- ▶ Brugge heeft een aandeel van 7% in de oprichtingen van alle centrumsteden.

3 20 Evolutie van de tewerkstelling in 'nieuwe bedrijven', 1993-1999

Bron: RSZ.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1993	2.406	460	23.592	46.003
1994	2.244	484	22.608	45.614
1995	2.440	476	22.746	47.068
1996	2.322	476	23.376	48.845
1997	1.716	375	23.833	51.491
1998	1.463	440	23.475	53.844
1999	1.456	288	25.690	57.569

3 21 Evolutie van de secundariseringsgraad (in %), 1993-1999

Bron: RSZ.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1993	15,6	7,9	23,2	17,1
1994	14,2	7,5	22,5	16,7
1995	14,4	8,9	22,5	16,6
1996	13,4	9,3	22,3	16,3
1997	12,2	10,0	22,1	16,0
1998	12,6	10,8	21,6	16,0
1999	12,8	10,7	21,5	16,0

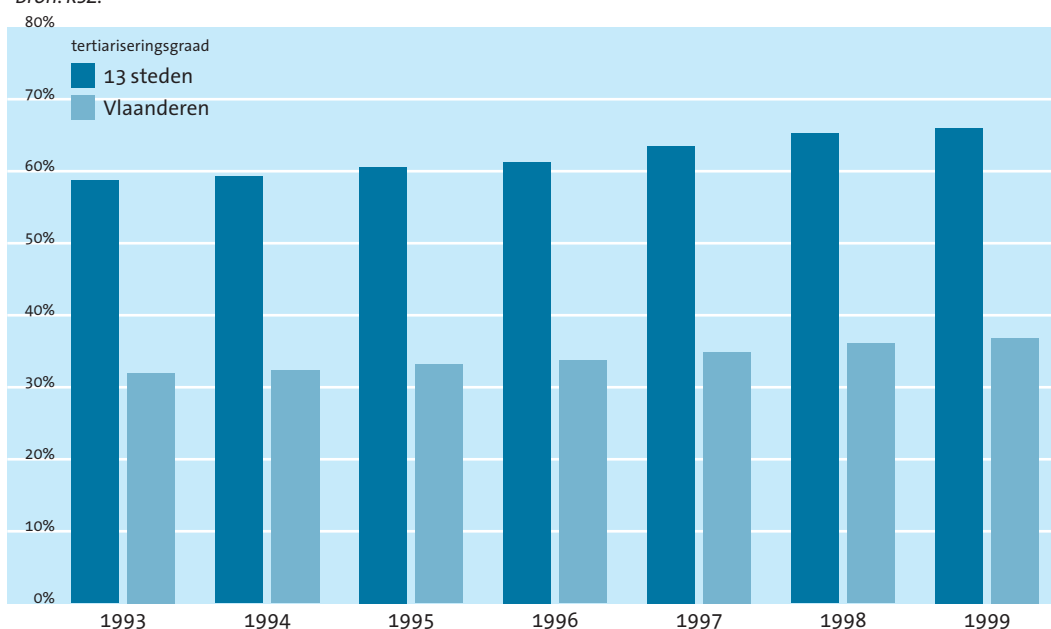
3 22 Evolutie van de tertiëriseringsgraad (in %), 1993-1999

Bron: RSZ.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1993	57,9	52,9	58,7	32,0
1994	59,6	52,7	59,3	32,3
1995	61,2	52,2	60,6	33,1
1996	61,7	52,7	61,3	33,7
1997	63,0	51,4	63,5	34,9
1998	64,2	52,9	65,2	36,1
1999	66,1	54,2	66,0	36,9

3 23 De evolutie van de tertiëriseringsgraad (in %) in Vlaanderen en de centrumsteden, 1993-1999

Bron: RSZ.

Tewerkstelling in 'nieuwe' bedrijven

2 Deze indeling op basis van NACE-codes is internationaal vergelijkbaar. Voor België stelde prof. Ludo Peeters ze op. Dit was in opdracht van het IWT, het Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk technologisch onderzoek in de industrie.

Er is algemeen overeengekomen² om de volgende sectoren op te nemen onder de rubriek nieuwe bedrijven: de vervaardiging van kantoormachines, computers, audio-, video- en telecomapparatuur, de groothandel in kantoormachines en kantoormaterialen, telecommunicatiesector, informatica en aanverwante activiteiten, radio en televisie. Nu bekijken we aan hoeveel mensen deze nieuwe bedrijven werkgelegenheid verschaffen.

De Vlaamse tewerkstelling in nieuwe bedrijven is het voorbije decennium blijven toenemen. In 1999 vonden er 25% meer mensen een job in deze nieuwe sectoren dan in 1993. Jaarlijks zijn het er gemiddeld iets meer dan 50.000. Deze tewerkstelling ondergaat ook in de centrumsteden een stijgende ontwikkeling. Deze toename is een stuk kleiner dan die in Vlaanderen, namelijk 9%. Toch doet deze tewerkstelling in nieuwe bedrijven zich voornamelijk in de centrumsteden voor. Dit kunnen we afleiden uit het feit dat de centrumsteden een groot aandeel hebben in de Vlaamse cijfers (47%).

Brugge kan jaarlijks gemiddeld 2000 mensen een job geven in deze nieuwe sectoren. Daarmee is Brugge goed voor een gemiddeld aandeel van 8,6% in het aandeel van de centrumsteden. Toch is dit aandeel tanend. Ook de tewerkstelling in deze sectoren is afgenomen met 40% wanneer we 1999 met 1993 vergelijken.

- ▶ De centrumsteden en Vlaanderen stellen steeds meer mensen tewerk in nieuwe bedrijven.
- ▶ In Brugge merken we een afnemende ontwikkeling in de aanwerving van mensen in deze nieuwe bedrijven.

Secundariseringsgraad

In Vlaanderen zien we het voorbije decennium een afname van de secundariseringsgraad. In 1999 nam de secundaire sector 16% van de tewerkstelling voor zijn rekening. Ook in de centrumsteden bemerken we een afname. In de centrumsteden ligt de secundariseringsgraad gemiddeld hoger. Daar neemt in het jaar 1999 de tewerkstelling in de secundaire sector 21,5% in van de totale tewerkstelling.

De secundariseringsgraad in Brugge ligt lager dan in Vlaanderen of het gemiddelde in de centrumsteden. In 1999 vonden we ongeveer 13% van de tewerkstelling binnen de secundaire sector. Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden verliest de tewerkstelling in de secundaire sector aan belang. Ook deze afname valt groter uit in Brugge dan in Vlaanderen of in de centrumsteden.

- ▶ De centrumsteden hebben een gemiddelde secundariseringsgraad van 22%. Deze ligt een stuk lager in Vlaanderen en nog lager in Brugge.

Tertiariseringsgraad

Algemeen is het aandeel van de tertiaire sector groter dan dat van de secundaire sector. In Vlaanderen stijgt deze tewerkstelling onafgebroken. Anno 1999 ligt de tewerkstelling in de tertiaire sector 15% hoger dan in 1993. In de centrumsteden zien we een vergelijkbare ontwikkeling. Ook daar steeg het belang van deze sector onafgebroken en dit met ongeveer 13%. Deze stedelijke tewerkstelling in de tertiaire sector lag evenwel bijna dubbel zo hoog als in Vlaanderen. In 1999 werkte 66% van de potentiële beroepsbevolking uit de dertien centrumsteden in de tertiaire sector. Deze sector is bijna de helft meer vertegenwoordigd in de centrumsteden dan in Vlaanderen.

Brugge zit op dezelfde golflengte als de centrumsteden. Dit is zowel het geval voor de stijging (14%) als voor het relatieve belang van de tertiaire sector. Anno 1999 valt 66% van de bezoldigde arbeid voor rekening van de tertiaire sector in Brugge.

- ▶ De centrumsteden en Brugge vertonen een gemiddelde tertiariseringsgraad van ongeveer 62%. In Vlaanderen is gemiddeld 34% van de arbeid voor rekening van de tertiaire sector.
- ▶ Het belang van de tertiaire sector in de centrumsteden, in Vlaanderen en in Brugge steeg onafgebroken.

3 24 Evolutie van het aantal winkels en horecazaken in Brugge, 1987–1997

Bron: Dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing Brugge.

Kwartier	Winkels			Horeca		
	1987(1)	1992(1)(2)	1997	1987(1)	1992(1)(2)	1997
Steenstraat	443	439		129	149	
Burg	153	158		42	47	
Ezelstraat	102	109		12	17	
Sint-Gillis	69	60		20	22	
Seminarie-	64	62		34	31	
Langestraat	59	55		17	18	
Magdalena-	136	128		36	47	
O-L-Vrouw	100	105		37	52	
Westbrugge	97	87		53	59	
totaal	1222	1203	1285	380	442	515
m.i.v. winkelgalerijen		1277			450	
					restaurants	419
					toerisme	96

(1) leegstaande panden niet inbegrepen (80 in winkels en 19 horecazaken in 1987)

(2) winkelgalerijen zijn als één pand geteld (77 zaken in 7 galerijen, samen met 9 horecazaken)

(3) de indeling per kwartieren lijkt ons in 1972 niet correct te zijn gebeurd bij Seminarie- en Langestraatkwartier enerzijds, en tussen Magdalena- en OLV kwartier anderzijds, waardoor ze voor 1972 samengenomen zijn.

3 25 Evolutie van het aantal overnachtingen, 1992–2000

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1992	828.107	13.128	3.452.410	15.605.281
1993	824.840	15.928	3.632.928	16.383.331
1994	897.848	18.040	3.731.498	16.269.044
1995	903.940	26.917	3.768.722	17.127.680
1996	1.004.237	31.041	4.005.448	17.232.374
1997	1.117.604	36.255	4.294.530	16.815.616
1998	1.186.638	34.387	4.651.146	16.758.672
1999	1.246.612	31.021	4.772.685	16.952.604

3 26 Redenen van overnachtingen en aankomsten in Brugge, opgesplitst naar afkomst, 1999

Bron: Toerisme Vlaanderen.

	Ontspanning en vakantie	Conferentie, congres, seminarie	Andere beroepsdoeleinden	totaal
België	62.674	6.772	5.725	75.173
EU-België	394.248	19.261	18.992	432.507
non-EU	115.983	5.261	4.843	126.089
totaal	572.905	31.294	29.560	633.769
België	113.061	11.875	13.910	138.850
EU-België	805.055	49.952	41.841	896.864
non-EU	188.918	12.233	9.745	210.898
totaal	1.107.034	74.060	65.496	1.246.612

Horeca en winkels

Brugge beschikt over meer dan 1200 winkelpanden. Na 1992 zagen we een lichte toename van deze panden. Het grootste deel (56%) van deze panden werd in 1997 ingenomen door de detailhandel. De horeca ziet ook het aantal panden stijgen. In 1997 konden we 515 panden voor de horeca terugvinden in Brugge.

Toerisme

Overnachtingen

Vlaanderen herbergt jaarlijks gemiddeld iets minder dan 17 miljoen toeristen. Bijna een vijfde van deze toeristen vindt een slaapplek in één van de dertien centrumsteden. In Vlaanderen zijn er in 1999 bijna 9% meer overnachtingen dan in 1992, in de centrumsteden zijn er dat bijna 39% meer. Deze overnachtingen in de centrumsteden bleven jaar na jaar gestaag stijgen. In Vlaanderen daarentegen deed zich een stijging met enkele ups en downs voor.

Van al deze toeristen die in de centrumsteden overnachten, vinden we bijna een vijfde in Brugge terug. Jaarlijks herbergt Brugge namelijk iets meer dan 1 miljoen mensen. Het voorbije decennium zien we een bijna gestage stijging van het aantal overnachtingen. Op het einde van het decennium was er een groei van 50%. Deze groei overstijgt die van de dertien centrumsteden en van Vlaanderen. Terwijl Brugge in 1992 een aandeel van 5,3% had in de overnachtingen in Vlaanderen en 24% in die van de centrumsteden, waren deze aandelen in 1999 aangegroeid tot respectievelijk 7,3% en 26%.

Een analyse van de overnachtingen maakt duidelijk dat bijna 90% van de mensen uit het buitenland in Brugge overnacht voor ontspanning en vakantie. Het overige deel is er beroepsmatig. We zien dat bijna 19% van de Belgen die in Brugge overnachten dit omwille van beroepsredenen doen.

Dagtoerisme

In 1999 waren er ongeveer 634.000 mensen die Brugge bezochten om redenen van ontspanning of beroepsdoeleinden. Een analyse van deze dagjesmensen brengt aan het licht dat ongeveer 90% van de dagjesmensen naar Brugge gaat voor ontspanning en vakantie. Bijna 10% is er voor beroepsdoeleinden. Wanneer we kijken naar de herkomst van mensen die in Brugge aankomen, dan zien we dat de Belgen meer naar Brugge komen voor beroepsdoeleinden dan mensen met andere nationaliteiten. Dit was in 1999 bijna 17%.

- ▶ De overnachtingen in Vlaanderen, in de centrumsteden en in Brugge blijven verder toenemen. Brugge vertoont maar liefst een groei van 50%.
- ▶ Brugge is niet alleen aantrekkelijk voor verblijfstoeristen. Er zijn namelijk ook veel dagjestoeristen.

3 27 Evolutie van het aantal gebruikers van de sportaccommodatie in Brugge, 1990–2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	Sportzalen	Openlucht- infrastructuur	Zwembad
1990	387.353	88.157	
1991	394.295	80.496	
1992	393.115	89.402	
1993	401.564	90.071	70.638
1994	423.209	90.873	74.062
1995	389.722	91.128	98.672
1996	391.957	91.902	100.317
1997	393.108	102.080	72.149
1998	415.389	108.107	73.243
1999	403.120	113.106	73.657
2000	419.424	114.913	72.552
gemiddeld	401.114	96.385	79.411
groei-index	108,3	130,4	102,7

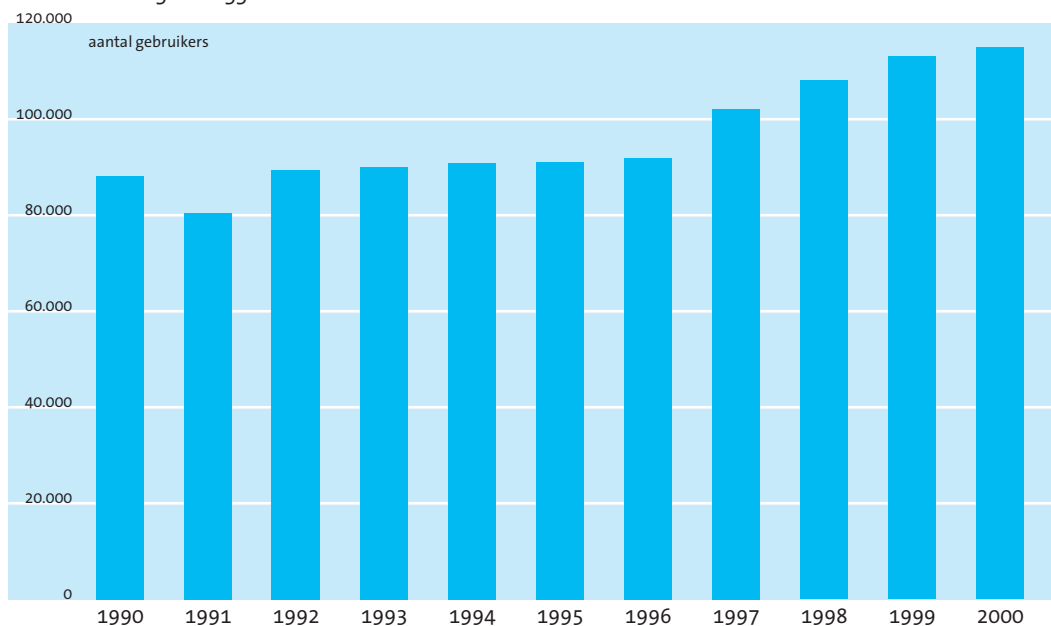
3 28 Evolutie van de jaarlijkse bezettingsuren van de sportaccommodatie in Brugge, 1990–2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	Sportzalen	Openlucht-infrastructuur
1990	21.838	5.412
1991	22.269	5.375
1992	22.338	5.331
1993	19.391	5.365
1994	22.552	5.276
1995	26.362	3.536
1996	26.450	3.554
1997	20.355	4.884
1998	25.984	4.971
1999	25.174	5.054
2000	25.816	5.121

3 29 Evolutie van de gebruikers van de openluchtinfrastructuur, 1990–2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

Sport en cultuur

Gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodatie

Om een uitspraak te doen over de sportiviteit van de Bruggelingen, beperken we ons tot de gemeentelijke sportinfrastructuur. Natuurlijk zijn er nog een aantal andere privé-ondernemingen die verschillende sportzalen ter beschikking stellen. We bespreken achtereenvolgens de sportcentra, de openluchtinfrastructuur en de zwembaden.

Sportcentra

Brugge telt acht sportcentra of sporthallen. In elk van deze sporthallen zijn er een aantal velden of zalen. We gaan het gebruik van deze zalen en velden na. Het voorbije decennium kon Brugge jaarlijks gemiddeld iets meer dan 400.000 gebruikers in zijn sporthallen verwelkomen. Deze sporthallen werden dan ook jaarlijks gemiddeld 23.500 uur in gebruik genomen. Zowel het aantal gebruikers als de bezettingsduur ligt hoger in 2000 dan in 1990. In Brugge zijn er op het einde van het decennium 8% meer gebruikers. De sportzalen zelf worden ongeveer 18% meer bezet.

1994 was een topjaar wat het aantal gebruikers van de sportzalen betreft. Naar bezettingsduur waren de sportzalen het meest in gebruik in 1996.

Openluchtinfrastructuur

De openluchtinfrastructuur bestaat voornamelijk uit voetbal-, tennis- en hockeyvelden. Bruggelingen maken gemiddeld een vierde minder gebruik van de openluchtinfrastructuur dan van de beschikbare sportzalen. Toch steeg het gebruik, bijna onafgebroken en veel sneller. In 2000 waren er 30% meer gebruikers van deze openluchtinfrastructuur dan in het begin van het decennium. De bezettinguren volgden een andere ontwikkeling. Daar zien we, afgezien van het aantal gebruikers, een afname van de bezettinguren. Er zijn dus meer mensen die gebruikmaken van de openluchtinfrastructuur, maar die mensen sporten minder lang. Jaarlijks zijn deze velden gemiddeld ongeveer 4.900 uur in gebruik.

Zwembaden

Jaarlijks plonsen er gemiddeld bijna 79.500 mensen in het Brugse zwembad Jan Guilini. Dit hoog gemiddelde is voornamelijk te danken aan het grootste succes van het zwembad in 1995 en 1996. Toen waren er rond de 100.000 bezoekers. Op het einde van het decennium waren er bijna 3% meer bezoekers dan in 1993.

- ▶ Een groter aantal Bruggelingen gaat de sportieve toer op. Er zijn op het einde van het decennium meer gebruikers van zowel de sportcentra, de openluchtinfrastructuur als van het zwembad.
- ▶ Enkel de bezettinguren van sportcentra nemen toe. De bezettinguren van de openluchtinfrastructuur daalden.

3 30 Evolutie van het aantal leden van de jeugdbeweging in Brugge, 1995–1999

Bron: Jeugddienst Brugge.

1995	5.194
1996	4.612
1997	4.992
1998	4.745
1999	4.183

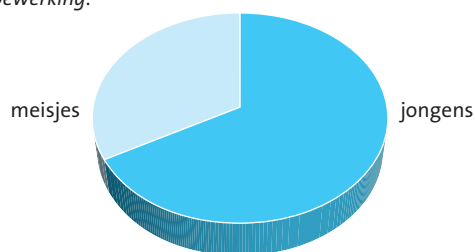
3 31 Brugse leden van sportbewegingen, opgesplitst naar geslacht, 2000

Bron: Sportdienst Brugge, APS-bewerking.

	totaal	jongens	meisjes
2000	2.417	1.620	797

3 32 Brugse leden van sportbewegingen, opgesplitst naar geslacht, 2000

Bron: Sportdienst Brugge, APS-bewerking.

3 33 Evolutie van het aantal podiumkunsten in Brugge, opgesplitst naar initiatief van organisatie, 1995–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	eigen	receptief	totaal
1995	159	202	361
1996	236	118	354
1997	231	127	358
1998	274	151	425
1999	228	121	349

3 34 Evolutie van het aantal deelnemers aan podiumkunsten in Brugge, opgesplitst naar initiatief van organisatie, 1995–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	eigen	receptief	totaal
1995	53.097	60.176	113.273
1996	55.200	29.554	84.754
1997	62.996	38.671	101.667
1998	71.295	47.256	118.551
1999	63.356	32.844	96.200

3 35 Evolutie van de tentoonstellingen in Brugge, opgesplitst naar initiatief van organisatie, 1995–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	eigen	receptief	totaal
1995	189	127	316
1996	349	115	464
1997	244	100	344
1998	217	187	404
1999	259	172	431

Jongeren in jeugd- en sportbewegingen

In 2001 telde Brugge 46 jeugdbewegingen en 14 jongerenbewegingen. Twee jaar daarvoor waren er 4.183 Brugse jongeren of kinderen die lid waren van een Brugse jeugdbeweging. Dit ledenaantal ligt bijna 20% lager dan in 1995. Toch is dat bijna zo'n 16% van de jongeren tussen de 6 en 25 jaar. Dit is vergelijkbaar met Vlaanderen. In 1999 waren daar ongeveer 14% van de jongeren lid van een Vlaamse grote jeugdbeweging. Tussen 1995 en 2000, waren er jaarlijks gemiddeld 4.745 Brugse jongeren lid van een Brugse jeugdbeweging.

In 2000 waren er 2.417 Brugse jongeren, jonger dan 18, lid van een sportvereniging in Brugge. Dit is ruim 14% van de Brugse jongeren tussen 6 en 18 jaar. De overgrote meerderheid, namelijk 67% van deze groep, bestond uit Brugse jongens. De populairste sporten zijn, in dalende volgorde: voetbal, tennis, gymnastiek, judo, volleybal en basketbal. Er zijn bijna geen Brugse meisjes te bespeuren bij basketbal of voetbal. Volleybal en gymnastiek blijken dan weer overwegend meisjes aan te trekken.

- ▶ Meer dan 6.500 Brugse jongeren blijken actief lid te zijn van een sportvereniging of van een jeugdbeweging.
- ▶ Het aantal leden van een Brugse jeugdbeweging is vanaf 1997 systematisch gedaald.

Podiumkunsten, tentoonstellingen en educatieve activiteiten

We maken een onderscheid tussen de voorstellingen en activiteiten die door Brugse verenigingen en instellingen zelf worden gebracht en voorstellingen en activiteiten waarvoor enkel een Brugse ruimte of zaal ter beschikking is gesteld.

Podiumkunsten

Deze podiumactiviteiten kunnen zowel theater, muziek, concerten, dans, lyrische als andere activiteiten omvatten. Wanneer we kijken naar het aantal activiteiten dat Brugse instanties zelf verzorgden, zien we door de jaren een stijging met maar liefst 43%. Deze stijgende trend ging gepaard met een dalende trend voor de podiumactiviteiten die door derden georganiseerd werden. Deze daling was van de orde van 40%. Jaarlijks organiseren Brugse instanties gemiddeld 226 en derden gemiddeld 144 podiumactiviteiten.

Het totaal aantal deelnemers aan dergelijke activiteiten is gedaald met ongeveer 15%. Jaarlijks zijn er gemiddeld bijna 103.000 mensen die een podiumactiviteit op hun kalender hebben staan. De meerderheid, die trouwens flink aangroeide, gaat naar podiumactiviteiten die door Brugse verenigingen worden gerealiseerd en opgevoerd.

Tentoonstellingen

In Brugge zijn er jaarlijks gemiddeld 392 tentoonstellingsdagen. Dit cijfer veronderstelt dat er gespreid over alle tentoonstellingsruimtes logischerwijze overlappende tentoonstellingsdagen zijn. Ook hier maken we weer een onderscheid tussen de tentoonstellingen die Bruggelingen organiseren en de tentoonstellingen die door derden zijn georganiseerd. De laatste vijf jaar maakten de eigen tentoonstellingsdagen een groei mee van 37%. Ook de receptieve tentoonstellingsdagen³ vertoonden een vergelijkbare groei. Toch worden er jaarlijks gemiddeld 112 tentoonstellingsdagen meer georganiseerd door Bruggelingen (252) dan door derden (140).

³ Dit zijn de tentoonstellingsdagen die door derden werden opgezet.

3 36 Evolutie van het aantal educatieve activiteiten in Brugge en het aantal deelnemers, opgesplitst naar initiatief van organisatie, 1995–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	eigen	receptief	totaal	deelnemers
1995	46	107	153	3.428
1996	34	117	151	2.187
1997	44	327	371	3.376
1998	61	267	328	4.488
1999	78	235	313	4.537

3 37 Evolutie van de gebruikers van de bibliotheek, opgesplitst naar de afdeling jeugd en volwassenen, 1990–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	Jeugd	Volwassenen	totaal
1990	11.464	34.141	45.605
1991	11.448	34.379	45.827
1992	11.446	36.651	48.097
1993	10.830	37.327	48.157
1994	11.449	38.784	50.233
1995	9.609	42.502	52.111
1996	10.239	39.659	49.898
1997	9.476	43.370	52.846
1998	8.931	45.302	54.233
1999	8.376	41.340	49.716

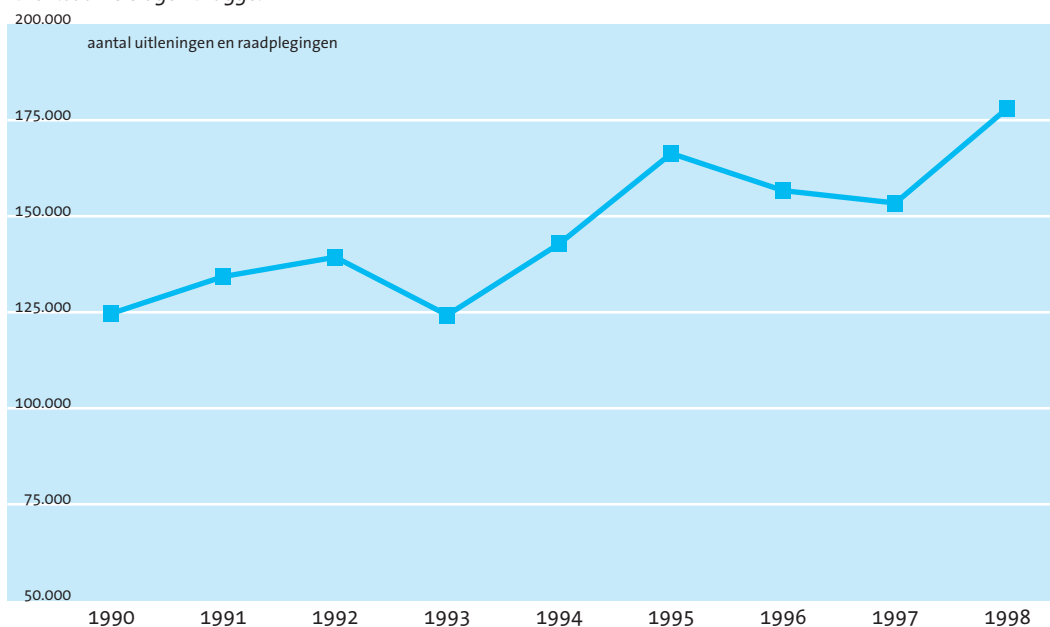
3 38 Evolutie van de ontlenen in Brugse bibliotheken, 1998–1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	Audiovisueel materiaal	Boeken	totaal
1998	152.345	1.182.623	1.334.968
1999	157.224	1.142.827	1.300.051

3 39 Evolutie van de uitleningen en raadplegingen van het audiovisueel materiaal in Brugge, 1990–1998

Bron: Jaarverslagen Brugge.

Educatieve activiteiten

Dit zijn activiteiten waarbij een groep deelnemers, onder deskundige begeleiding kennis, inzicht, vaardigheden of het vermogen tot expressie kunnen verwerven inzake een duidelijk vooropgestelde thematiek. Het hoofddoel van deze activiteiten is het leren, het leerproces, ongeacht de inhoud of de doelgroep. We zien de voornaamste groei in dit soort activiteiten. De educatieve projecten die door Brugge zelf georganiseerd worden, vertonen een groei van 70%. De educatieve activiteiten die door derden op touw werden gezet, hebben een groei van 120%. Het aanbod van educatieve activiteiten dat door derden georganiseerd wordt is tot vier maal groter. Jaarlijks nemen er gemiddeld 3.600 mensen deel aan dergelijke activiteiten. In 1999 waren er ongeveer 32% meer deelnemers dan in 1995.

- ▶ Voor de eigen podium kunsten laat Brugge over de periode 1995–1999 een stijging zien van zowel het aantal initiatieven als van het aantal deelnemers.
- ▶ Wat de receptieve podiumkunsten betreft, zien we een daling, zowel van de activiteiten als van de deelnemers.
- ▶ Er zijn ruim 36% meer tentoonstellingsdagen dan vijf jaar terug.
- ▶ Educatieve activiteiten maakten een grote groei mee. Het aantal activiteiten steeg met 105% en het aantal deelnemers met 32%.

Culturele participatie per inwoner

Bibliotheek

In 1999 konden we in alle bibliotheken in Vlaanderen meer dan 21 miljoen boeken en iets meer dan 1.800.000 audiovisuele materialen terugvinden. Brugge had in 1999 een totaal aanbod van 516.844 boeken, verspreid over de plaatselijke hoofdbibliotheek met de filialen en de centrale openbare bibliotheek. Daarnaast had Brugge een aanbod van 69.400 stukken audiovisueel materiaal⁴.

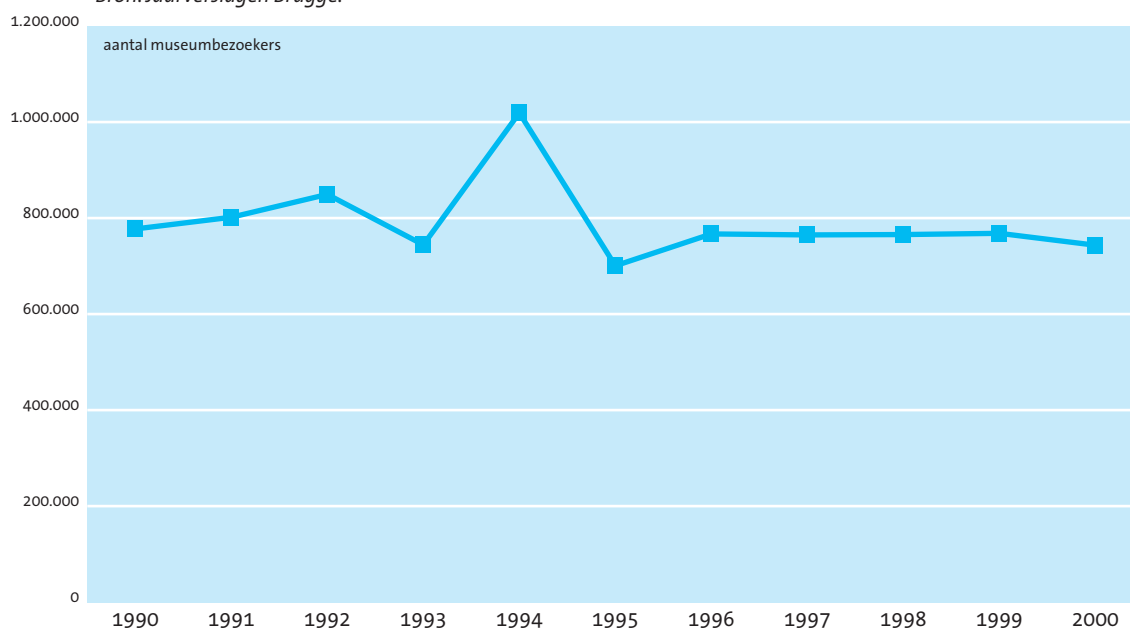
Naast een hoofdbibliotheek in hartje Brugge, kunnen Bruggelingen ook bij 10 filialen terecht voor hun boeken en audiovisueel materiaal. Op het einde van het decennium hadden de bibliotheken 9% meer gebruikers dan in 1990. Jaarlijks ontvingen de Brugse bibliotheken gemiddeld bijna 50.000 mensen. De stijging van de gebruikers komt integraal op rekening van de volwassen gebruikers. Die maakten op het einde van het decennium 21% meer gebruik van de bibliotheken. De jeugd daarentegen verminderde haar kleinere aandeel met 27%. In 1999 was 83% van de gebruikers in Brugge volwassen en de overige 17% behoorde tot de jeugd. In Vlaanderen zagen we bij de ontleners in datzelfde jaar een samenstelling van 66% volwassenen en 34% jeugd.

In 1999 was er een lichte daling van het aantal uitleningen. Misschien is dit te verklaren door de opkomst van het internet. Het is intussen wijdverspreid en velen krijgen met een klik op de knop een schat aan informatie rechtstreeks in de woonkamer. Boeken werden minder uitgeleend, terwijl het audiovisueel materiaal in de lift zit. Toch spreken we van bijna 1.150.000 uitleningen in 1999. Boeken nemen hierin 88% voor hun rekening, terwijl audiovisueel materiaal goed is voor 12%. Ook in Vlaanderen merken we dezelfde ontwikkeling: audiovisuele uitleningen stijgen, terwijl boeken minder uitgeleend worden.

⁴ Dit omvat onder andere grammofoonplaten, compactdiscs, taalcursussen, video's, dia's en cd-roms.

3 40 Evolutie van het aantal museumbezoekers in Brugge, 1990-2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

Museabezoek

Brugge telt een 12-tal stedelijke musea. Er is het Archeologisch Museum, Het Arentshuis, de toren van het Belfort, de Gotische Zaal van het Stadhuis, het Groeninge-, Gruuthuse-, Guido Gezelle-, Memlingmuseum, het Museum O.L.V. ter Potterie, het Museum voor Volkskunde, de Renaissancezaal van het Brugse Vrije en ten slotte de St-Janshuismolen. Daarnaast zijn er in Brugge nog een 20-tal niet-stedelijke musea, met onder meer het Diamantmuseum en het Engels Klooster.

Met zijn drie grootste musea, het Groeningemuseum, de Gotische Zaal van het stadhuis en de toren van het Belfort trekt Brugge jaarlijks gemiddeld bijna een half miljoen bezoekers. Daarnaast heeft Brugge nog twee musea, het Brugse Vrije en het Gruuthuuse, die jaarlijks elk goed zijn voor iets meer dan 80.000 bezoekers. In totaal kon Brugge in 1999 bijna 750.000 bezoekers verwelkomen in zijn musea.

Voornamelijk het Belfort, het Archeologisch museum en het Brugse Vrije trokken heel wat meer bezoekers op het einde van het decennium dan in het begin. De stijging voor het Archeologisch Museum was zelfs van een orde van 450%.

3 41 Kerncijfers van de infrastructuur van sociale ontmoetingsruimten in Brugge, absoluut en per 10.000 inwoners, 2000

Bron: J.Colpaert, et al.

	2000			% Brugge in 13 steden
	Brugge	Oostende	13 steden	
Dans	3	2	66	4,5
Theater	11	8	240	4,6
Klassieke muziek	14	5	130	10,8
Opera, operette, musical, muziektheater	2	1	50	4,0
Populaire muziek	10	6	201	5,0
Expo	16	15	226	7,1
Film	8	8	187	4,3
<i>per 10.000 inwoners</i>	Brugge	Oostende	13 steden	
Dans	0,26	0,30	0,45	
Theater	0,95	1,19	1,64	
Klassieke muziek	1,20	0,74	0,89	
Opera, operette, musical, muziektheater	0,17	0,15	0,34	
Populaire muziek	0,86	0,89	1,38	
Expo	1,38	2,23	1,55	
Film	0,69	1,19	1,28	

3 42 Frequentie van de bezoeker van de sociale ontmoetingsruimten in Brugge, absoluut en per 10.000 inwoners, 2000

Bron: J.Colpaert, et al.

		Brugge	Kortrijk	Oostende	13 steden
<i>freq</i>	Dansvoorstellingen	33	36	10	608
<i>freq</i>	Theatervoorstellingen	219	167	185	6.574
<i>titels</i>	Theater	110	91	81	1.733
<i>freq</i>	Klassieke muziekconcerten	125	27	53	1.198
	Opera, operette, musical, muziektheater	19	20	2	709
<i>freq</i>	Populaire muziekconcerten	110	190	76	2.586
<i>aantal</i>	Expo	77	84	67	1.201
<i>dagen</i>	Expo	1.857	1.819	1.780	27.863
<i>freq</i>	Filmvoorstellingen	6.082	15.930	12.522	189.032
<i>titels</i>	Film	183	281	166	3.261
<i>per 10000 inwoners</i>		Brugge	Kortrijk	Oostende	13 steden
<i>freq</i>	Dansvoorstellingen	2,84	4,81	1,49	4,16
<i>freq</i>	Theatervoorstellingen	18,84	22,33	27,50	45,00
<i>titels</i>	Theater	9,46	12,17	12,04	11,86
<i>freq</i>	Klassieke muziekconcerten	10,75	3,61	7,88	8,20
	Opera, operette, musical, muziektheater	1,63	2,67	0,30	4,85
<i>freq</i>	Populaire muziekconcerten	9,46	25,40	11,30	17,70
<i>aantal</i>	Expo	6,62	11,23	9,96	8,22
<i>dagen</i>	Expo	15,74	37,57	24,67	22,32
<i>freq</i>	Filmvoorstellingen	523,20	2129,96	1861,20	1294,06
<i>titels</i>	Film	159,75	243,21	264,57	190,74

Sociale ontmoetingsruimten

5 J. Colpaert, R. Laermans,
K. Lauwerysen en H. Waeye
uitgevoerd in het kader van
PBO99A/11/49 met ondersteu-
ning van de Vlaamse minister
van Onderwijs en Vorming

Met behulp van de databank van De Tijd, die bruikbaar werd voor analyse door J. Colpaert en co⁵, beschikken we over cijfers van 2000 rond de culturele infrastructuur. Uit dezelfde databank kunnen we ook besluiten trekken rond de activiteiten die georganiseerd worden. Onder infrastructuur verstaan we alle overdekte plaatsen waar er dat jaar minstens tweemaal een culturele activiteit plaatsvond. Deze culturele infrastructuur relateren we vervolgens aan 10.000 inwoners.

De studie toonde aan dat Brugge voornamelijk veel plaatsen heeft om klassieke muziek op te voeren en om exposities te houden. Voor deze activiteiten heeft Brugge minstens 1 ruimte per 10.000 inwoners. Brugge was in 2000 goed voor bijna 11% van de infrastructuur voor klassieke muziek in de centrumsteden. De Brugse infrastructuur voor exposities vertegenwoordigt 7% in het geheel van de centrumsteden. Voor de andere activiteiten, zien we dat Brugge niet zo goed scoort als het gemiddelde van de centrumsteden. De centrumsteden hebben namelijk gemiddeld één ruimte per 10.000 inwoners voor opvoeringen van theater, populaire muziek, exposities en filmvoorstellingen. We zien dat Brugge dit niet heeft.

Voor de culturele activiteiten per 10.000 inwoners, zien we dat Brugge veel meer in opvoeringen van klassieke muziek voorziet dan gemiddeld in de centrumsteden. De frequentie van theatervoorstellingen ligt echter nog hoger. Toch liggen deze activiteiten en de overige in de centrumsteden gemiddeld nog hoger. In het algemeen vinden we in Brugge minder voorstellingen per 10.000 inwoners dan we gemiddeld vinden in de centrumsteden.

- ▶ Brugge blijkt niet zo bruisend als we gemiddeld van een centrumstad verwachten. Niet enkel de infrastructuur is er minder talrijk, ook de frequentie van activiteiten ligt er eerder laag.
- ▶ Waar Brugge wel een voorbeeldrol in speelt zijn de opvoeringen van klassieke muziek zowel op vlak van beschikbare infrastructuur als wat de frequentie van de opvoeringen betreft.

4 Een veilige en gezonde stad?

Op het gebied van verkeersveiligheid zien we een eerder positieve ontwikkeling, zowel in Vlaanderen in zijn geheel als in de centrumsteden. Vlaanderen en de centrumsteden hadden na 1991 het ergste achter de rug wat het aantal ongevallen betreft. Vanaf 1991 was er een afname van het aantal ongevallen zowel in heel Vlaanderen als in de centrumsteden en 1996 was het jaar met de minste verkeersongevallen. Toch manifesteerde zich na 1996 terug een stijgende trend. Die viel samen met een dalend aantal doden en zwaargewonden. Er was evenwel een stijging in het aantal lichtgewonden. De verkeersongevallen worden jaar na jaar minder ernstig. Per 100 slachtoffers vallen er namelijk telkens minder doden en zwaargewonden. De centrumsteden doen het beter dan Vlaanderen.

Op het einde van het decennium kwamen er in Brugge meer ongevallen voor dan in het begin. Na 1997 bleef het aandeel van Brugge in dat van de centrumsteden verder stijgen. Toch vallen er jaar na jaar minder doden en zwaargewonden in Brugge. Het aantal lichtgewonden zit jammer genoeg in de lift. De verkeersongevallen worden in de tweede helft van het decennium ook hier minder ernstig.

Wat de criminaliteit betreft, kunnen we besluiten dat er in de centrumsteden meer feiten geregistreerd werden in 1999 dan in 1996. Enkel bij de bedrogs misdrijven tegen de eigendom zien we een afname. We constateren een zeer grote toename (+78%) bij de milieuovertredingen, een grote toename (+20%) van diefstal en afpersing en een toename van bijna 6% bij de misdaden die zowel te maken hebben met de lichamelijke integriteit als met verdovende middelen. De criminaliteitsgraad schommelt rond de 9%. Dat is een stuk hoger dan in Vlaanderen.

Brugge noteerde een grote (+9,7%) toename van geregistreerde feiten. Brugge had vooral meer af te rekenen met diefstal en afpersing en misdaden tegen de lichamelijke integriteit. In het algemeen, ligt de criminaliteitsgraad in Brugge als centrumstad eerder laag. Na 1997 was er een duidelijke afname van de criminaliteit zichtbaar.

Brugge is sinds 1998 de plaats bij uitstek waar meer mensen zich altijd veilig voelen in vergelijking met Vlaanderen en het gemiddelde van de centrumsteden. Anno 2000 zijn er ook het minst mensen in Brugge die beweren zich altijd of vaak onveilig te voelen. De algemene trendlijn bij deze regio's is dat er zich meer mensen soms onveilig voelen en minder mensen kunnen zeggen dat ze zich nooit onveilig voelen.

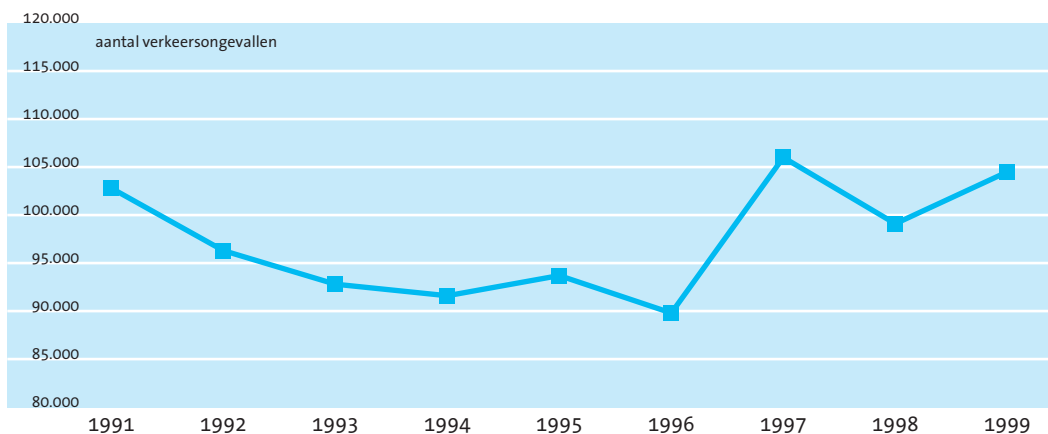
Vlamingen tonen het meeste mijdingsgedrag wanneer het om hun kinderen gaat. Wat de andere categorieën betreft, zijn er heel wat minder Vlamingen die effectief die situatie gaan vermijden dan Vlamingen die de situatie niet gaan vermijden. In afnemende mate vertonen Vlamingen mijdingsgedrag om hun kinderen ergens naartoe te laten gaan, waardevolle spullen weg te brengen uit huis, 's nachts of 's avonds open te doen voor onbekenden, weg te gaan wanneer het al duister is en als laatste plekken in de woongemeente te vermijden. Bij elk item vertonen Bruggelingen minder mijdingsgedrag dan Vlamingen, behalve wanneer het om hun kinderen gaat.

Bij het aspect van gezondheid zien we dat niet alleen steeds meer Brugse jongeren alcohol consumeren, maar dat ze dat ook steeds meer op een vroegere leeftijd doen. Er lijken ook meer Brugse jongeren te roken dan Vlaamse jongeren. Bovendien grijpen Brugse jongeren ook vlugger naar slaapmiddelen dan Vlaamse jongeren. Zowel in Vlaanderen als in Brugge is cannabis het populairste illegale middel. Het gebruik ervan stijgt, zowel bij de Vlaamse als bij de Brugse jongeren. We zien dat er in Brugge een steeds grotere groep jongeren andere middelen op jonge leeftijd heeft gebruikt.

Tijdens de jaren negentig vertonen Brugse mannen over het algemeen een mindere prevalentie van ziekten dan Vlaamse mannen. Brugse mannen blijken wel heel wat meer te sterven aan ziekten aan de maag, lever, darm en pancreas. De situatie bij Brugse vrouwen is niet zo positief wat borstkanker betreft. Alle oorzaken bij elkaar beschouwd, sterven er evenwel minder Brugse vrouwen dan Vlaamse vrouwen.

4 1 Evolutie van het aantal verkeersongevallen in Brugge, 1991-1999

Bron: NIS.

4 2 Evolutie van het aantal ongevallen, 1991-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	1.028	577	11.213	36.908
1992	963	530	10.214	35.968
1993	928	519	9.695	35.129
1994	916	569	9.487	34.179
1995	937	498	9.110	32.487
1996	898	535	8.857	31.505
1997	1.060	614	9.127	33.050
1998	991	617	9.160	33.581
1999	1.045	633	9.138	34.353

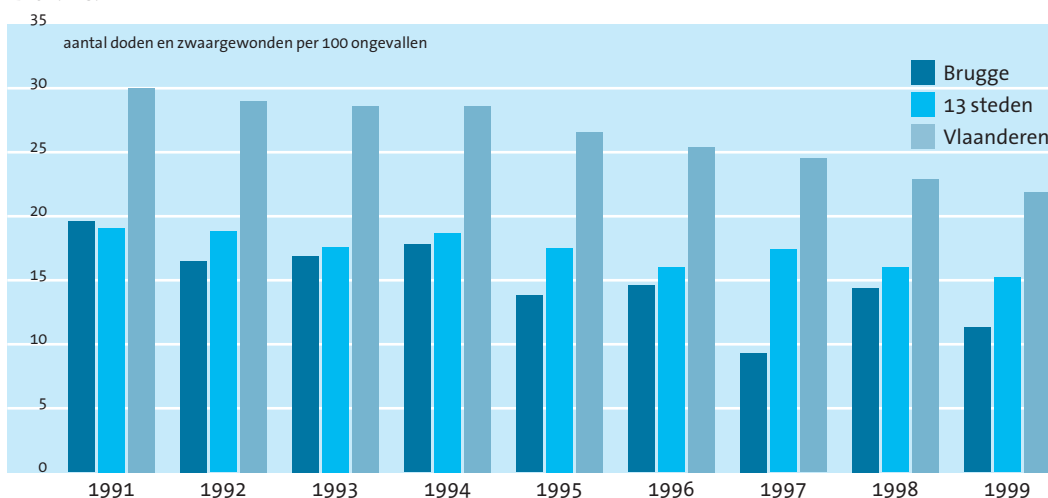
4 3 Evolutie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, 1991-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	19,6	24,6	19,1	30,0
1992	16,5	24,9	18,8	29,0
1993	16,9	24,7	17,6	28,6
1994	17,8	23,0	18,7	28,6
1995	13,8	20,1	17,5	26,6
1996	14,6	17,8	16,0	25,4
1997	9,3	18,1	17,4	24,5
1998	14,4	18,3	16,0	22,9
1999	11,3	14,2	15,2	21,9

4 4 Evolutie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, 1991-1999

Bron: NIS.

Verkeersveiligheid

1 Bij de bespreking van de ongevallen hebben we het over ongevallen die zich zowel op autosnelwegen, gewestwegen, provinciewegen als op andere wegen voordoen.

Verkeersongevallen¹

Totaal aantal ongevallen

Voor Vlaanderen en ook gemiddeld voor de centrumsteden was 1991 een piekjaar. Die hoge cijfers werden gedurende de acht jaar erna niet meer overschreden. In 1996 bereikten zowel Vlaanderen als de dertien centrumsteden gemiddeld genomen een laagtepunt in het aantal ongevallen. Daarna was er een gestage toename zonder nog het hoge peil van 1991 te bereiken.

Tijdens de periode 1991–1999 verschilt het patroon in de ontwikkeling van het aantal ongevallen in Brugge bij deze van Vlaanderen en van het gemiddelde van de centrumsteden. Bij Brugge is 1996 ook een laagtepunt maar na 1996 is er een enorme stijging in het aantal ongevallen, zelfs tot een hoogtepunt in 1997. In 1998 neemt dat aantal weer af, maar stijgt opnieuw in het jaar 1999. Het patroon dat we in Brugge zien, is er dus eerder een van pieken die elkaar snel opvolgen. Voor 1997 bedraagt het aandeel van de ongevallen in Brugge ongeveer 10% in de som van het totaal aantal ongevallen in de dertien steden. In 1997 en erna stijgt dat aandeel.

- ▶ 1997 was het meest ongunstige jaar voor Brugge.
- ▶ Vlaanderen en de dertien steden nemen afstand van de zeer ongunstige cijfers van 1991.
- ▶ Het aandeel van Brugge in de dertien steden stijgt de laatste jaren.

Ernst van de verkeersongevallen

De ernst van de verkeersongevallen bekijken we vanuit vijf gezichtspunten: de doden en zwaargewonden per 100 ongevallen, het aantal lichtgewonden, het aantal zwaargewonden, de verkeersdoden binnen 30 dagen en de ernstigheidsgraad.

Doden en zwaargewonden per 100 ongevallen

Zowel in Vlaanderen als in de dertien steden neemt het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen af. In Vlaanderen gebeurt dat iets meer dan in de centrumsteden. Bovendien is de afname in Vlaanderen geleidelijk. In de centrumsteden vallen er een heel stuk minder doden en zwaargewonden per 100 ongevallen dan in Vlaanderen gedurende de volledige periode.

In Brugge is er evenals in Vlaanderen en in de centrumsteden een afname. De grootte van de afname is vergelijkbaar met Vlaanderen. In het voorbije decennium scoorde Brugge bijna altijd beter dan het gemiddelde van de centrumsteden. Het scoorde zelfs tijdens de volledige periode telkens beter dan Vlaanderen. In het jaar 1997, toen Brugge een recordaantal ongevallen had, waren het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen het laagst. Algemene conclusie is dat er in Brugge relatief minder doden en zwaargewonden per 100 ongevallen vallen dan in de andere regio's.

- ▶ Het minst aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen vinden we in Brugge, in het jaar 1997.
- ▶ Brugge heeft minder doden en zwaargewonden per 100 ongevallen dan Vlaanderen en de centrumsteden.

4 5 Evolutie van het aantal lichtgewonden en de groeiindex (index 1991 = 100), 1991-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	1.156	597	12.707	40.350
1992	1.070	502	11.685	39.948
1993	1.030	514	11.061	38.927
1994	1.037	588	10.895	37.939
1995	1.111	530	10.559	36.626
1996	1.008	577	10.337	35.691
1997	1.257	681	10.840	38.367
1998	1.157	659	10.939	39.446
1999	1.220	696	10.936	40.295
gemiddeld	1.116	594	11.107	38.621
groei-index	105,5	116,6	86,1	99,9

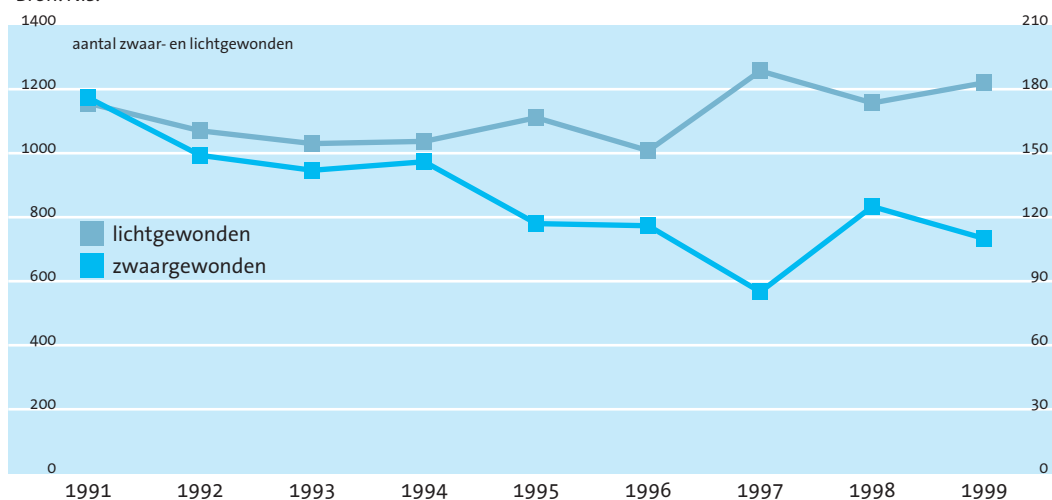
4 6 Evolutie van het aantal zwaargewonden en de groeiindex (index 1991 = 100), 1991-1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	176	129	1.931	9.973
1992	149	121	1.733	9.456
1993	142	122	1.567	9.061
1994	146	125	1.604	8.819
1995	117	95	1.472	7.873
1996	116	88	1.273	7.204
1997	85	107	1.453	7.358
1998	125	105	1.306	6.838
1999	110	83	1.250	6.714
gemiddeld	130	108	1.510	8.144
groei-index	62,5	64,3	64,7	67,3

4 7 Evolutie van het aantal zwaar- en lichtgewonden in Brugge, 1991-1999

Bron: NIS.

Lichtgewonden

Onder lichtgewonden verstaan we hier personen die in een verkeersongeval gewond raken en op wie de bepaling van dodelijk of ernstig gewond niet van toepassing is.

Tot 1996 was er in Vlaanderen en in de centrumsteden een geleidelijke afname van het aantal lichtgewonden. Na die periode, steeg het jaarlijkse aantal lichtgewonden opnieuw. Die afname is niet verwonderlijk gezien de vermindering van het aantal ongevallen tot in 1996. De toename van lichtgewonden valt samen met de toename van het aantal verkeersongevallen. De recentste cijfers voor Vlaanderen benaderen jammer genoeg weer het negatieve peil van 1991.

Ook in Brugge daalde het aantal lichtgewonden tot 1996 om daarna weer toe te nemen en deze hele periode het peil van 1991 te overschrijden. Tijdens de jaren negentig was voor Brugge 1997 het jaar waarin de meeste lichtgewonden vielen. Zoals hierboven besproken, was dat ook het jaar met de meeste ongevallen en met het laagste aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen. Gemiddeld 10% van de lichtgewonde slachtoffers die in de centrumsteden vallen, vinden we op de Brugse wegen. Aangezien Brugge gemiddeld 8% van de bevolking inneemt van alle centrumsteden, levert Brugge meer lichtgewonden dan we zouden verwachten.

- ▶ De situatie voor de centrumsteden en Vlaanderen werd gunstiger tot en met 1996. Daarna vielen er opnieuw meer lichtgewonden.
- ▶ Brugge scoort op het einde van het decennium slechter dan in het begin.

Zwaargewonden

Een zwaargewonde is elke persoon die in een verkeersongeval gewond raakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

De centrumsteden en Vlaanderen vertonen hierbij een gunstigere ontwikkeling dan bij de lichtgewonden. Vooreerst ligt het aantal zwaargewonden heel wat lager. Daarnaast is er sprake van een geleidelijke afname, een paar uitzonderingen niet te na gesproken. Het aantal zwaargewonde slachtoffers is heel wat minder talrijk op het einde van de jaren negentig dan bij de aanvang, hoewel de verkeersongevallen toenamen na 1996.

In Brugge ligt het aantal zwaargewonde slachtoffers ook heel wat lager dan het aantal lichtgewonden. Ook hier is er bijna een volledig geleidelijke afname van het aantal slachtoffers. Het jaar 1997 was het meest gunstige jaar voor Brugge. Gemiddeld 9% van de zwaargewonden in de centrumsteden, zijn voor rekening van Brugge.

- ▶ We merken een gunstige ontwikkeling voor alle vergelijkingspunten.
- ▶ In 1997 telde Brugge de minste zwaargewonden van het voorbije decennium.

4 8 Evolutie van het aantal verkeersdoden binnen de 30 dagen, 1991–1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	25	13	213	1.097
1992	10	11	187	990
1993	15	6	140	987
1994	17	6	170	966
1995	12	5	122	771
1996	15	7	140	787
1997	13	4	132	751
1998	18	8	161	855
1999	8	7	137	806

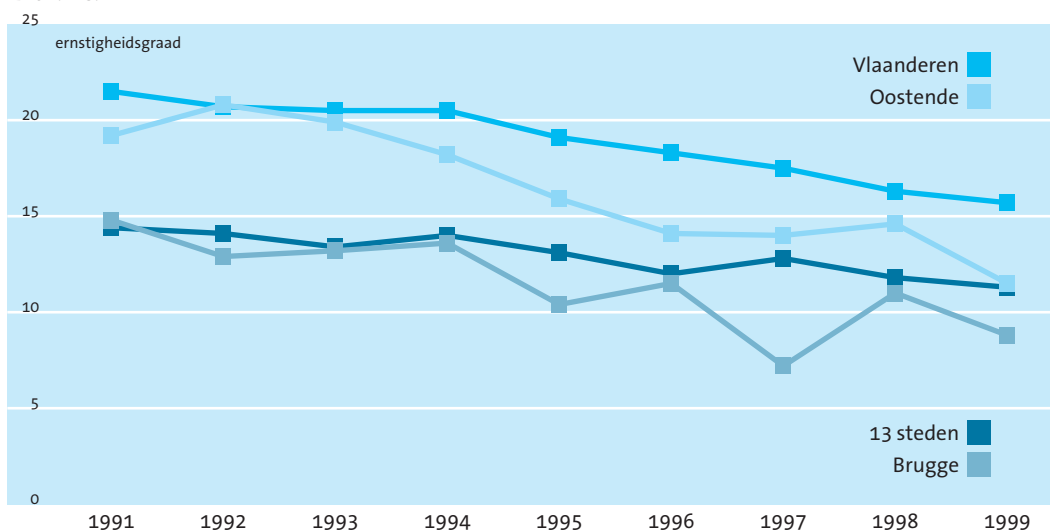
4 9 Evolutie van de ernstigheidsgraad van de ongevallen, 1991–1999

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	14,8	19,2	14,4	21,5
1992	12,9	20,8	14,1	20,7
1993	13,2	19,9	13,4	20,5
1994	13,6	18,2	14,0	20,5
1995	10,4	15,9	13,1	19,1
1996	11,5	14,1	12,0	18,3
1997	7,2	14,0	12,8	17,5
1998	11,0	14,6	11,8	16,3
1999	8,8	11,5	11,3	15,7

4 10 Evolutie van de ernstigheidsgraad van de ongevallen, 1991–1999

Bron: NIS.

Verkeersdoden (binnen 30 dagen)

De verkeersdoden zijn personen die binnen dertig dagen na het ongeval overlijden.

Vlaanderen en de dertien steden betaalden een hoge tol aan verkeersdoden in het begin van het decennium. Tijdens het voorbije decennium zagen we een daling met hier en daar opnieuw wat toenames. Toch lag het aantal verkeersdoden op het eind van het decennium een heel stuk lager. In Vlaanderen zagen we ruim een vijfde minder dodelijke slachtoffers binnen 30 dagen. In de centrumsteden zagen we een afname van maar liefst 36%.

Brugge zou het peil van 1991 ook niet meer evenaren. In 1999 had Brugge een uitzonderlijk laag aantal verkeersdoden. De weg naar die gunstige ontwikkeling is een hobbelige weg geweest met enkele pieken. Toekomstige cijfers zullen uitwijzen of dit een eenmalig feit of effectieve verbetering is. Over deze hele periode telt Brugge jaarlijks gemiddeld 15 verkeersdoden. Enkel in 1992 en 1999 droeg Brugge een laag aandeel (5 à 6%) bij in de som van alle verkeersdoden van de centrumsteden. De overige jaren lag dat aandeel hoger dan het aandeel dat de Brugse inwoners innemen in centrumsteden (8%). Dit aandeel van verkeersdoden schommelde tussen de 10 en 12%.

- ▶ We zien een afname in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.
- ▶ Brugge heeft een eerder hoog aandeel in de som van de verkeersdoden die in de centrumsteden vallen.

De ernstigheidsgraad

De ernstigheidsgraad geeft een indicatie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers.

Vlaanderen vertoont een onafhoudende afname in de ernstigheidsgraad van de ongevallen. Gemiddeld vallen er jaarlijks 19 doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers. Het gemiddelde van de dertien steden valt gunstiger uit. Hoewel de afname er minder constant is, bemerken we hier een gemiddelde ernstigheidsgraad van 13%. Dat wijst er nog maar eens op dat lichtgewonden de hoofdbrok uitmaken van de slachtoffers.

Brugge slaagt erin een nog lagere ernstigheidsgraad te vertonen gedurende het volledige decennium. De tweede helft van jaren negentig zijn er beduidend minder doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers in Brugge gevallen dan in de eerste helft. We besluiten voor Brugge dat in 1999 40% van de slachtoffers er minder ernstig aan toe was dan in 1991.

- ▶ In Brugge vallen er minder doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers.
- ▶ We stellen een afnemende trend vast bij alle vergelijkingspunten.

4 11 Evolutie van de slachtoffers onder de zachte weggebruikers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1991–1999

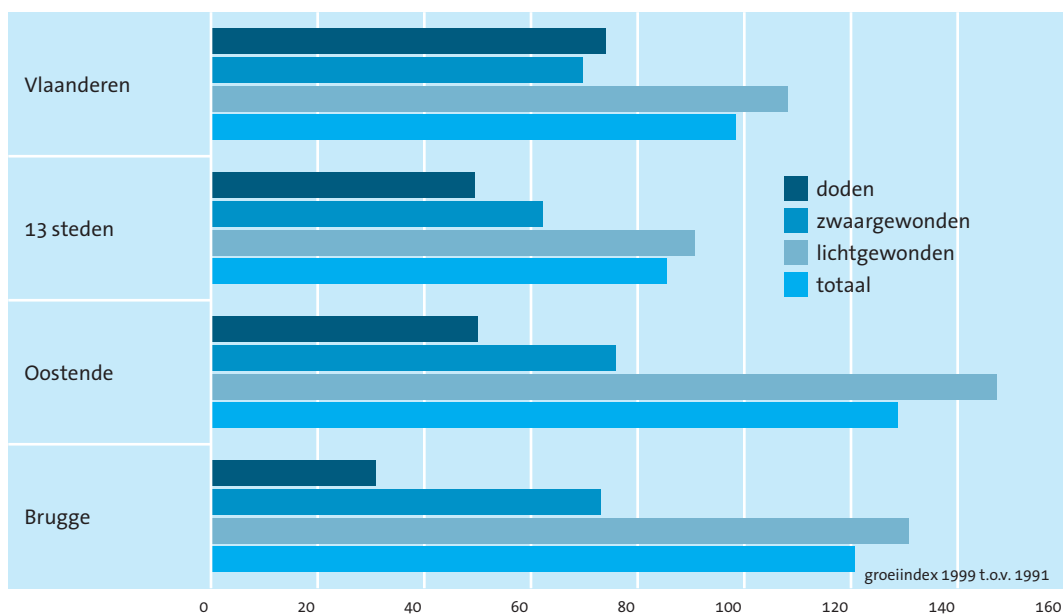
Bron: NIS.

	Brugge				Oostende			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	655	549	93	13	387	290	87	10
1992	626	528	94	4	370	276	87	7
1993	570	477	83	10	366	282	81	3
1994	580	488	86	6	408	317	90	1
1995	591	529	58	4	383	314	65	4
1996	626	550	69	7	376	310	59	7
1997	740	685	49	6	478	402	73	3
1998	662	597	62	3	441	366	70	5
1999	790	718	68	4	498	427	66	5

	13 steden				Vlaanderen			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	6.048	4.985	958	105	17.256	12.814	4.021	421
1992	5.375	4.469	827	79	16.238	12.154	3.730	354
1993	5.122	4.307	748	67	15.829	11.922	3.538	369
1994	5.131	4.299	766	66	15.730	11.888	3.481	361
1995	5.105	4.345	707	53	15.413	11.888	3.240	285
1996	4.889	4.196	627	66	14.844	11.622	2.927	295
1997	5.066	4.328	676	62	15.845	12.583	2.991	271
1998	5.073	4.435	581	57	16.093	13.010	2.771	312
1999	5.170	4.523	595	52	16.959	13.847	2.801	311

4 12 Groeiindex slachtoffers zachte weggebruikers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1999 ten opzichte van 1991, index 1991 = 100

Bron: NIS.

Zachte weggebruikers

- 2 Een bromfiets A is beperkt tot 25km/u en hiervoor is geen rijbewijs noodzakelijk. Een bromfiets B mag tot 45km/u rijden en hiervoor is wel een rijbewijs nodig.

Tot de zachte weggebruikers worden een zestal groepen gerekend. Dat zijn de fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type² en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400 cc. Eerst volgt een algemene bespreking van de volledige groep van zachte weggebruikers, daarna volgt een bespreking van de categorieën fietsers en voetgangers.

Totaal aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers

Zowel voor de centrumsteden als voor Vlaanderen was er tot en met 1996 een positieve ontwikkeling in het totaal aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers. De dalende trend zorgde voor een aanzienlijk lager aantal slachtoffers in 1996. Hierna was er echter wel een geleidelijke toename. Toch werd het hoge aantal slachtoffers van 1991 niet meer overschreden. In 1999 benaderde Vlaanderen evenwel het hoge peil van 1991. In Vlaanderen vielen jaarlijks gemiddeld iets meer dan 16.000 slachtoffers en in de centrumsteden gemiddeld ruim 5200. Op de grafiek hiernaast zien we dat er zowel in de centrumsteden als in Vlaanderen in 1999 minder slachtoffers waren dan in 1991. De ontwikkeling is het meest positief gebleken voor de centrumsteden (-14,5%).

In Brugge kwam er al vroeger in het decennium een einde aan de dalende trend. In tegenstelling tot de centrumsteden en Vlaanderen vertoont Brugge globaal gezien over het decennium een stijgende trendlijn. Jaarlijks vallen er in Brugge gemiddeld 649 slachtoffers. De laatste drie jaar vielen er meer slachtoffers in Brugge dan in het begin van het decennium. In 1997 en 1999 viel 15% van de slachtoffers in de centrumsteden op Brugse grond. Op dezelfde grafiek zien we dat Brugge er in 1999 slechter van af is gekomen dan in 1991.

- ▶ Negatieve evolutie voor Brugge in tegenstelling tot Vlaanderen en de centrumsteden die een afnemende trend in het aantal slachtoffers vertonen.
- ▶ Brugge heeft een groot aandeel (gemiddeld 15%) in de slachtoffers van de centrumsteden.

Licht-, zwaargewonden en doden onder de zachte weggebruikers

In Vlaanderen waren er op het einde van de jaren negentig slechts 2% minder slachtoffers. Van die slachtoffers is gemiddeld 77,5% lichtgewond, 20,5% zwaargewond en sterft er 2%. Vlaanderen vertoonde een dalende trend in zwaargewonden en doden, maar een stijgende trend in lichtgewonden. De centrumsteden hadden op het einde van de jaren negentig een heel pak minder (-14,5%) slachtoffers onder de zachte weggebruikers. Van de gevallen slachtoffers zijn er procentueel gezien meer lichtgewonden (85%) dan in Vlaanderen. In 1999 waren er bovendien zowel minder lichtgewonden als zwaargewonden en doden dan in 1991. De grootste afname vonden we bij de doden (-50,5%), vervolgens bij de zwaargewonden (-18%) en ten slotte bij de lichtgewonden (-9%). De zwaargewonden en doden volgen een bijna onafgebroken dalende trend, terwijl de lichtgewonden sedert 1996 weer aan een stijgende trend begonnen zijn.

Jaarlijks vallen er gemiddeld 649 slachtoffers in Brugge. Vanaf 1993 is het aantal slachtoffers bijna onafgebroken toegenomen. Die stijging zette zich echter enkel bij de lichtgewonden door. Het grootste aantal doden in Brugge viel in 1991 en hoewel de cijfers daarna een afwisselende ontwikkeling vertonen, lagen ze nooit meer zo hoog als toen. Het aantal lichtgewonden daarentegen lag het hoogst in 1999.

- ▶ 1999 was het meest ongunstige jaar voor de zachte weggebruikers om zich op de Brugse wegen te begeven. Het aantal doden was er eerder gering, maar er waren veel slachtoffers met lichte verwondingen.

4 13 Evolutie van het aantal fietsslachtoffers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1991–1999

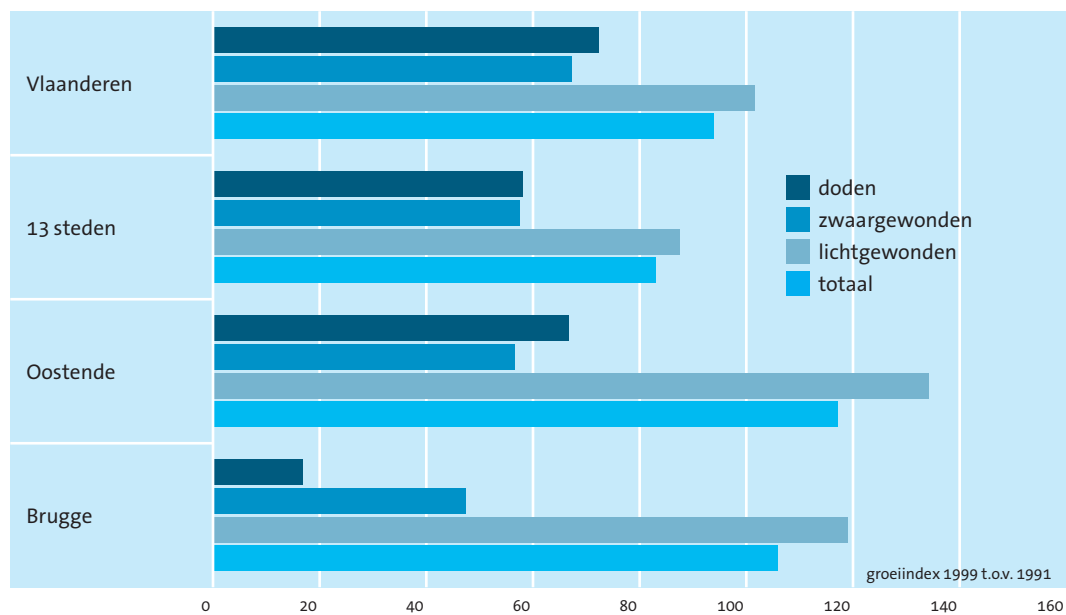
Bron: NIS.

	Brugge				Oostende			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	256	212	38	6	117	91	23	3
1992	245	214	31	0	126	96	27	3
1993	254	220	33	1	109	90	19	0
1994	212	187	24	1	122	90	32	0
1995	236	221	14	1	120	100	19	1
1996	233	209	22	2	114	101	12	1
1997	285	268	16	1	123	104	19	0
1998	225	208	16	1	104	96	8	0
1999	271	252	18	1	137	122	13	2

	13 steden				Vlaanderen			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	2144	1819	294	31	6799	5235	1420	144
1992	1943	1674	247	22	6465	5011	1330	124
1993	1875	1626	241	8	6438	5007	1309	122
1994	2000	1727	249	24	6531	5114	1286	131
1995	2025	1780	232	13	6490	5166	1226	98
1996	1888	1672	192	24	6115	5006	1004	105
1997	1898	1666	210	22	6471	5306	1069	96
1998	1747	1570	159	18	6163	5096	954	113
1999	1779	1592	169	18	6375	5317	954	104

4 14 Groeiindex fietsslachtoffers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1999 ten opzichte van 1991, index 1991 = 100

Bron: NIS.

De categorieën onder de loep genomen

In Vlaanderen en de centrumsteden vallen er tijdens het volledige decennium, de meeste slachtoffers bij de fietsers. In Vlaanderen waren dat er het voorbije decennium 57.847 en in de centrumsteden 28.899. Daarna vallen de meeste slachtoffers bij de bestuurders van een bromfiets van het A-type. In Vlaanderen zijn dat er in verhouding 50% minder dan de fietsslachtoffers. In beide regio's vallen er het minst slachtoffers met de motorfietsen >400 cc en op de laatste plaats komen de motorfietsen <400cc. Tussen deze categorieën komen de bestuurders van een bromfiets B en de voetgangers. In de centrumsteden waren meer voetgangers het slachtoffer dan bestuurders van een bromfiets B. In Vlaanderen hebben we een omgekeerde situatie.

Wanneer we kijken naar het aantal doden per categorie, zien we een andere volgorde. In Vlaanderen vallen de meeste doden onder de fietsers (1037), gevolgd door de voetgangers (825). In de centrumsteden vallen de meeste doden bij de voetgangers (217), gevolgd door de fietsers (180). Daarna zien we een gelijksoortige volgorde in Vlaanderen en de centrumsteden. Op de derde plaats komen de bestuurders van een motorfiets >400cc, gevolgd door bestuurders van een bromfiets A en B. De minste doden vallen er bij bestuurders van een motorfiets <400cc.

Brugge vertoont eenzelfde volgorde bij de slachtoffers als Vlaanderen. De meeste slachtoffers vallen hier dus bij de fietsers. Voor het aantal doden, volgt Brugge het patroon van de centrumsteden. De voetgangers zijn hier de belangrijkste categorie onder de dodelijke slachtoffers.

Fietsers

Zowel in de centrumsteden als in Vlaanderen waren er op het einde van het decennium minder fietsslachtoffers dan in het begin. In heel Vlaanderen zijn er jaarlijks gemiddeld iets meer dan 6.400 fietsers die het slachtoffer worden van een verkeersongeval. In de dertien steden samen vallen jaarlijks gemiddeld iets meer dan 1900 fietsslachtoffers. Terwijl het voorbije decennium het aantal lichtgewonde fietsers in Vlaanderen steeg, nam het af in de centrumsteden. Voor het aantal zwaargewonde fietsers, zien we wel bij beide regio's een afname. In de tweede helft van het decennium vielen er zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden minder dodelijke slachtoffers dan in de eerste helft.

In Brugge is het aantal fietsslachtoffers tijdens de jaren negentig lichtjes toegenomen. Toch is een nuancering hier op zijn plaats. Het is dan wel zo dat er in 1991 minder slachtoffers waren dan op het einde van het decennium, toch constateren we in 1991 procentueel en ook absoluut het hoogste aantal doden en zwaargewonden. We zien dat er tijdens de jaren negentig meestal jaarlijks één dode op de Brugse wegen viel. In 1991 waren het er uitzonderlijk 6.

- ▶ Brugge vertoont een stijgende trend in het totaal aantal slachtoffers en lichtgewonden. Het aantal zwaargewonden en doden daarentegen volgt een dalende trend.
- ▶ Zowel in Vlaanderen als gemiddeld in de centrumsteden was er voor fietsers een afname van het totaal aantal slachtoffers en van het aantal zwaargewonden en doden.

Het verband tussen de ontwikkeling van het aantal fietsslachtoffers en de consequenties van het ongeval is niet eenduidig. Een absolute daling in het aantal lichtgewonden is niet altijd positief te noemen. Dit kan ten koste gaan van het absoluut aantal zwaargewonden of zelfs doden. Omgekeerd kan het hoge percentage in Brugge van 94% lichtgewonde fietsers in 1997 niet los gezien worden van het negatieve feit dat er datzelfde jaar de meeste slachtoffers werden opgetekend. In Vlaanderen was gemiddeld 80% lichtgewond, 18% zwaargewond en iets minder dan 2% dood, na betrokken te zijn in een verkeersongeval. Gemiddeld vielen er bij de dertien centrumsteden 88% lichtgewonden, 11% zwaargewonden en 1% doden. In Vlaanderen ligt het percentage dode en zwaargewonde fietsers dus hoger.

Tijdens de jaren negentig waren gemiddeld 90% van de fietsslachtoffers die in Brugge vielen, lichtgewond. Gemiddeld stierf nog geen 0,7% van die slachtoffers aan hun verwondingen. Gemiddeld 10% hield zware verwondingen over aan het ongeval.

- ▶ Procentueel gezien zijn er in Brugge gemiddeld minder doden en zwaargewonden onder de fietsslachtoffers.

4 15 Evolutie van de slachtoffers onder de voetgangers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1991-1999

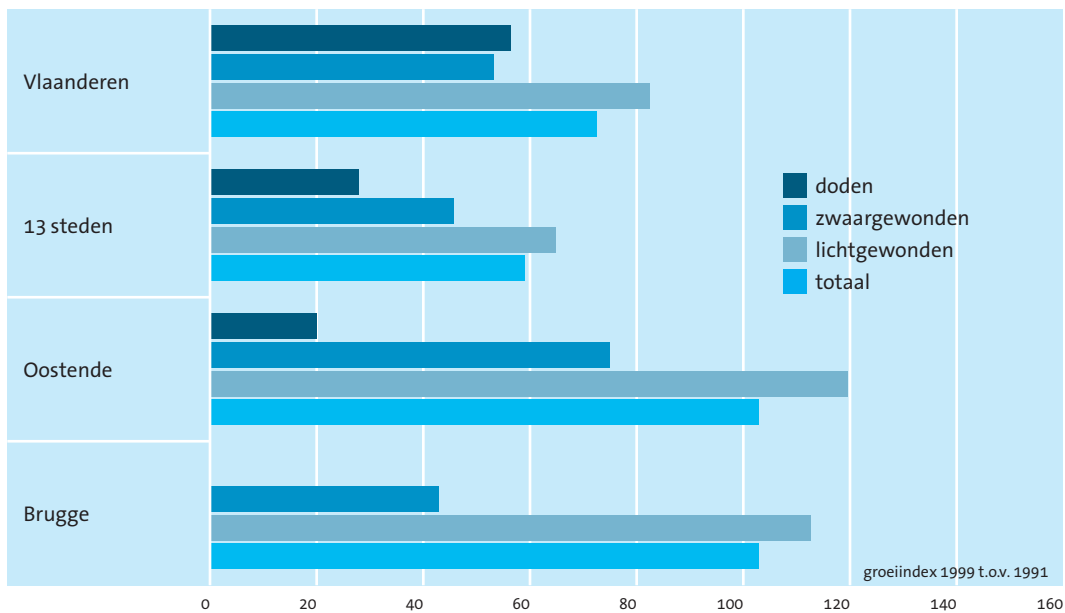
Bron: NIS.

	Brugge				Oostende			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	69	53	14	2	72	51	16	5
1992	66	50	15	1	54	34	18	2
1993	52	42	7	3	71	51	18	2
1994	72	53	18	1	77	61	16	0
1995	63	51	11	1	63	49	12	2
1996	70	60	8	2	77	58	17	2
1997	64	51	8	5	78	57	18	3
1998	70	61	9	0	77	54	20	3
1999	71	65	6	0	74	61	12	1

	13 steden				Vlaanderen			
	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood
1991	1093	805	245	43	2619	1701	774	144
1992	908	664	212	32	2335	1527	688	120
1993	871	665	177	29	2188	1484	607	97
1994	830	621	192	17	2110	1412	605	93
1995	801	632	148	21	1971	1382	515	74
1996	774	620	133	21	1947	1380	486	81
1997	696	527	149	20	1852	1331	465	56
1998	682	549	111	22	1950	1454	417	79
1999	645	521	112	12	1895	1403	411	81

4 16 Groeiindex slachtoffers onder de voetgangers, opgesplitst naar licht-, zwaargewonden en doden, 1999 ten opzichte van 1991, index 1991 = 100

Bron: NIS.

Voetgangers

In de dertien centrumsteden en in het Vlaamse Gewest, zien we positieve ontwikkelingen. Het voorbije decennium zien we in beide regio's bijna jaar na jaar een vermindering van het aantal slachtoffers. Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden, nemen de licht-, zwaargewonde en dodelijke slachtoffers af. In de dertien steden samen vallen jaarlijks gemiddeld iets meer dan 800 voetgangersslachtoffers. In heel Vlaanderen zijn er jaarlijks gemiddeld bijna 2100 voetgangers die het slachtoffer zijn van een verkeersongeval.

Het aantal slachtoffers onder de voetgangers in Brugge is daarentegen lichtjes toegenomen. Brugge heeft jaarlijks gemiddeld 66 slachtoffers. Ook het aantal lichtgewonden is het voorbije decennium toegenomen. Wel was er een positieve ontwikkeling bij de zwaargewonden en doden. De trendlijn hiervan was van een dalende aard.

- ▶ Brugge vertoont een stijgende trend in het totaal aantal slachtoffers en de lichtgewonden. Het aantal zwaargewonden en doden volgt een dalende trend. Dat is dezelfde situatie als bij de fietsers.
- ▶ Vlaanderen en de centrumsteden zijn er op het einde van het decennium een heel stuk beter aan toe.

Procentueel vallen er gemiddeld meer doden bij de voetgangers dan bij de fietsers ten gevolge van een verkeersongeval voor alle besproken steden en regio's. In Vlaanderen en de centrumsteden sterven er respectievelijk jaarlijks gemiddeld 4% en 3% van de voetgangers die in een ongeval betrokken raakten. Het gemiddelde jaarlijkse percentage zwaargewonden is groter in Vlaanderen dan in de centrumsteden (26% tegenover 20%).

Bij de voetgangers in Brugge, sterft gemiddeld 2,7% van de slachtoffers. Dat percentage ligt lager dan in Vlaanderen en de centrumsteden. Gemiddeld 16% houdt zware verwondingen over aan het ongeval en gemiddeld 81% is lichtgewond. Procentueel heeft Brugge dus heel wat meer lichtgewonden onder zijn slachtoffers dan Vlaanderen of de centrumsteden.

- ▶ Brugge heeft procentueel gemiddeld meer lichtgewonden en minder doden en zwaargewonden, in vergelijking met Vlaanderen en de centrumsteden.

4 17 Aantal criminele feiten, 1999–2000

Bron: APSD.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1999	9.753	9.210	172.249	426.793
2000	9.836	8.267	154.842	405.144

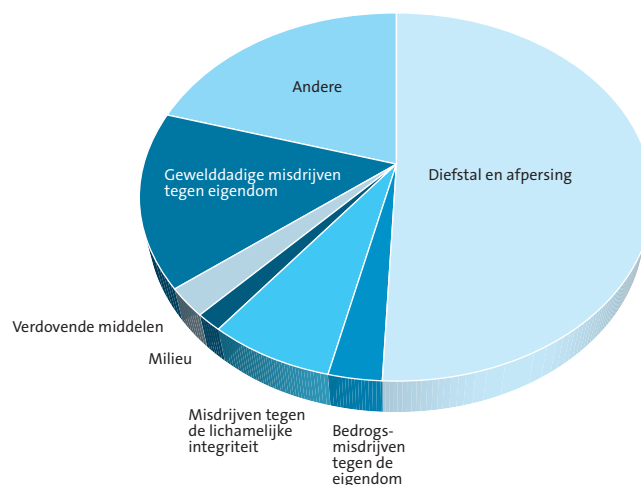
4 18 Criminaliteitsgraad, 1999–2000

Bron: APSD.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1999	7,0	11,4	9,8	6,0
2000	7,1	10,2	8,8	5,7

4 19 Criminele feiten in Brugge, opgesplitst naar de voornaamste rubrieken, 2000

Bron: APSD.

4 20 Criminaliteitsgraden, opgesplitst naar de voornaamste rubrieken, 1999–2000

Bron: APSD.

1999	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Diefstal en afpersing	3,4	5,6	5,0	2,7
Misdaden tegen de lichamelijke integriteit	0,5	0,8	0,8	0,5
Bedrogsmisdrijven tegen de eigendom	0,2	0,5	0,6	0,4
Verdovende middelen	0,1	0,4	0,4	0,3
Milieu	0,1	0,1	0,2	nb

2000	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Diefstal en afpersing	3,6	4,9	4,9	2,7
Misdaden tegen de lichamelijke integriteit	0,5	0,8	0,6	0,4
Bedrogsmisdrijven tegen de eigendom	0,2	0,4	0,5	0,3
Verdovende middelen	0,2	0,4	0,2	0,3
Milieu	0,1	0,0	0,1	nb

Criminaliteit

Geregistreerde feiten

We proberen een blik te werpen op de criminaliteit in een stad. Het gaat hier evenwel om een fractie van de werkelijk gepleegde criminaliteit. We kunnen enkel de feiten bestuderen die vastgesteld werden door de politiediensten en als dusdanig geregistreerd werden. De volgende categorieën worden besproken: bedrogs misdrijven tegen de eigendom, diefstal en afpersing, milieuovertredingen, misdaden tegen de lichamelijke integriteit en verdovende middelen. We bespreken de categorieën in de volgorde van de frequentie waarmee ze voorkomen.

Bij het onderzoeken van de criminaliteit in een bepaalde stad en een vergelijking tussen steden moeten we echter kritisch blijven. Schommelingen in criminaliteitscijfers kunnen meer zijn dan een weergave van reële stijgingen of dalingen van deze vormen van criminaliteit. Het is namelijk niet uitgesloten dat deze schommelingen het gevolg zijn van een aantal situaties, zoals: het plaatselijk gevoerde beleid inzake opsporing en strafvervolgning van bepaalde criminaliteitsvormen of lokale verschillen in doelgroepenbeleid en prioriteitsstelling. Ook een proactieve oriëntatie van de politiedienst³ of publieke gedragswijzigingen⁴ om feiten ter kennis te brengen hebben hun weerslag. We baseren ons op de meest recente cijfers en nemen 1999 als vergelijkingsjaar. We doen dit omwille van een dubbele reden. Regelmatig gebeuren er wijzigingen in de nomenclatuur⁵ en enkel deze van 1999 en 2000 zijn onderling vergelijkbaar. Daarnaast zijn de criminaliteitscijfers het resultaat van een inlevering van cijfers door de steden en gemeenten. In het begin van deze inzameling waren er veel meer onvolledige lijsten dan vanaf 1999. Omwille van deze methodologische redenen, beperken we ons enkel tot de cijfers van 1999 en 2000.

Met de gemaakte bemerkingen in het achterhoofd, kunnen we stellen dat er zowel voor Vlaanderen als voor de dertien centrumsteden in 2000 minder criminele feiten geregistreerd werden. De daling in de centrumsteden (-10%) was van een grotere orde dan in Vlaanderen (-5%). Brugge aan de andere kant had in 2000 wel af te rekenen met iets meer geregistreerde feiten dan het jaar daarvoor (+1%). Dit is een kleine stijging, maar gaat in tegen de evolutie in de centrumsteden. Maar liefst 38,2% van de geregistreerde criminele feiten in Vlaanderen speelde zich in één van de dertien centrumsteden af. Het jaar daarvoor was dit nog iets meer dan 40%.

Criminaliteitsgraad

Om enig inzicht in deze cijfers te krijgen, moeten we deze relateren aan de bevolking. Zo verkrijgen we de criminaliteitsgraad of het aantal criminele feiten per maand per 1.000 inwoners. Natuurlijk zegt deze graad niets over de soort misdaden in een stad. Zo zouden verkeerdelijk twee steden met eenzelfde criminaliteitsgraad gelijkgesteld worden terwijl er in de ene stad veel fietsdiefstallen en weinig moorden gebeuren maar in de andere stad, met evenveel feiten, meer moorden en minder fietsdiefstallen gebeuren. Om deze reden bespreken we naast deze algemene criminaliteitsgraad de criminaliteitsgraden voor de belangrijkste misdrijf rubrieken. Aangezien deze graad het aantal geregistreerde criminele feiten als basis heeft, is de betrouwbaarheid eveneens afhankelijk van het al dan niet aangeven van de feiten⁶.

In 2000 zien we een lichte stijging van de criminaliteitsgraad ten opzichte van het jaar daarvoor. Toch scoort Brugge nog altijd heel wat beter dan de gemiddelde centrumstad, ondanks de dalende trend bij deze laatste. De criminaliteitsgraad in de deelgemeenten ligt zeer laag. Deze overschreed in 1999 nergens de grens van maandelijks 5 criminele feiten per 1000 inwoners. Het is voornamelijk het gebied van Zeebrugge dat kampt met een hoge criminaliteitsgraad. Dit is te wijten aan het feit dat er daar in 1999 een daadwerkelijke toename was van het aantal processen-verbaal voor illegale vreemdelingen.

3 Bijvoorbeeld een grotere beschikbaarheid of andere houding van de politie.

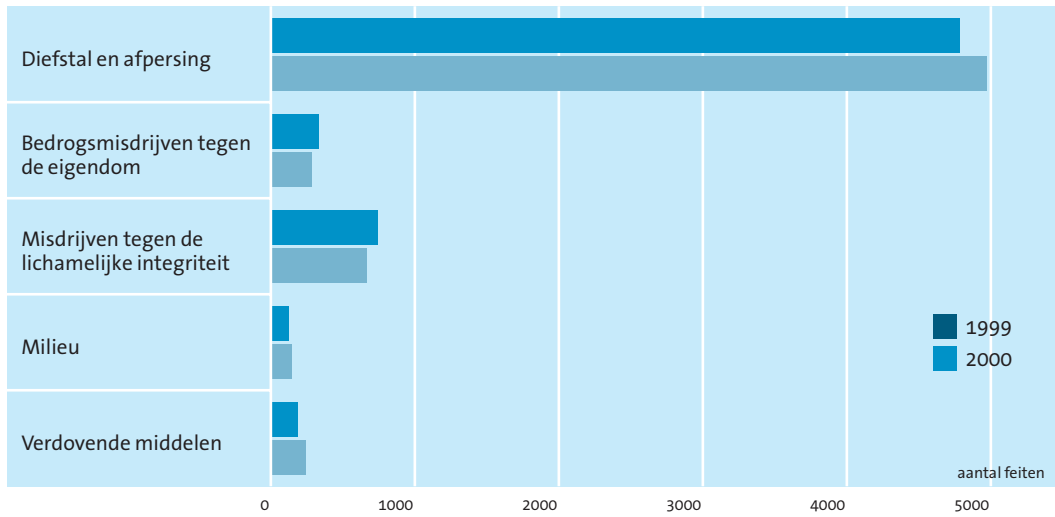
4 Dit kan te maken hebben met het vertrouwen dat mensen in de politie stellen en met de kwaliteit van de dienstverlening aan de bevolking.

5 Lijst met de misdrijven ingedeeld in welbepaalde rubrieken.

6 Bij het bestuderen van de veiligheidsmonitor werd ook gepeild naar het aangifte- en meldingsgedrag. Voor 2000 stellen we vast dat in Brugge 81,6% van de respondenten een diefstal zonder bedreiging of geweld zou aangeven. Ter vergelijking zien we dat 24% van de Oostendenaars zouden overgaan tot een aangifte. Bij andere misdrijven zijn er ook onderlinge verschillen in aangifte- of meldingsgedrag.

4 21 Evolutie van een aantal rubrieken van criminaliteit, in aantal feiten, 1999-2000

Bron: APSD.

Diefstal en afpersing

Het grootste aandeel van de misdrijven in de steden en in Vlaanderen wordt ingenomen door diefstal en afpersing. Die omvatten zowel diefstallen zonder als met geweld en bedreiging. Diefstallen zonder geweld worden opgedeeld in gewone diefstal, zakkenrollerij, huisdiefstal en gebruiks-diefstal⁷.

⁷ Huisdiefstal is de gewone diefstal maar met een bijkomend element. De dader pleegt namelijk de diefstal in dienstverband (als bediende, dienstbode of werkmans) in de woning waar hij werkt of waar hij zijn werkgever vergezelt. Bij een gebruiks-diefstal wordt de diefstal gepleegd om het gestolen goed te gebruiken. Beulens M., Devroe E., Ponsaers P., *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1996-1997, op basis van geïntegreerde interpolitie criminaliteitsstatistiek (GICS), handboek Politiediensten, dossier, uitgeverij Kluwer, 1998*

In 2000 behoorde meer dan de helft van de misdrijven (55%) in de centrumsteden tot deze rubriek. In de centrumsteden komt deze rubriek verhoudingsgewijs heel wat meer voor dan algemeen in Vlaanderen (47,5%). Deze criminaliteitsgraad ligt in de centrumsteden bijna dubbel zo hoog als in Vlaanderen. In Brugge vonden we in 2000 niet minder dan 4.970 feiten onder de rubriek diefstal en afpersing, dit is bijna 51% van de feiten. De criminaliteitsgraad voor deze rubriek is in 2000 lichtjes toegenomen, maar blijft een stuk onder het gemiddelde van de centrumsteden. Binnen deze rubriek vinden we in Brugge vooral diefstallen zonder verzwarende omstandigheden, zonder geweld (57,4%).

Bedrogsmisdrijven tegen de eigendom

Onder deze misdrijven vallen verduistering en bedrieglijke verberging, oplichting en bedriegerij, misbruik van vertrouwen en aanverwante misdrijven, heling, postcheque zonder dekking, bankbreuk en misbruik van voorkennis.

Deze misdrijven worden in de centrumsteden net iets minder geregistreerd dan de misdrijven tegen lichamelijke integriteit. Ze maken ongeveer 5,1% uit van het totaal aantal geregistreerde feiten. In 2000 maakte deze rubriek in Vlaanderen 5,9% uit. Ook voor deze rubriek ligt de criminaliteitsgraad in de centrumsteden hoger dan in Vlaanderen.

In Brugge werden 281 feiten geregistreerd in het jaar 2000. Dit is 49 feiten minder dan het jaar daarvoor. De criminaliteitsgraad is evenwel dezelfde gebleven. Deze criminaliteitsgraad ligt in Brugge lager dan in de centrumsteden en ook lager dan in Vlaanderen.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

Hieronder vallen opzettelijke en onopzettelijke slagen en verwondingen, aanrandingen van de eerbaarheid, verkrachtingen, moord en doodslag.

Deze misdrijven maken in de centrumsteden gemiddeld 6,6% procent uit van alle geregistreerde misdrijven. In Vlaanderen is dit aandeel goed voor 6,9%.

In de loop van 2000 werden in Brugge 663 feiten geregistreerd binnen deze rubriek. Dat zijn 76 feiten minder dan het jaar daarvoor. De criminaliteitsgraad voor deze rubriek is dezelfde gebleven (0,5). Deze graad ligt iets lager dan gemiddeld voor de 13 centrumsteden en ligt iets hoger dan deze voor Vlaanderen.

Binnen deze rubriek, werden er anno 2000 in Brugge het meest feiten geregistreerd die te maken hadden met opzettelijke slagen en verwondingen buiten de familie (57,9%). Opzettelijke slagen en verwondingen binnen de familie kwam op de tweede plaats met 21,1%.

Milieuovertredingen

Onder deze rubriek vallen de overtredingen op het vlak van afvalstoffen, geluidshinder, water, luchtruim en algemene preventie.

Amper 1% van de misdrijven in de centrumsteden wordt ingenomen door de misdrijven rond milieu-aangelegenheden. Van de besproken misdrijven is dit de rubriek die het minst voorkomt. In Brugge neemt deze rubriek bijna anderhalve procent in.

Anno 2000 werden in Brugge daartoe 145 processen-verbaal opgesteld. Dit waren er 23 meer dan het jaar daarvoor. De criminaliteitsgraad in Brugge ligt toch iets lager dan gemiddeld in de centrumsteden.

Verdovende middelen

Het gaat hier om bezit, gebruik en handel in verdovende middelen. Bij bezit gaat het zowel om onrechtmatig bezit als om aanschaffing door vervalsing van geneeskundige voorschriften. Het gebruik slaat niet enkel op de eigen persoon². Onder in- en uitvoer, fabricatie en handel vallen zowel in- en uitvoer zonder machtiging, onwettige bewerking en vervaardiging als verkopen zonder machtiging en vereniging of overeenkomst voor de zwendel.

Verhoudingsgewijs is het aandeel van deze rubriek in 2000 hoger in Vlaanderen (5,6%) dan in de centrumsteden (3,9%). Toch ligt de criminaliteitsgraad in de categorie verdovende middelen iets hoger in de centrumsteden dan in Vlaanderen.

In 2000 werden in Brugge 240 dergelijke feiten geregistreerd. Het jaar daarvoor waren dat er nog 55 minder. Deze rubriek is goed voor 2,5% van alle criminele feiten. Deze criminaliteitsgraad in Brugge is vergelijkbaar met die van de centrumsteden en ligt bijgevolg ook hoger dan die van Vlaanderen. Binnen deze rubriek vinden we voornamelijk feiten omtrent het bezit van verdovende middelen of drugs (62%). Het gebruik in 2000 was goed voor 23% van de registraties.

4 22 Voorkomen van een algemeen onveiligheidsgevoel, opgesplitst naar mate van voorkomen, uitgedrukt als een % van de bevolking, 1997-2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

		Brugge	Oostende	Vlaanderen
2000	altijd	1,4	1,1	2,0
	vaak	5,9	9,1	8,3
	soms	22,5	29,1	26,9
	zelden	35,8	36,1	32,3
	nooit	34,3	24,5	30,5
		Brugge	Oostende	Vlaanderen
1998	altijd	1,1	4,0	2,1
	vaak	6,2	6,2	5,7
	soms	19,3	22,9	20,9
	zelden	28,0	26,9	27,1
	nooit	45,4	40,3	44,2
		Brugge	Oostende	Vlaanderen
1997	altijd	2,7	3,4	1,9
	vaak	5,7	4,7	5,1
	soms	15,0	20,3	19,6
	zelden	38,5	27,9	29,2
	nooit	38,1	43,7	44,2

4 23 Voorkomen van mijdingsgedrag, opgesplitst naar situatie en mate van voorkomen, uitgedrukt in een % ten opzichte van de bevolking, 2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

		Vermijden om kinderen ergens naartoe te laten gaan	Waardevolle spullen wegbrengen naar een veiliger plaats	Niet opendoen voor onbekenden	Bij duisternis vermijden om weg te gaan	Bepaalde plaatsen in de woongemeente mijden
Vlaanderen	altijd of vaak	34,9	30,9	25,9	16,5	12,9
	soms	27,4	15,7	20,0	12,4	13,2
	zelden of nooit	37,7	53,4	54,2	71,1	73,9
Brugge	altijd of vaak	32,2	25,7	23,7	15,2	11,8
	soms	35,5	16,8	15,4	13,2	13,2
	zelden of nooit	32,3	57,5	60,9	71,6	75,0

Eigen beleving

Algemeen onveiligheidsgevoel

8 Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politiesteundienst, afdeling Politiebeleidsondersteuning in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden vloeien voort uit de telefonische enquête van 1997, 1998 en 2000. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6000 mensen. Die steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder. Deze representativiteit wordt gegarandeerd doordat op toevallige wijze een voldoende aantal respondenten wordt bevraagd en de monitor maakt gebruik van bijstellingen om deze populatie zo representatief mogelijk te maken. Voor de lokale Veiligheidsmonitoren werden enkelvoudige toevalssteekproeven getrokken op het niveau van een gemeente of interpolitiezone. Vervolgens gebeurde er een herweging of poststratificatie, volgens de leeftijd en het geslacht van de respondenten.

9 Mensen die wij omschrijven als mensen met mijdingsgedrag zijn degenen die in een bepaalde situatie altijd of vaak mijdingsgedrag vertonen. Degenen die wij omschrijven als mensen zonder mijdingsgedrag zijn degenen die zelden of nooit een situatie proberen te vermijden.

Op basis van de veiligheidsmonitor⁸ die uitgevoerd wordt door de federale politie, kunnen we ons een beeld vormen van het subjectieve onveiligheidsgevoel dat mensen ervaren. In deze monitor vinden we de volgende vraag terug 'Gebeurt het dat u zich onveilig voelt?'. De respondenten konden telkens kiezen tussen vijf antwoordcategorieën, namelijk altijd, vaak, soms, zelden of nooit.

In Vlaanderen voelt ongeveer 10% zich altijd of vaak onveilig. Dat is heel wat meer dan de jaren ervoor, maar dit komt vooral doordat meer mensen zich vaker onveilig voelen. De Vlamingen die zeggen zich altijd onveilig te voelen, blijven op het niveau van ongeveer 2%. Degenen die zich zelden of nooit onveilig voelen, zijn niet meer zo talrijk als in 1998 en nog minder dan in 1997. Dit komt voornamelijk doordat er in 2000 minder mensen zijn die zich nooit onveilig voelen. Meer mensen dan voorheen voelen zich soms onveilig.

De Bruggelingen die zich altijd of vaak onveilig voelen in 2000 (7,3%) zijn ongeveer op hetzelfde peil gebleven. Het percentage is eerder laag in vergelijking met Vlaanderen en met de regionale steden (11,3%). Toch zijn de mensen die zich zelden of nooit onveilig voelen, ook hier in aantal gedaald. Brugge blijft evenwel de plaats waar er sedert 1998 meer mensen zijn die zich altijd veilig voelen in vergelijking met Vlaanderen. De mensen die zich soms onveilig voelen daarentegen, zijn de voorbije jaren ook talrijker geworden.

- ▶ De Bruggelingen voelen zich evenveel als voorgaande jaren vaak of altijd onveilig. Dat is in tegenstelling tot Vlamingen die zich vaker onveilig voelen.
- ▶ Brugge scoort beter dan de regionale steden en Vlaanderen.
- ▶ Algemeen kunnen we stellen dat in Vlaanderen en in Brugge er meer mensen zich soms onveilig voelen en minder mensen zich zelden of nooit onveilig voelen.

Mijdingsgedrag⁹

Voor vijf stellingen konden de respondenten uit de veiligheidsmonitor hun mate van mijdingsgedrag aangeven. De volgende stellingen werden hen voorgelegd:

- 's avonds of 's nachts niet opendoen voor onbekenden;
- waardevolle spullen uit uw huis naar een veiliger plaats brengen;
- bij duisternis thuisblijven;
- plekken in de woongemeente vermijden;
- uw kinderen niet toelaten ergens naartoe te gaan omdat u vreest voor hun veiligheid.

Voor de eerste vier stellingen zijn de mensen anno 2000 met mijdingsgedrag in de minderheid ten opzichte van de mensen die geen mijdingsgedrag vertonen. Het item over de kinderen is een iets delicaat onderwerp. In Vlaanderen zien we namelijk het grootste mijdingsgedrag wanneer het om kinderen gaat. Om kinderen ergens naartoe te laten gaan heeft 35% vaak of altijd schrik. Iets minder dan de helft van deze Vlamingen beweert zelfs altijd voor hun veiligheid te vrezen. Een andere situatie met nog aanzienlijk wat mijdingsgedrag is om waardevolle spullen uit het huis naar een veiliger plaats te brengen. Iets minder dan een derde van de Vlamingen brengt vaak of altijd waardevolle spullen weg. Bijna 20% doet dit zelfs altijd. In afnemende volgorde zien we vervolgens dat de volgende situaties gemeden worden: 's nachts of 's avonds opendoen voor onbekenden, weggaan wanneer het al duister is en bepaalde plekken in de woongemeente bezoeken. De voorgaande jaren zagen we dat er zich het meeste mijdingsgedrag voordeed bij het opendoen voor onbekenden. Daarna kwam pas de bezorgdheid om de kinderen.

4 24 Evolutie van het mijdingsgedrag voor bepaalde situaties, opgesplitst naar mate van voorkomen, 1997-2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

Vermijden om de kinderen ergens naar toe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid

	2000			1998			1997		
	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
altijd	10,0	9,5	13,4	16,0	22,2	20,4	24,8	18,5	22,9
vaak	22,2	29,6	21,5	14,6	12,9	18,1	29,9	22,4	22,3
soms	35,5	26,9	27,4	26,2	34,3	26,8	21,7	21,6	23,9
zelden	10,4	12,3	19,0	18,3	11,0	34,8	23,6	37,5	30,9
nooit	21,9	21,6	18,7	24,9	19,6				

Waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis

	2000			1998			1997		
	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
altijd	17,9	14,8	18,3	21,0	29,3	21,3	25,3	19,8	19,1
vaak	7,9	13,5	12,6	9,7	5,6	9,3	10,7	9,7	9,0
soms	16,8	16,9	15,7	16,6	12,3	16,4	16,5	16,3	18,6
zelden	12,7	11,6	12,9	8,8	8,5	53,0	47,5	54,3	53,2
nooit	44,8	43,3	40,5	44,0	44,4				

Vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt

	2000			1998			1997		
	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
altijd	13,9	20,5	15,9	44,1	52,0	39,9	43,3	53,7	39,6
vaak	9,8	12,8	10,0	8,1	7,0	6,5	8,0	5,8	9,5
soms	15,4	20,7	20,0	10,0	7,8	12,6	7,7	6,8	9,0
zelden	21,7	19,7	20,4	9,1	9,2	41,0	41,0	33,8	41,9
nooit	39,2	26,3	33,8	28,7	24,0				

10 De volgende Vlaamse steden worden erkend als regionale steden: Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas.

In Brugge zien we in 2000 dezelfde volgorde in het vertonen van mijdingsgedrag als in Vlaanderen. Bij elke situatie zijn er in Brugge telkens minder mensen met mijdingsgedrag dan in Vlaanderen. De Bruggelingen mijden ook heel wat minder situaties wanneer we ze vergelijken met mensen uit de regionale steden¹⁰. Verder kunnen we algemeen besluiten dat de mensen die mijdingsgedrag vertonen minder sterk aanwezig zijn in Brugge dan in Vlaanderen, behalve voor het item over de kinderen.

Vermijden om de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid

In 2000 komt het meeste mijdingsgedrag voor wanneer het om kinderen gaat. Meer dan een derde van de Vlamingen heeft schrik om zijn kinderen ergens naartoe te laten gaan. Toch zijn er dat iets minder dan de vorige jaren. Bovendien is het aantal mensen dat hieromtrent niet kampt met mijdingsgedrag, de laatste jaren toegenomen. Hoewel dit dus het meest delicate onderwerp blijkt te zijn, is de ontwikkeling hierin niet uitgesproken negatief.

Iets minder Bruggelingen, maar toch bijna een derde heeft eveneens schrik om zijn kinderen ergens naartoe te laten gaan. Er zijn in Brugge wel heel wat meer mensen dan in Vlaanderen die somsschrik hebben. Bovendien is deze groep ook de laatste jaren aangegroeid.

- ▶ Dit is de situatie waarin er het meeste mijdingsgedrag voorkomt.
- ▶ Meer dan een derde van de Vlamingen en bijna een derde van de Bruggelingen hebben schrik om hun kinderen ergens naartoe te laten gaan.

Waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan het eigen huis

In Vlaanderen treffen we in 2000 een gelijksoortige situatie aan als de voorgaande jaren. Wel brachten er iets meer mensen dan tevoren altijd of vaak hun waardevolle spullen weg naar een veiliger plaats. Algemeen kunnen we stellen dat toch een derde van de Vlaamse bevolking zijn huis geen goede opbergplaats vindt voor waardevolle spullen.

Bruggelingen vertonen wel een verandering in gedrag ten opzichte van de voorgaande jaren. Deze verandering is tegengesteld aan de eerder stabiele situatie in Vlaanderen. De mensen die geen mijdingsgedrag vertonen, zijn met 10% afgenomen. Deze daling gebeurde op een vrij systematische manier. In 2000 wantrouwde nog een kwart van de Brugse bevolking zijn huis als goede opbergplaats voor waardevolle spullen.

- ▶ In 2000 beschouwden Bruggelingen hun huis meer als een veilige bewaarplaats voor waardevolle spullen dan Vlamingen.
- ▶ Enkel in Brugge zien we een systematische daling van het mijdingsgedrag.

Vermijden om open te doen voor onbekenden omdat men het niet veilig vindt

Terwijl in 1997 bijna 50% van de Vlamingen vaak of altijd naliet open te doen voor onbekenden, was dat anno 2000 plots maar een vierde meer. Iets meer dan de helft vermeed deze situatie in 2000 bijna zelden of nooit meer. Voor dit item kunnen we dus in Vlaanderen spreken van een kleiner aantal mensen dat kampt met mijdingsgedrag.

In Brugge treffen we een gelijksoortige situatie aan. Na 1998 bleef ook slechts nog een kwart van de Bruggelingen deze situatie vaak of altijd mijden. Meer dan de helft was zelden of nooit bang zijn deur nog 's avonds of 's nachts open te doen voor onbekenden. Net zoals in Vlaanderen steeg het aantal mensen dat soms mijdingsgedrag vertoont. De situatie in 2000 is in Brugge echter nog iets positiever dan in Vlaanderen. In 2000 deden meer Bruggelingen 's avonds of 's nachts hun deur nog open voor onbekenden dan Vlamingen.

- ▶ Er is in 2000 een kleiner mijdingsgedrag in deze situatie bij alle vergelijkingpunten dan de jaren voorheen.

4 24 Evolutie van het mijdingsgedrag voor bepaalde situaties, opgesplitst naar mate van voorkomen, 1997-2000*Bron: Federale Veiligheidsmonitor.***Bij duisternis vermijden weg te gaan van huis**

	2000			1998			1997		
	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
altijd	7,2	14,1	8,7	10,5	16,2	9,7	17,4	19,1	14,7
vaak	8,0	10,6	7,9	5,5	6,8	6,2	6,9	11,3	6,1
soms	13,2	16,4	12,4	8,1	8,7	12,0	5,7	11,8	9,7
zelden	14,0	16,1	15,9	10,5	10,0		70,0	57,8	69,6
nooit	57,7	42,9	55,1	65,5	58,4	72,2			

Bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men het niet veilig vindt

	2000			1998			1997		
	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
altijd	4,4	12,1	5,9	4,0	10,1	4,7	5,3	8,6	4,5
vaak	7,4	15,5	7,1	9,1	6,7	6,0	10,1	9,2	5,0
soms	13,2	23,7	13,2	18,0	23,8	15,2	13,2	25,5	15,7
zelden	18,1	14,5	17,1	13,6	13,0		71,4	56,7	74,9
nooit	56,9	34,2	56,9	55,3	46,4	74,2			

Bij duisternis vermijden weg te gaan van huis

In 2000 hebben minder Vlamingen schrik om bij duisternis weg te gaan dan in 1997. Er zijn ook meer mensen die geen mijdingsgedrag vertonen in vergelijking met 1997. Over de hele periode zijn er meer mensen die soms overwegen om toch thuis te blijven.

In Brugge treffen we een vergelijkbaar mijdingspatroon aan, hoewel toch iets minder inwoners kampen met mijdingsgedrag. Deze gunstige situatie waarbij Brugge beter scoort dan Vlaanderen is pas in 2000 van kracht geworden. Ook hier treffen we meer mensen aan die nooit schrik vertonen ten opzichte van 1997. Bruggelingen die soms deze situatie mijden, zijn talrijker geworden.

- ▶ In Brugge hebben minder mensen schrik om bij duisternis weg te gaan.
- ▶ Ten opzichte van 1997 is het mijdingsgedrag overal gedaald.

Bepaalde plekken in de gemeente mijden omdat men het niet veilig vindt

Dit is de situatie waarbij het minst mijdingsgedrag te vinden is. De overgrote meerderheid, namelijk ongeveer drie kwart van de Vlamingen heeft de voorbije jaren zelden of nooit bepaalde plekken in de woongemeente vermeden. Toch zijn er meer mensen dan voorheen die mijdingsgedrag vertonen (13%).

Bruggelingen zijn met de jaren minder plekken in de woongemeente gaan vermijden. Dat is in tegenstelling tot de situatie in Vlaanderen. Steeds meer Bruggelingen, drie kwart van de inwoners, mijden in 2000 zelden of nooit bepaalde plekken.

- ▶ Drie kwart van de Vlamingen en Bruggelingen vreest deze situatie niet.
- ▶ Het mijdingsgedrag in Brugge ligt iets lager dan in Vlaanderen.

4 25 Kerncijfers rond het alcoholgebruik bij Brugse jongeren. Beginleeftijd en evolutie in frequentie gebruik in %

Bron: De Sleutel.

Frequentie				Beginleeftijd		
	1994	1997	2000		gemiddeld	mediaan
Ooit	86,4	89,2	Ooit	97,3	Bier	13
Drinkt	75,3	76,2	Regelmatig	67,2	Wijn	12,9
Drinkt minder	7,8	8,5	Dagelijks	26,7	Sterke drank	14
Dronk vroeger	3,3	4,6	Nooit	2,7	Alle alcohol samen	12,7
Nog nooit	13,6	10,8				12

4 26 Evolutie van het rookgedrag van Brugse en Vlaamse jongeren, in %

Bron: De Sleutel en Vereecken, C.

	Brugge		Vlaanderen			
	1997	2000	1996		2000	
			jongens	meisjes	jongens	meisjes
Ooit		72,0	45	40	40	46
Dagelijks	39,0	41,9	35	26	31	29
Regelmatig		51,9				

Gezondheid

Drugs, alcohol, medicatie en rookgedrag bij jongeren

11 De dienst Wetenschappelijk Onderzoek van De Sleutel in Merelbeke verwerkte deze enquêtes. De onderzoekspopulatie bestaat uit schoolgaande jongeren uit diverse Brugse scholen. In het najaar van 1999 namen 4588 leerlingen uit 26 scholen deel aan de enquête.

12 Een vergelijking van de Brugse jongeren met de Vlaamse jongeren zorgt hier voor problemen. De Vlaamse jongeren werden opgedeeld in 4 leeftijdsgroepen. De Brugse onderzoeksgroep bestaat voornamelijk uit 17- en 18-jarigen (voor zo'n 60%) en valt dus niet zonder meer te vergelijken met de 17- en 18-jarigen uit de studie van Lea Maes. Het referentiejaar slaat bij het laatste onderzoek op schooljaar 1995–1996. Bij het Brugse onderzoek slaat dit op onderzoek tijdens het schooljaar 1996–1997. Daarbij komt nog dat de populatie, betrokken bij het onderzoek van Lea Maes en Carine Vereecken, opgesplitst werd naar geslacht. Met uitzondering van deze beperkingen, worden deze cijfers toch als een soort richtlijn naast die van de Brugse schoolgaande jeugd geplaatst. Hier wordt enkel gekeken naar de 17- en 18-jarigen.

13 De auteurs van de publicatie wijzen op de mogelijke verschillen onder de onderzochte populaties met betrekking tot bepaalde risico-factoren. Toch stellen zij dat de aangegeven verschillen wijzen op een stijging van het gebruik en een daling van de beginleeftijden waarop voor het eerst werd gebruikt.

14 We spreken van 'ooit' als het middel minstens eenmaal gebruikt is. Regelmatig gebruik impliceert dat het middel minstens 11 keer gebruikt werd gedurende het voorbije jaar. Dagelijks gebruik veronderstelt dat het middel meer dan 20 keer gedurende de laatste maand werd gebruikt.

15 Voor de vergelijkbaarheid van deze twee periodes gelden dezelfde waarschuwingen zoals besproken bij alcoholgebruik.

Voor de bespreking van het gebruik van deze middelen bij Brugse jongeren deden we een beroep op de gegevens uit het onderzoek van De Sleutel¹¹. Op initiatief van de stad Brugge ondernam De Sleutel driejaarlijks een onderzoek, namelijk tijdens het schooljaar 1993–1994, 1996–1997 en 1999–2000. Bij het bespreken van de resultaten van de Vlaamse jongeren doen we een beroep op de resultaten van de enquêtes van Carine Vereecken en prof. dr. Lea Maes, samengevat in *Jongeren en Gezondheid*¹².

Alcohol

Ook bij de schoolgaande Brugse jongeren is alcohol het meest gebruikte middel. Dat kwam bij de drie studies aan het licht. De groep die nog nooit alcohol gebruikte, neemt gestaag af. Toch moeten we voorzichtig zijn. De specifieke samenstelling van de onderzochte groepen kan verantwoordelijk zijn voor de gevonden resultaten¹³. In 1994 had 14% van de Brugse ondervraagden nog nooit gedronken, in 1997 was dit slechts 11% en in 2000 2.7%. Van de 97% in 2000 die toen ooit¹⁴ al had gedronken, was een zeer groot deel regelmatige drinker en 27% dronk zelfs dagelijks. In het onderzoek 'Jongeren en Gezondheid' bleek dat bijna iedereen (96%) ooit een alcoholisch drankje gedronken had op de leeftijd van 17–18.

Niet enkel is er een stijgende trend merkbaar in het gebruik van alcohol, ook bij de beginleeftijd ervan valt een trend te onderkennen. Die is evenwel van een dalende orde. In 1997 had 17% van de ondervraagde schoolgaande jeugd in Brugge alcohol genuttigd voor zijn twaalfde. Tijdens het schooljaar 1999–2000, lag dat percentage heel wat hoger. Toen had 32% al het glas geheven voor zijn twaalfde. In 2000 bleek dat de gemiddelde leeftijd om een eerste glas bier of wijn te drinken rond de 13 jaar lag. Voor het eerste glas sterkedrank waren de jongeren gemiddeld een jaartje ouder, namelijk 14 jaar. Het onderzoek 'Vlaamse jongeren en gezondheid' stelt vast dat 72% van de Vlaamse jongens en 57% van de Vlaamse meisjes op 11- of 12-jarige leeftijd al hun eerste glas hadden genuttigd. Brugse jongeren blijken dus later te beginnen met drinken dan Vlaamse jongeren in het algemeen.

- ▶ Alcohol wordt frequent gebruikt door steeds meer jongeren.
- ▶ De leeftijd waarop jongeren voor het eerst drinken, daalt met de jaren.

Roken

Tijdens het schooljaar 1996–1997 gaf 39% van de schoolgaande bevolking in Brugge aan dagelijks te roken. In 1996 waren er van de Vlaamse jongens 35% en van de meisjes 26% die dagelijks rookten. Het percentage jongeren dat dagelijks rookt, is tijdens het schooljaar 1999–2000 toegenomen¹⁵ bij de Brugse schoolgaande jongeren. Er waren toen maar liefst 42% dagelijkse rokers. Iets meer dan de helft rekende zich bij de regelmatige rokers en 72% bekende ooit te hebben gerookt. Er lijken in 2000 meer Vlaamse meisjes dagelijks te roken, terwijl de dagelijks rokende Vlaamse jongens niet zo talrijk aanwezig zijn als in 1996. In 2000 beweerden 60% van de jongens en 56% van de Vlaamse meisjes nog nooit te hebben gerookt. Het aantal Brugse jongeren dat ooit heeft gerookt is in verhouding groter dan het aantal Vlaamse jongeren dat ooit heeft gerookt.

- ▶ Er lijken meer Brugse jongeren te roken dan Vlaamse jongeren.
- ▶ Vlaamse jongens lijken minder te roken dan vroeger, terwijl Vlaamse meisjes meer roken

4 27 Evolutie van het medicatiegebruik bij Brugse jongeren, opgesplitst naar mate van gebruik en naar middel

Bron: De Sleutel.

	Ooit				Tijdens de laatste 6 maand				
	Algemeen	Kalmeer- middelen	Opwekkende middelen	Slaap- middelen	Kalmeer- middelen	Opwekkende middelen	Slaap- middelen		
1997		n=376	n=322	n=315		n=285	n=270	n=300	
ooit	20,2				dagelijks	4,6	6,3	2,7	
vaak		7,7	8,4	4,8	wekelijks	3,9	3,7	2,0	
soms		26,6	28,3	16,8	maandelijks	7,7	7,0	6,0	
uitzonderlijk		65,7	63,3	78,4	paar keer	47,7	51,1	34,0	
					één keer	36,1	31,9	31,3	
2000									
				Algemeen	Verdovende pijnstillers	Kalmeer- middelen	Opwekkende middelen	Slaap- middelen	Vermagerings- pillen
				n=1562	n=1053	n=592	n=509	n=431	n=299
Ooit				37,3	25,1	14,1	12,2	10,3	7,1
(Bijna) Dagelijks					21,1	25,5	34,7	22,2	62,8
Meerdere keren per week					16,1	20,5	19,6	15,7	14,6
Tenminste 1 keer/week					16,9	17,1	14,2	19,6	8,5
Minder dan 1 keer/week					33,8	24,4	14,5	25,7	7,5
Nooit tijdens de week					12,1	12,5	16,9	17	6,5

4 28 Evolutie van medicatiegebruik bij Vlaamse jongeren, opgesplitst naar geslacht, in %

Bron: Vereecken, C.

	Slaapstoornissen		Vermageren	
	jongens	meisjes	jongens	meisjes
1996	0,9	3,9		
1998	3,0	3,4		
2000	3,1	3,8	1,1	2,5

4 29 Gemiddelde beginleeftijd van Brugse jongeren voor verschillende geneesmiddelen

Bron: De Sleutel.

Verdovende pijnstillers	12,9
Kalmeermiddelen	14,1
Opwekkende middelen	14,1
Slaapmiddelen	13,7
Vermageringspillen	14,2

Medicatiegebruik

Tijdens het schooljaar 1996–1997 gaf een vijfde van de Brugse schoolgangers die meewerkten aan de enquête aan ooit medicatie te hebben gebruikt. De meeste Brugse schoolgangers hadden toen uitzonderlijk een middel gebruikt en behoorden niet tot de regelmatige gebruikers. Opnieuw lag in 1999–2000 de groep die het middel ooit had gebruikt hoger. Maar liefst 37% jongeren had ooit zo'n middel tot zich genomen. Een tiende had toen ooit slaapmiddelen genomen en 7% ooit vermageringspillen. Het percentage Vlaamse jongeren dat verklaarde de voorbije maand iets genomen te hebben tegen slaapstoornissen is heel wat kleiner.

Van de Brugse schoolgangers die ooit vermageringspillen hadden gebruikt, nuttigde een zeer hoog percentage, namelijk 63%, (bijna) dagelijks vermageringspillen. We zien dat 22% van de mensen die ooit een slaapmiddel namen tot de groep behoort die (bijna) dagelijks slaapmiddelen neemt. Bij de Vlaamse meisjes zien we dat ongeveer 5% de voorbije maand vermageringspillen nam.

De gemiddelde beginleeftijd in 1999–2000 voor verdovende pijnstillers was 13 jaar. Voor kalmeer-, vermagerings-, slaapmiddelen en opwekkende middelen was dat ongeveer 14 jaar.

- ▶ Een tiende van de Brugse scholieren gebruikte ooit slaapmiddelen. Meer dan 20% deed dat op bijna dagelijkse basis.
- ▶ 63% van de Brugse meisjes die vermageringspillen slikken, doet dat op dagelijkse basis.

Illegale middelen

Bij de groepering van de illegale middelen onderzoeken we het gebruik van de volgende middelen: cannabis, amfetamines, XTC, LSD-achtigen, cocaïne en heroïne. Tijdens het schooljaar 1993–1994 gaf 19% van de Brugse schoolgangers aan ooit een illegaal middel te hebben gebruikt. Drie schooljaren later groeide die groep aan tot 38%. Nog drie schooljaren later, rekende 48% van de respondenten zich tot de ooit-gebruikers. Voor een vergelijking van de laatste twee schooljaren, vallen twee gelijkenissen op. Cannabis is het middel dat de grootste groep wel eens ooit heeft gebruikt. Cocaïne en heroïne daarentegen horen bij de uitzonderingen. Slechts een heel kleine groep heeft dat ooit gebruikt, hoewel het gebruik wel gestegen is in vergelijking met het laatste onderzoek. De verschillen liggen in het feit dat tijdens 1996–1997 LSD op de tweede plaats kwam van gebruikte illegale middelen, XTC op de derde en amfetamines op de vierde plaats. Tijdens 1999–2000 waren amfetamines, na cannabis het meest populair, gevolgd door XTC en vervolgens LSD.

Ook bij de Vlaamse studie zien we dat bij de jongeren die de leeftijd van 17 of 18 bereikt hebben, heroïne en cocaïne minder populair zijn. Cannabis staat ook hier op de eerste plaats wanneer jongeren ooit een illegaal middel gebruikt hebben. Amfetamines namen in Vlaanderen in 2000 een vergelijkbare plaats in met XTC.

Cannabis

Zowel bij de Brugse schoolgangers als bij de Vlaamse jongeren is de stijging in het gebruik van cannabis merkbaar bij de overgang van 1996 naar 2000. Wanneer we enkel naar de Vlaamse jongens kijken, zijn de cijfers vergelijkbaar met die van Brugge. In 2000 heeft bijna de helft ooit cannabis gebruikt. Bij de Vlaamse meisjes schommelt dit rond de 34%.

Terwijl in 1996 20% van de beginnende Brugse cannabisgebruikers dat hoogstens op 14-jarige leeftijd deed, begon anno 2000 45% van de beginnende Brugse alcoholgebruikers dit op maximum 14-jarige leeftijd. Tijdens het schooljaar 1999–2000 rookte 25% van de cannabisgebruikers op regelmatige of dagelijkse basis.

Amfetamines, XTC en LSD'achtigen

Bij elk van deze middelen zien we een stijging van het ooit-gebruik bij de Brugse schoolgangers. Het gebruik van deze middelen is in 2000 zowel bij de Brugse schoolgangers als bij de Vlaamse jongeren nog niet een vierde van dat van cannabis. Zowel bij de Vlaamse meisjes als bij de jongens en de Brugse schoolgangers is anno 2000 LSD het minst populair van de drie.

4 30 Gebruik van illegale middelen door Brugse jongeren, opgesplitst naar soort illegaal middel

Bron: De Sleutel.

	Algemeen	Cannabis	Amfetamines	XTC-achtigen	LSD-achtigen	Cocaine	Heroïne
		n=1986	n=546	n=499	n=411	n=329	
Ooit	48,4	45,6	12,8	11,6	9,6	7,6	3,7
Regelmatig	19,0	18,1	2,6	4,0	1,8	/	/
Dagelijks	7,5	6,9	0,7	1,4	0,9	/	/

Terwijl in 1996–1997 10% van de Brugse schoolgangers maximum 14 jaar was toen hij voor het eerst amfetamines gebruikte, was dit in 1999–2000 al gestegen tot 30%. Het onderzoek van 1996–1997 toonde aan dat van de mensen die ooit XTC hadden gebruikt, 25% maximum 15 jaar was toen hij het voor het eerst gebruikte. Ten tijde van het onderzoek van 1999–2000, was 46% maximum 15 jaar bij een eerste nuttiging. Een steeds grotere groep heeft dus op jonge leeftijd reeds deze middelen gebruikt.

Cocaïne en heroïne

Tijdens het schooljaar 1996–1997 hadden 138 leerlingen uit de onderzochte Brugse scholen, of 4%, ooit cocaïne genomen. Tijdens 1999–2000 had bijna de helft meer ooit cocaïne genomen, namelijk ongeveer 8%. Bij heroïne was er een opmerkelijk verschil in ooit-gebruik wanneer we 1996–1997 en 1999–2000 met elkaar vergelijken. Tijdens het eerste onderzoek, beperkte het ooit-gebruik zich tot 1% en bij het laatste telde deze groep bijna 4%. De percentages lagen in 1996 bij de Vlaamse jongeren al heel wat hoger. In 2000 is enkel het ooit-gebruik van cocaïne gestegen.

De conclusies die, met enige omzichtigheid, uit dit stukje getrokken kunnen worden zijn dat enerzijds het gebruik van een middel een ruimere verspreiding vertoont met de jaren en anderzijds dat de beginleeftijd waarop een middel voor het eerst gebruikt wordt, steeds lager wordt.

- ▶ Onder de Brugse schoolgangers groeit de groep ooit-gebruikers telkens aan.
- ▶ Cannabis is het populairste illegale middel en dit zowel bij de Brugse schoolgangers als bij de Vlaamse jongeren.
- ▶ Een steeds groter wordende groep Brugse jongeren heeft amfetamines of XTC op maximaal 14 of 15 jaar gebruikt.

4 31 Mortaliteitsratio's voor de periode 1990–1999, opgesplitst naar geslacht

Bron: WVC.

Mannen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
Alle oorzaken	97,5	105,9	100
Alle kwaadaardige kankers	96,3	103,2	100
Maagdarmkanker	96,6	106,8	100
Hart- en vaatziekten	105	103,5	100
Ziekten ademhalingsstelsel	87,9	87,9	100
Kanker luchtwegen en longen	84,9	90,9	100
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	119,1	159,6	100
Vervoersongevallen: Man - SMR	82,2	85,8	100

Vrouwen	Brugge	Oostende	Vlaanderen
Alle oorzaken	94,8	93,0	100
Borstkanker	125,4	129,9	100
Alle kwaadaardige kankers	103,8	111,0	100
Maagdarmkanker	82,8	106,2	100
Hart- en vaatziekten	90,6	83,1	100
Ziekten ademhalingsstelsel	104,4	89,7	100
Kanker luchtwegen en longen	100,8	107,7	100
Ziekten maag, darm, lever en pancreas	89,7	114,9	100
Vervoersongevallen	69,3	98,7	100

Mortaliteitsratio's

We bekijken of mannen of vrouwen in Brugge meer lijken te sterven aan een bepaalde ziekte dan in Vlaanderen.

¹⁶ Deze conclusie is enkel van toepassing op de ziekten die hier opgesomd worden.

Tijdens de jaren negentig vertoonden de Brugse mannen over het algemeen een mindere prevalentie van ziekten¹⁶ dan de toenmalige mannelijke Vlaming. Er zijn bijvoorbeeld heel wat minder mannen in Brugge die tijdens deze periode stierven aan ziekten van het ademhalingsstelsel, kanker aan de luchtwegen en longen of die gestorven zijn in een vervoersongeval. Wel bleken iets meer Brugse mannen te sterven aan hart- en vaatziekten. Er zijn hiernaast ook heel wat meer Brugse mannen waargenomen dan Vlaamse mannen met ziekten aan de maag, darm, lever of pancreas, die hieraan overleden zijn.

De situatie bij de Brugse vrouwen ziet er voor dezelfde periode minder gunstig uit. In vergelijking met Vlaanderen, sterven er 25% meer Brugse vrouwen aan borstkanker. Aan ziekten aan het ademhalingsstelsel en aan alle kwaadaardige kankers sterft die laatste groep ook meer. Bij de ziekten aan maag, darm, lever of pancreas hebben we de tegenovergestelde situatie van bij de mannen. Hieraan sterven zo'n 10% minder Brugse vrouwen dan Vlaamse vrouwen. Ook wat maagdarmkanker en sterfte ten gevolge van vervoersongevallen betreft, hebben we in Brugge een gunstigere situatie dan in Vlaanderen. Uit deze resultaten kunnen we besluiten dat vrouwen in Brugge slechter scoren ten opzichte van vrouwen in Vlaanderen dan de Brugse mannen ten opzichte van de mannen in Vlaanderen.

- ▶ De Brugse mannen komen er in het algemeen in vergelijking met Vlaamse mannen beter uit, dit kan niet gezegd worden van de Brugse vrouwen.
- ▶ Enkel bij de categorieën 'alle oorzaken' en 'vervoersongevallen' vertonen zowel de Brugse mannen als vrouwen positievere resultaten dan hun sekse genoten in Vlaanderen.

5 Een leefbare stad?

Wat het wonen betreft, zien we het laatste decennium zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden een stijging in prijzen. Dit geldt voor alle categorieën. In afnemende mate zien we stijgingen bij de verkoopprijs van bouwgrond, kleine en middelgrote woningen, grote woningen en ten slotte van appartementen. Appartementen, kleine en middelgrote woningen zijn over het algemeen duurder in Vlaanderen dan in de centrumsteden.

In Brugge is de stijging eveneens het hoogst voor bouwgrond (+168%) en het laagst voor appartementen (+30%). De prijzen liggen voor elk type woning en bouwgrond in het algemeen hoger in Brugge dan in de centrumsteden en in Vlaanderen. Brugge komt wel naar voor als een stad met propere openbare plaatsen, sociale wijken en residentiële wijken.

Het mediaaninkomen in Vlaanderen is het afgelopen decennium gestegen met +17%. Het mediaaninkomen in Brugge ligt gans het decennium onder dat van Vlaanderen. De stijging over de beschouwde periode is in Vlaanderen en in Brugge echter van de zelfde orde. Procentueel heeft Vlaanderen minder mensen met een inkomen lager dan 6197 euro dan Brugge. De inkomens die hoger liggen, zijn bijgevolg procentueel ook beter vertegenwoordigd in Vlaanderen. De inkomens vertonen zowel in Vlaanderen als in Brugge op het einde van de jaren negentig een grotere spreiding. Dit betekent dat er grotere inkomensverschillen zijn.

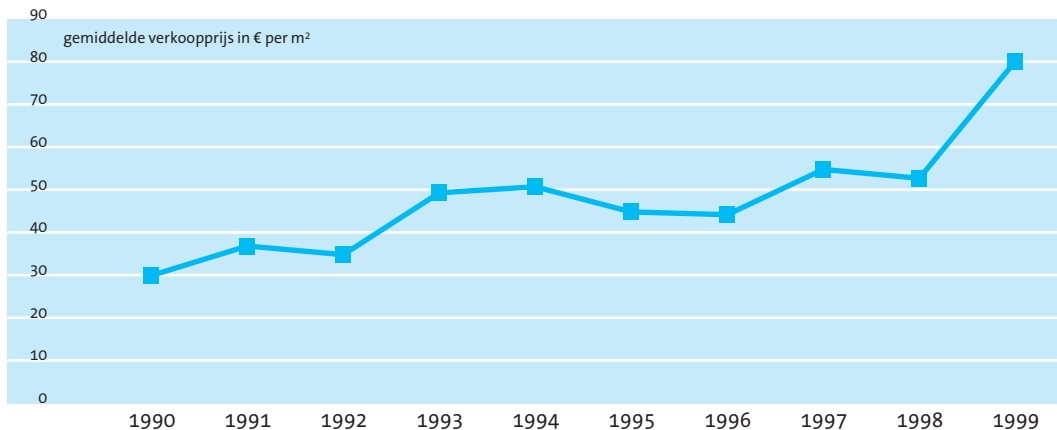
Zowel in Vlaanderen, in de centrumsteden als in Brugge is het totale aanbod van groene ruimte toegenomen van 1999 naar 2000. Er is meer groene ruimte dan recreatie groen. In Brugge beslaat de groene ruimte ongeveer 13% van de totale oppervlakte. We zien dat Bruggelingen door de jaren steeds minder klachten over het milieu hebben ingediend. De meeste klachten gaan over natuuraangelegenheden, lawaaihinder en luchtverontreiniging.

Met het historisch erfgoed is het goed gesteld in Vlaanderen en in de centrumsteden. Minstens een derde van het historisch erfgoed in Vlaanderen en in de centrumsteden heeft dit statuut te danken aan een beslissingen van het voorbije decennium. Algemeen zien we dat dit erfgoed voornamelijk uit beschermde monumenten bestaat. Eind 2000 telde Brugge 341 rentiteiten beschermd erfgoed. Ook het historisch centrum werd onlangs door de UNESCO als Werelderfgoed erkend. In Brugge vinden wij 11% van het beschermd erfgoed van de dertien centrumsteden.

De twee items die het meest problematisch scoren bij de buurtproblemen in Vlaanderen, in de dertien steden en in Brugge zijn onaangepaste snelheid in het verkeer en de inbraak in woningen of andere gebouwen. Voor de overige items zien wij een andere volgorde. Het percentage respondenten dat vindt dat deze items problematisch zijn, ligt veel hoger in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Brugge komt er in de vergelijking met het gemiddelde van de centrumsteden vrij goed uit.

5 1 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond in Brugge (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

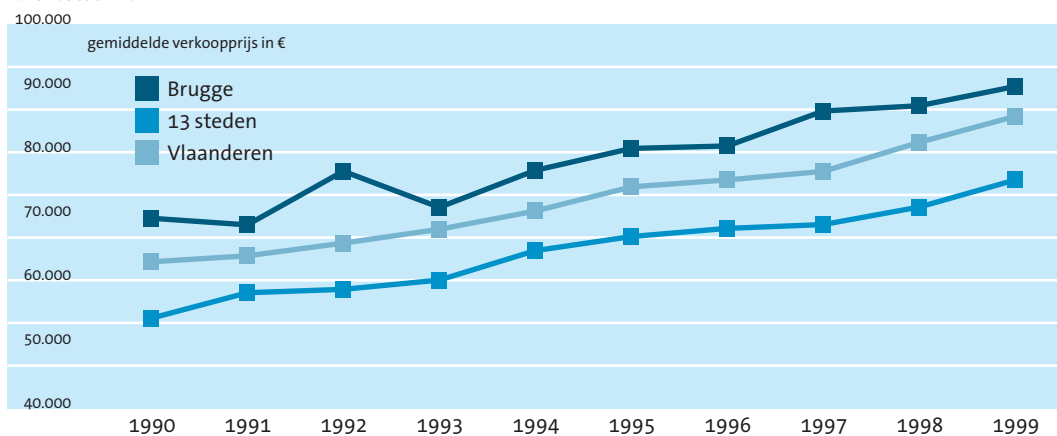
5 2 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van een m² bouwgrond (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	29,90	43,63	28,21	23,15
1991	36,81	52,55	30,76	24,07
1992	34,78	52,88	33,84	25,63
1993	49,28	37,90	37,01	28,33
1994	50,69	35,15	39,27	31,06
1995	44,79	44,13	39,04	32,00
1996	44,15	42,14	39,99	34,16
1997	54,76	53,67	45,29	37,53
1998	52,68	76,82	50,50	42,41
1999	80,12	49,84	56,92	48,16

5 3 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

5 4 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van appartementen (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	69.683,19	56.553,49	54.063,97	62.876,68
1991	68.651,86	63.495,77	58.044,14	63.814,78
1992	77.030,68	61.073,75	58.576,42	65.796,17
1993	71.385,90	61.741,92	60.020,95	67.959,39
1994	77.164,54	65.827,16	64.627,28	70.816,73
1995	80.588,45	70.221,94	66.823,00	74.583,65
1996	80.977,12	76.323,52	68.100,62	75.673,86
1997	86.432,61	73.712,01	68.697,49	77.008,52
1998	87.264,47	75.263,42	71.436,74	81.546,86
1999	90.273,18	80.668,27	75.670,39	85.604,25

Wonen

Verkoopprijs bouwgrond

De prijzen per m² bouwgrond zijn het voorbije decennium enorm gestegen. Zo zijn de prijzen in Vlaanderen continu gestegen waarbij ze op het einde van de jaren negentig 108% hoger lagen dan in het begin van de jaren negentig. De stijging bij de centrumsteden is iets kleiner, namelijk 102% maar die prijzen lagen initieel ook al hoger dan die van het Vlaamse Gewest. Zowel in de centrumsteden als in het Vlaamse Gewest is de stijging het grootst tijdens de tweede helft van het decennium.

De prijzen in Brugge liggen over de hele lijn hoger dan in Vlaanderen en in de centrumsteden. Daarenboven zijn de prijzen in Brugge het sterkst gestegen, namelijk met 168%. De prijs ligt in 1999 evenwel uitzonderlijk hoog, vandaar dit hoge groeipercentage. In 1999 betaalden ze in Brugge 52% meer voor een m² bouwgrond dan het jaar ervoor.

- ▶ De prijzen zijn het hoogst in Brugge en ze zijn er bovendien het sterkst gestegen.
- ▶ We vinden overal minstens een verdubbeling van de bouwgrondprijzen per m².

Verkoopprijs woningen

De verkoopprijs van appartementen

De prijsstijgingen in Vlaanderen en in de centrumsteden zijn minder groot voor woningen dan voor bouwgronden. De kleinste stijging bij de woningen, treffen we aan bij de verkoopprijs van appartementen. De Vlaamse appartementen zijn over het algemeen duurder dan die in de centrumsteden. Terwijl een appartement in Vlaanderen al in 1995 de kaap van 74.350 euro haalde, was dat voor de centrumsteden pas het geval in 1999. Een appartement in Vlaanderen en in de centrumsteden, was op het eind van het decennium respectievelijk 36% en 40% duurder.

De prijzen in Brugge liggen over de hele lijn hoger dan algemeen in de centrumsteden en in het Vlaamse Gewest. We treffen bijna een onafgebroken stijgende trend aan. De stijging van de in prijzen is wel iets kleiner namelijk 30%.

- ▶ In Brugge vinden we de hoogste prijzen voor appartementen.
- ▶ De kaap van 74.350 euro wordt in Brugge al eens overschreden in 1992.

5 5 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van kleine en middelgrote woningen (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	54.520,88	49.797,92	44.370,76	47.776,54
1991	58.899,03	54.383,53	47.362,21	51.173,70
1992	64.148,08	58.836,34	52.538,95	55.768,56
1993	64.392,95	60.518,05	56.185,61	60.196,16
1994	70.168,12	65.626,79	60.896,95	64.607,05
1995	73.325,27	65.470,34	62.195,64	67.216,58
1996	73.000,11	69.376,92	65.273,93	69.306,89
1997	78.710,73	70.358,31	65.457,00	70.767,92
1998	83.499,54	70.455,21	69.465,00	74.879,11
1999	90.273,18	76.368,91	74.843,57	80.900,05

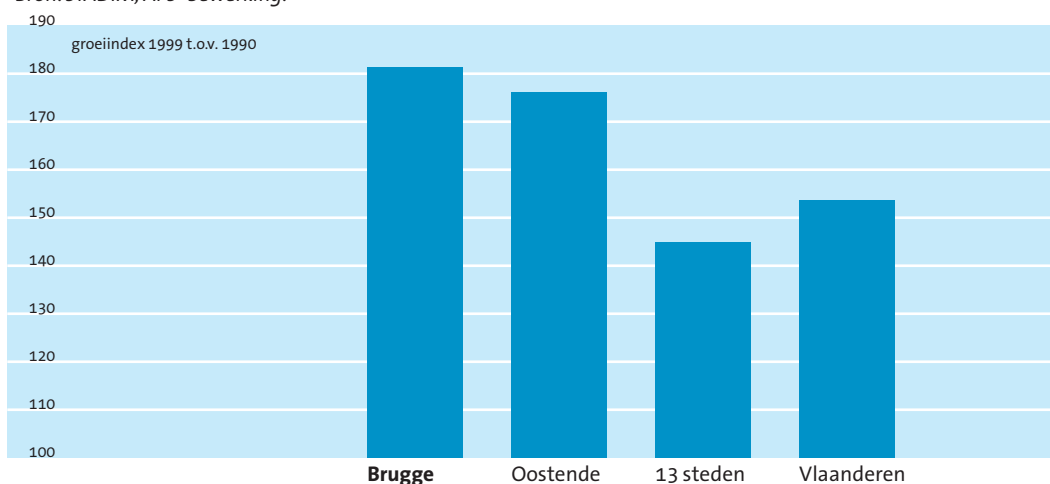
5 6 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen (in euro), 1990–1999

Bron: Stadim.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1990	154.136,15	133.552,64	179.653,54	161.865,23
1991	217.399,55	182.339,47	192.624,60	164.952,19
1992	184.478,96	139.045,73	198.943,25	177.779,12
1993	196.163,65	170.497,62	207.278,05	188.608,52
1994	224.952,62	186.065,95	219.146,40	195.547,63
1995	217.118,46	200.595,44	239.122,83	206.396,97
1996	228.940,45	170.426,80	218.806,57	200.605,28
1997	214.003,63	182.584,09	218.239,09	204.257,52
1998	273.180,87	205.075,55	245.040,25	221.468,52
1999	279.432,75	235.244,76	260.311,75	248.566,28

5 7 Groeiindex van de gemiddelde verkoopprijzen van grote woningen, 1999 ten opzichte van 1990, waarbij index 1990=100

Bron: STADIM, APS- bewerking.

5 8 Netheid in de steden Brugge en Oostende, 2001

Bron: Test-Aankoop, januari 2001.

	Brugge	Kortrijk	Oostende	
2001				
Globaal	8	7	7	1 zeer slecht
Openbare plaatsen	9	8	8	3 slecht
Residentiële wijken	9	8	8	5 middelmatig
Sociale wijken	8	5	6	7 goed
				9 zeer goed

De verkoopprijs van kleine en middelgrote woningen

Bij de kleine en middelgrote woningen vertonen Vlaanderen en de centrumsteden de grootste prijsstijgingen. Deze woningen zijn duurder in Vlaanderen dan in de centrumsteden. In 1999 betaalden we in Vlaanderen 7,5% meer voor een dergelijke woning dan in de centrumsteden. De evolutie van de prijzen is wel gelijklopend. Zowel Vlaanderen als de centrumsteden vertonen een continue toename en een totale prijsstijging van 69%. Terwijl we in het begin van het decennium nog een kleine of middelgrote woning konden kopen voor minder dan 47.800 euro, moesten we op het einde van het decennium al minstens 74.840 euro neertellen.

Ook Brugge vertoont een grote stijging in deze prijzen. De stijging van 66% is bijna continu verlopen. De prijzen in Brugge liggen heel dit decennium een stuk hoger dan de prijzen in Vlaanderen en in de centrumsteden. In 1999 betaalden we in Brugge gemiddeld maar liefst 17% meer voor een kleine of middelgrote woning dan gemiddeld in de centrumsteden.

- ▶ De gemiddelde verkoopprijs van kleine of middelgrote woningen is het hoogst in Brugge.
- ▶ Bij de verkoopprijzen van woningen, merken we zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden de grootste stijging bij de categorie kleine en middelgrote woningen.

De verkoopprijs van grote woningen

Grote woningen zijn net zoals bouwgronden duurder in de centrumsteden dan algemeen in Vlaanderen. Toch zijn de prijzen in Vlaanderen sterker gestegen. Meer concreet stegen de prijzen in Vlaanderen met 54% terwijl de stijging in de centrumsteden 45% bedroeg. Vooral sedert 1998 zijn deze prijzen in een sterk tempo beginnen stijgen. De centrumsteden kenden de grootste stijging in de eerste helft van het decennium.

De prijzen in Brugge liggen over gans het decennium hoger dan in het Vlaamse Gewest. Indien wij de prijzen in Brugge vergelijken met die van de centrumsteden zien wij voor Brugge het ene jaar hogere prijzen en het andere jaar lagere. Bij deze categorie van woningen is het moeilijk de duurste stad of regio te herkennen, aangezien de voortrekkersrol heel regelmatig afgewisseld wordt. De grootste stijging in prijzen is deed zich wel in Brugge voor namelijk een toename van 81%.

- ▶ Voor grote woningen was Brugge de stad met de grootste prijsstijgingen.
- ▶ De grote woningen zijn duurder in de centrumsteden dan in Vlaanderen.

Onderhoud en kwaliteit van de buitenruimten

De leefbaarheid van een stad heeft ook te maken met de kwaliteit van de buitenruimten. Die buitenruimten worden in een studie van Test-Aankoop¹ opgesplitst in drie categorieën. Een eerste ruimte omvat het publieke parcours. Dit is het drukste gedeelte van de stad waar openbare plaatsen nabijgelegen zijn. Die openbare plaatsen zijn onder andere het station, de parken, de belangrijkste kerken, winkelstraten en het gemeentehuis. Daarnaast komen zowel de socio- economisch benadeelde als bevoordeelde buurten aan bod. Bij het opmaken van de staat van een ruimte werd onderzocht of vuilnisbakken al dan niet uitpuilden en of dat er vuil aangetroffen werd waar het niet hoorde. Er werd ook gecontroleerd of er veel hondenpoep op de openbare weg lag en of er plaatsen in de steden of gemeenten waren die geruime tijd verwaarloosd werden door de onderhoudsdiensten. Ten slotte werden het vandalisme en de leegstand onderzocht.

Test-Aankoop rangschikt op basis van deze studie de steden in dalende volgorde. Van de 40 steden die Test-Aankoop onderzocht, komt Brugge op de 4^e plaats. Zowel op de openbare plaatsen als in de residentiële wijken scoort Brugge zeer goed. De socio- economisch benadeelde wijken of de sociale wijken moeten hiervoor niet noodzakelijk onderdoen, zij scoren ook meer dan goed.

- ▶ Brugge is een dure stad om in te wonen, maar de goede kwaliteit van de buitenruimten compenseert dat gedeeltelijk.

¹ Test- Aankoop, nr. 439- januari 2001: Enquête over de netheid van steden en gemeenten.

5 9 Evolutie van het mediaan inkomen (in euro), inkomensjaar 1991–1998

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	Vlaanderen
1991	15.597,46	14.836,43	15.954,43
1992	16.752,64	15.654,48	17.181,50
1993	17.275,70	16.214,72	17.637,62
1994	17.622,75	16.705,54	18.083,83
1995	17.191,42	16.651,01	17.977,24
1996	17.337,67	16.708,02	18.098,71
1997	17.783,88	17.060,03	18.314,37
1998	17.964,84	17.099,70	18.626,72

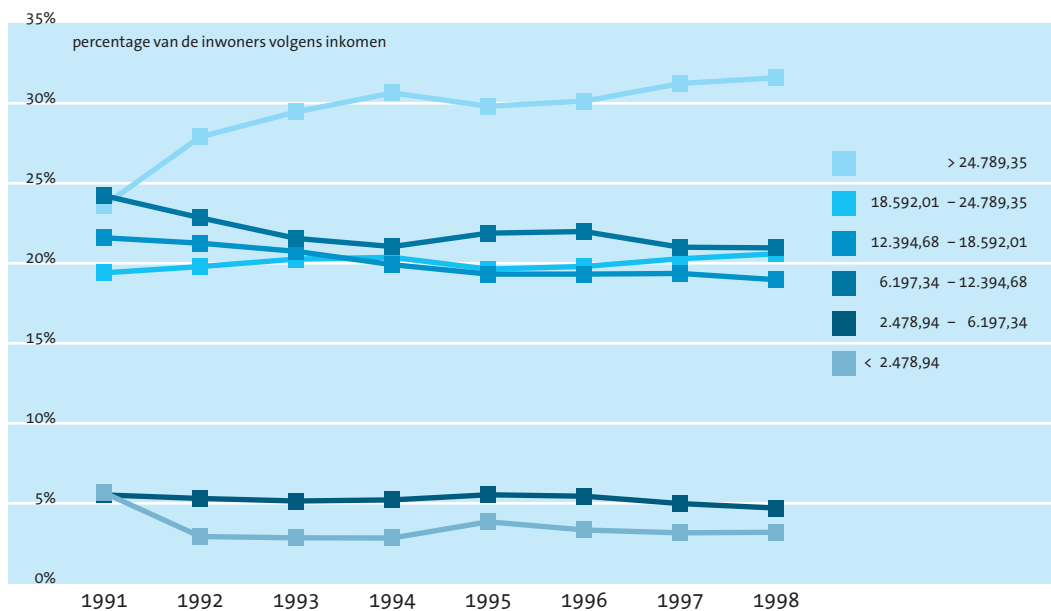
5 10 Evolutie van het totaal aantal aangiften, 1991–1998

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	50.987	30.741	647.784	2.412.463
1992	50.972	30.912	644.844	2.402.741
1993	50.479	30.883	644.491	2.418.806
1994	50.493	30.034	639.734	2.416.327
1995	54.512	31.447	674.064	2.543.445
1996	54.918	31.702	680.557	2.597.836
1997	55.070	31.719	699.339	2.652.404
1998	56.534	32.153	711.331	2.705.386

5 11 Evolutie van de inkomensspreiding in Brugge (in euro), 1991–1998

Bron: NIS.

Inkomen

Mediaaninkomen

Het mediaaninkomen is het inkomen (van de aangifte) van de middelste waarneming, na rangschikking volgens toenemend inkomen. Over het algemeen ligt dat wat lager dan het gemiddelde inkomen aangezien het minder beïnvloed wordt door extreme waarden.

Vlaanderen vertoont een stijging van 16,7% wanneer we het volledige decennium bekijken. De stijging is aanzienlijk en bovendien ligt het mediaaninkomen over de hele lijn hoger in Vlaanderen dan in de centrumsteden en in Brugge.

Tot aan de tweede helft van het decennium was er in Brugge een geleidelijke toename van het mediaaninkomen. De stijging tijdens de eerste helft was groter in omvang dan de daaropvolgende stijging. Net zoals in Vlaanderen had Brugge in 1995 af te rekenen met een terugval. Het mediaaninkomen in 1998 lag 15,2% hoger dan in 1991.

- ▶ Het mediaaninkomen ligt het hoogst in Vlaanderen.
- ▶ In 1995 merken we een algemene terugval van het mediaaninkomen.

Inkomensverdeling

Totaal aantal aangiften

In Vlaanderen waren er in 1998 bijna 293.000 meer aangiften dan in het begin van het decennium. In de centrumsteden groeide het totaal aan met meer dan 63.000 aangiften. Vanaf 1994 is er voor beide regio's een onafgebroken toename. Brugge vertoonde voornamelijk bij de overgang van 1994 naar 1995 een enorme stijging (+ 4.016) in de aangiften. Ook in de centrumsteden en in het Vlaamse Gewest was toen de toename het grootst.

Aandeel aangiften

In het voorbije decennium, bevond zich gemiddeld 7,8% van de Vlamingen in een inkomenscategorie lager dan 6.197,34 euro. De helft (51,4%) bevindt zich lager dan de inkomensklasse van 18.592,01 euro. De hogere inkomensklassen zijn de enige categorieën waar het voorbije decennium een toename te bespeuren was. We troffen een toename aan van 6% bij de inkomens van 18.592,01 euro tot 24.789,35 euro. De hoogste inkomensklasse van meer dan 24.789,35 euro vertoonde zelfs een stijging van maar liefst 35,5%. In de centrumsteden zien we een vergelijkbare situatie. Daar bevindt zich gemiddeld 8,2% in de kleinste inkomenscategorie en 48,9% in de hoogste. Ook hier zijn enkel de hoogste inkomenscategorieën gestegen in vergelijking met het begin van het decennium, respectievelijk 6,2% en 30,2%.

Ook Brugge vertoonde een gunstige ontwikkeling in de jaren negentig voor de grootte van de aangiften. Over het algemeen nemen de kleine aangiften af en de grote toe. De Brugse trendlijnen van de inkomens tot en met 18.592,01 euro vertonen namelijk een afname, en de Brugse trendlijnen van de inkomens boven de 18.592,01 euro vertonen een toename. De sterkste stijging worden we gewaar bij de aangiften boven 24.789,35 euro. De hoogste inkomensklassen vertonen een stijging van maar liefst 33,7%.

- ▶ Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden en Brugge zien we telkens een toename van de aangiften in de hogere inkomensklassen. De grootste toename doet zich voor bij de hoogste inkomenscategorie.
- ▶ De afnames in de lagere inkomensklassen komen ten goede aan de stijging in de hogere inkomensklassen.

5 12 Evolutie van het interkwartiel verschil (in euro), 1991–1998

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	Vlaanderen
1991	13.812,63	12.213,71	13.976,24
1992	15.064,49	12.927,65	15.260,33
1993	15.664,39	13.274,70	15.783,38
1994	16.308,91	14.102,66	16.527,06
1995	16.301,48	13.924,18	16.507,23
1996	16.641,09	13.681,24	16.705,54
1997	17.015,41	14.090,27	17.156,71
1998	17.117,05	14.154,72	17.535,99

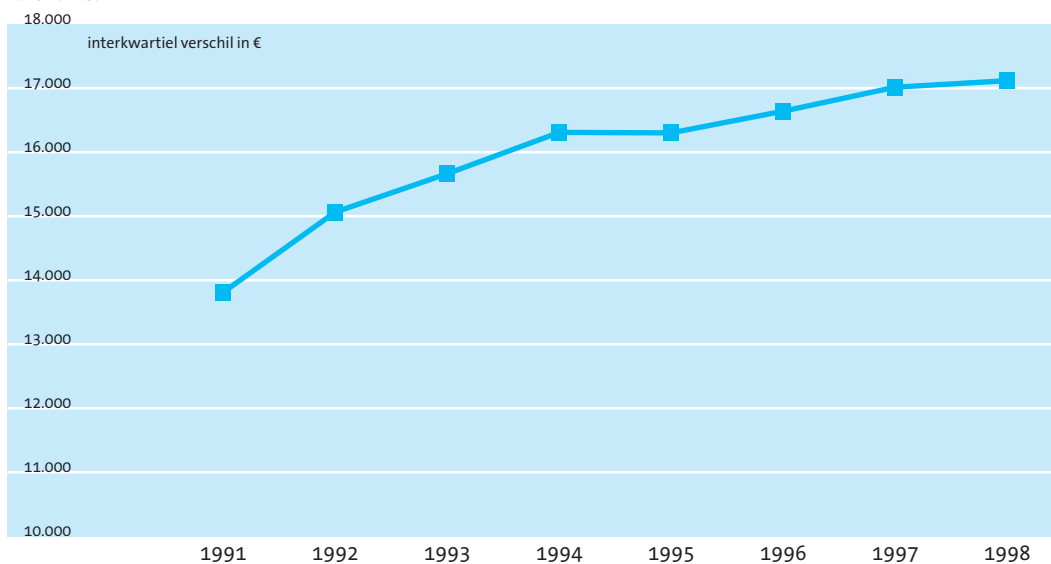
5 13 Evolutie van de interkwartiele coëfficiënt, 1991–1998

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	Vlaanderen
1991	88,6	82,3	87,6
1992	89,9	82,6	88,8
1993	90,7	81,9	89,5
1994	92,5	84,4	91,4
1995	94,8	83,6	91,8
1996	96,0	81,9	92,3
1997	95,7	82,6	93,7
1998	95,3	82,8	94,1

5 14 Evolutie van het interkwartiel verschil in Brugge (in euro), 1991–1998

Bron: NIS.

Spreidingsmaten

Interkwartiel verschil

Deze maat geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan. Van de aangiften die 50% rond de mediaan beslaan, gaan we het verschil na tussen het hoogste en het laagste inkomen.

De inkomens in Vlaanderen vertonen met de jaren een grotere spreiding. We zien dat het interkwartiel verschil in 1991 kleiner was dan in 1998. Op 1995 na, was er een systematische toename van het interkwartiel verschil. Dit betekent dat de inkomens zich met de jaren minder rond het mediaaninkomen groepeerden. Het mediaan inkomen in Vlaanderen steeg met 16,8%, terwijl het interkwartiel verschil met 25,5% steeg.

Ook in Brugge zien we dat het interkwartiel verschil tijdens de jaren negentig, met uitzondering van 1995, systematisch toeneemt. Deze stijging (+23,9%) is evenwel groter dan de stijging van het mediaaninkomen (+15,2%). Dit betekent dat de spreiding van de inkomens telkens groter wordt. Uit deze resultaten van het interkwartiel verschil kunnen we afleiden dat de ongelijkheid in de inkomens groter was in 1998 dan in 1991.

- Met de jaren is de spreiding van de inkomens rond de mediaan in Brugge en Vlaanderen toegenomen.

Interkwartiele coëfficiënt

Dit is de verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan. Aangezien het een relatieve spreidingsmaat is, laat de interkwartiele coëfficiënt toe de spreiding over verschillende jaren te vergelijken. Hieruit kunnen we dus met zekerheid afleiden of de inkomensverschillen al dan niet groter worden.

In Vlaanderen neemt de interkwartiele coëfficiënt met de jaren toe. De afstand tussen het mediaaninkomen en de inkomens die met de kwartielen overeenstemmen, wordt jaarlijks groter. In 1998 lag deze coëfficiënt 7,4% hoger dan in het begin van de jaren negentig.

In Brugge zien we ook een toename. Enkel de laatste twee jaar is er weer een afname te bespeuren. Dit belet niet dat in 1998 de coëfficiënt met 6,7% toegenomen is ten opzichte van 1991.

- De ongelijkheid tussen de inkomens neemt met de jaren toe. Dit is het geval zowel voor Vlaanderen als voor Brugge.

5 15 Evolutie van het aantal leefloontrekkers in Brugge, Oostende, de 13 centrumsteden en het Vlaams Gewest (1991–2000)

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	Vlaanderen
1991	671	840	12.527
1992	721	796	12.065
1993	715	850	12.218
1994	815	935	13.652
1995	860	1.054	14.995
1996	848	1.104	15.667
1997	938	1.125	16.120
1998	932	1.129	16.464
1999	852	1.113	16.488
2000	748	1.012	15.598

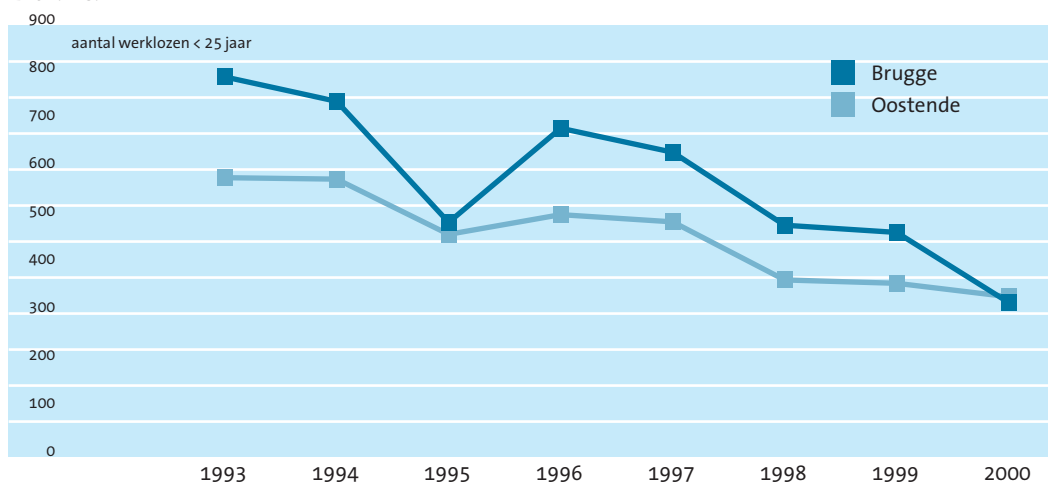
5 16 Evolutie van het aantal werkloze jongeren (1993–2000)

Bron: NIS.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
06/1993	793	583	13272	39579
06/1994	742	580	13739	40749
06/1995	490	465	11331	34021
06/1996	686	506	11425	33635
06/1997	636	491	11190	32072
06/1998	484	370	9455	25997
06/1999	469	363	8752	23824
06/2000	323	335	7059	18309

5 17 Evolutie van het aantal werklozen < 25 j in Brugge en Oostende (1993–2000)

Bron: NIS.

Leefloontrekkers (Bestaansminimumtrekkers)

Het bestaansminimum, dat sinds juni 2001 leefloon is geworden, is een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten). In 1991 varieerde dit van 297,5 euro (12001 BF) tot 595 euro (24001 BF). In 2000 schommelt dit bedrag tussen 359,6 euro (14507 BF) en 719,3 euro (29015 BF).

In de tabel zien we de evolutie van het aantal leefloontrekkers in Brugge, Oostende, de 13 centrumsteden en het Vlaams Gewest tussen 1991 en 2000. Tot 1997 nam het aantal gerechtigden in Brugge toe tot 938, daarna daalde het terug tot 748 in 2000. Voor Oostende is een gelijkend verloop te bemerken; tot 1998 steeg het aantal leefloontrekkers tot 1129, waarna het afnam tot 1012 in 2000. Het aantal (absoluut) is groter dan in Brugge. In 2000 wonen 56% van de leefloongerechtigden in een van de 13 centrumsteden. Ongeveer 5% van het aantal leefloontrekkers in de 13 steden woont in Brugge.

Het aantal leefloontrekkers in Brugge steeg tot 1997. Gedurende de laatste twee jaar kent Brugge een afname van het aantal gerechtigden. In Vlaanderen en de centrumsteden zien wij een gelijkwaardig verloop.

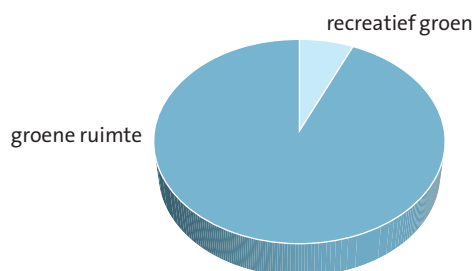
Werkloze jongeren

In dit onderdeel wordt de werkloosheid onder jongeren besproken. Dit zijn werkloze jongeren dan 25. Dit aantal is fors gedaald in Brugge, zoals men kan zien in de tabel. Tussen 1993 en 2000 is het aantal werkloze jongeren gedaald van 793 tot 323 wat een daling betekent van 59%. Toch waren er in de loop der jaren fluctuaties zoals men kan zien op de grafiek. Vergeleken met Oostende heeft Brugge een sterkere afname. Het aantal werkloze jongeren daalde daar met 42,5% tot 335 personen. Ook de centrumsteden en het Vlaams Gewest kenden een forse daling van het aantal werkloze jongeren met respectievelijk 47% en 54%.

- ▶ In 2000 woonde 38,5% van het aantal werkloze jongeren in een van de 13 centrumsteden. In 1993 lag dit percentage lager, namelijk op 33,5%.
- ▶ Het aantal werkloze jongeren is in Brugge fors gedaald. Hiermee volgt men de trend van de centrumsteden en het Vlaams Gewest.
- ▶ De centrumsteden hebben in verhouding meer jongerenwerkloosheid dan het Vlaams Gewest.

5 18 Aantal hectare milieugebied in Brugge, opgesplitst in recreatieve en groene ruimte, 2000

Bron: AROHM.

5 19 Aantal hectare groene ruimte in Brugge, opgesplitst in natuurgebied, groen- en parkgebied en bossen, 1999–2000

Bron: AROHM.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Natuur	1999	499,8	181,9	8.847,2	115.567,9
	2000	502,6	186,4	8.886,9	117.751,4
Groen & park	1999	1.123,4	123,1	7.541,1	35.111,3
	2000	1.125,5	123,1	7.469,1	34.571,2
Bos	1999	160,5	0,0	1.614,1	43.376,5
	2000	160,2	0,0	1.732,7	43.130,5
totaal	1999	1.783,7	305,0	18.002,4	194.055,7
	2000	1.788,3	309,6	18.088,6	195.453,1

5 20 Aantal hectare recreatief groen in Brugge, 1999–2000

Bron: AROHM.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
	1999	129,6	191,9	2636,1	17944,1
	2000	127,2	190,3	2548,7	15087,0

Milieu

Openbaar groen

Bij een doorsnede van gewestplannen met gemeentegrenzen kunnen we de oppervlakte groen achterhalen. Onder publiek groen verstaan we natuur-, groen-, park- en bosgebieden. Ook natuurgebieden met een wetenschappelijke waarde of natuureservaten, golfterreinen, speelbossen of speelweiden vallen hieronder.

Voor Vlaanderen heeft natuurgebied het grootste aandeel, bosgebied komt op de tweede plaats en groen- & parkgebied op de derde. Voor de centrumsteden komt natuurgebied eveneens op de eerste plaats, gevolgd door groen- en parkgebied en ten slotte bosgebied dat er het kleinste aandeel heeft.

In Brugge treffen we iets meer dan 1788 ha publiek groen aan. Dat is ongeveer 13% van de totale oppervlakte van Brugge. Deze oppervlakte is iets toegenomen in vergelijking met het jaar daarvoor. De groen- en parkgebieden nemen het grootste gedeelte in.

Recreatief groen

Via dezelfde methode, een combinatie van gewestplannen en plannen van gemeentegrenzen, kunnen we ook de oppervlakte recreatief groen achterhalen. Gebieden voor dagrecreatie, recreatieve parkgebieden, gebieden voor verblijfsrecreatie en toeristische recreatieparken vallen allemaal onder deze rubriek.

In tegenstelling tot het gewoon groen, zien we in Vlaanderen en de centrumsteden een afname van het recreatief groen. Ook in Brugge zien we een afname van de beschikbare recreatieoppervlakte.

- ▶ 13% van de oppervlakte in Brugge bestaat uit openbaar groen. Deze oppervlakte nam verder toe. Het recreatief groen daarentegen nam af.

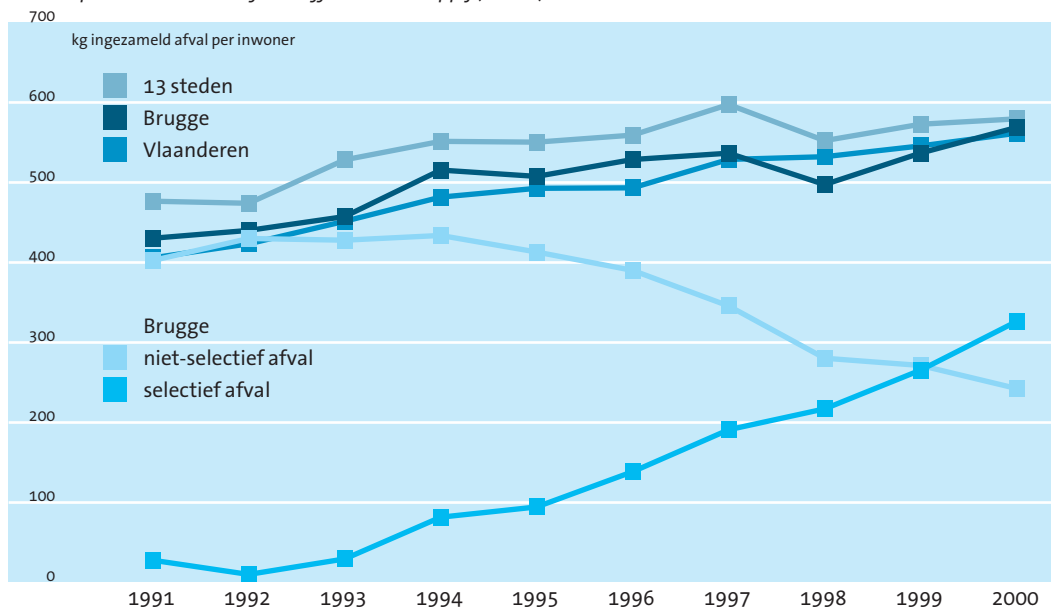
5 21 Aanbod totaal (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval (kg/inw)

Bron: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
1991	430,3	616,3	476,6	405,8
1992	440,1	501,3	474,0	423,3
1993	457,4	482,7	528,3	451,5
1994	515,5	503,5	551,4	481,7
1995	507,6	543,2	550,4	492,7
1996	528,7	571,6	559,2	493,3
1997	536,6	586,8	597,4	528,8
1998	497,4	521,4	552,3	532,2
1999	536,8	557,5	572,8	545,7
2000	568,8	518,1	579,5	561,5

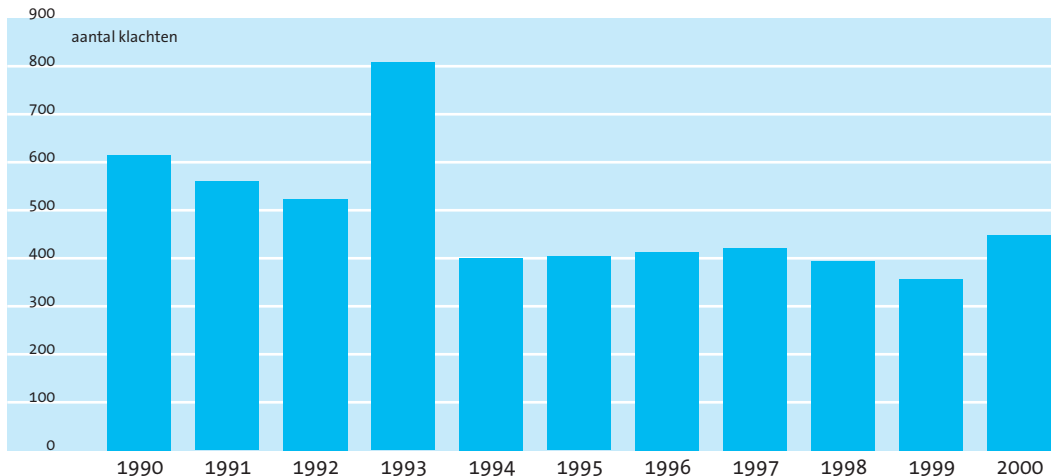
5 22 Evolutie van het ingezameld selectief en niet-selectief afval in Brugge en het ingezameld totaal afval in Brugge, de 13 steden en Vlaanderen

Bron: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

5 23 Evolutie van het totaal aantal milieuklachten in Brugge, 1990-2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

Afval

Het huishoudelijk afval kan ingedeeld worden in twee groepen, nl. het selectief en het niet-selectief huishoudelijk afval. De eerste groep omvat glas, papier & karton, kunststoffen, metalen, GFT, groenafval, bouw- en sloopafval, houtafval, kringloopvuil, tot en met klein gevaarlijk afval (KGA). Tot het niet-selectief afval behoort het algemeen huisvuil, het grofvuil en het gemeentevuil (straatvuil, veegvuil, marktafval, opruiming van sluikstorten, zwerfvuil e.d.). Deze huishoudelijke afvalstoffen worden via gemeentelijke inzamelkanalen verzameld.

De tabel geeft de evolutie weer van het totaal (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval van 1991 tot 2000 in kg per inwoner voor Brugge, Oostende, de 13 centrumsteden en voor Vlaanderen. In 2000 werd er 561 kg afval per inwoner ingezameld in Vlaanderen, of zo een 2,9% meer dan het jaar voordien. We zien een continue toename van het ingezameld afval in Vlaanderen. In 2000 werd er 38% meer huishoudelijk afval ingezameld dan in 1991.

Voor Brugge zien we ongeveer hetzelfde verloop, met dit verschil dat er in 1995 en 1998 iets minder afval werd ingezameld dan het jaar voordien. In vergelijking met 1991 wordt nu 32% meer afval ingezameld. In 2000 werd 569 kg afval per inwoner ingezameld, wat iets meer is dan de verzamelde hoeveelheid voor Vlaanderen maar minder is dan het gemiddelde voor de 13 centrumsteden. De grafiek laat zien dat de centrumsteden gemiddeld meer afval inzamelen dan Vlaanderen. Oostende verzamelde opmerkelijk minder afval (518 kg per inwoner) dan Brugge.

De grafiek toont de evolutie van het selectief en niet-selectief afval afzonderlijk voor Brugge. Het selectief afval is toegenomen (sinds 1994) terwijl het niet-selectief afval daalde (vanaf 1995). Het selectief afval neemt meer toe dan het niet-selectief afval daalt. In 2000 werd er meer selectief dan niet-selectief afval ingezameld. Dit is een positief gegeven dat erop wijst dat het afval meer en meer gescheiden ingezameld wordt, doch het totaal geproduceerd afval blijft nog toenemen.

- ▶ Het huishoudelijk afval in Brugge neemt steeds toe. Dit geldt ook voor de 13 centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ Het selectief afval neemt sinds 1994 gestaag toe in Brugge, het niet-selectief afval daalde gedurende de vijf laatste jaren.

Milieuklachten

In de jaarverslagen van de stad Brugge werden de milieuklachten van de afgelopen jaren geïnventariseerd. Wij doen een beroep op deze gegevens om een uitspraak te doen over de tevredenheid van de Bruggelingen over hun leefmilieu. Een klachteng geval bij de Brugse dienst Leefmilieu is het resultaat van een of meer genoteerde opmerkingen over een probleemtoestand. Deze milieuklachten zijn van toepassing op een aantal rubrieken. Het gaat onder meer over klachten rond lawaai, lucht-, water-, en bodemverontreiniging, afval en landschappen. Een nadere inspectie van de aparte rubrieken is interessant om te zien waarover de klachten vooral gaan.

Over het algemeen kunnen we stellen dat de laatste jaren er substantieel minder klachten zijn dan de jaren daarvoor. In 2000 dienden de Bruggelingen 27% minder klachten in dan in 1990. Het voorbije decennium hadden de Bruggelingen in 1993 de meeste milieuklachten.

Lawaai

Het gaat hier voornamelijk om klachten over geluidshinder van drankhuizen, verkeer, burens en exploitaties². Deze klachten vertegenwoordigen gemiddeld ongeveer een vijfde van alle milieuklachten. Dit aandeel is de laatste jaren echter wel afgenomen. De laatste jaren hadden de Bruggelingen voornamelijk opmerkingen over burenlawaai. In het algemeen zijn de klachten rond geluidshinder de laatste jaren afgenomen. In 2000 waren er ongeveer 45% minder klachten dan in 1990.

² Dit betreft lawaaihinder inherent aan de uitbating van hinderlijke inrichtingen, zoals ventilatoren of koelgroepen.

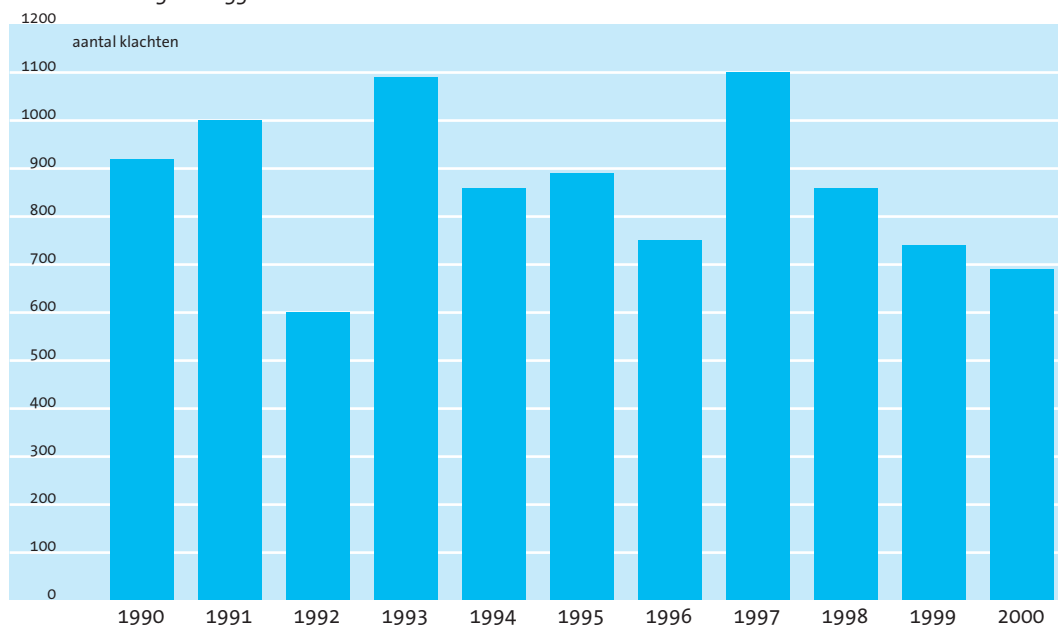
5 24 Evolutie van de ontevredenheid rond milieuaspecten in Brugge, uitgedrukt in aantal klachten, 1990–2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

	lawaaï	lucht- verontreiniging	afval	water- verontreiniging	bodem- verontreiniging	landschap	natuur	openbare gezondheid	totaal
1990	103	92	67	45	13	49	110	136	615
1991	117	100	84	24	10	30	90	105	560
1992	115	60	73	28	8	28	126	86	524
1993	135	109	212	159	8	23	148	14	808
1994	66	86	66	34	9	7	122	10	400
1995	96	89	61	12	7	16	117	6	404
1996	93	75	55	25	11	23	122	9	413
1997	84	110	74	23	7	19	103	1	421
1998	122	86	35	23	9	21	96	2	394
1999	61	74	42	14	7	13	143	3	357
2000	56	69	37	22	9	17	238	0	448

5 25 Evolutie van de klachten rond luchtverontreiniging in Brugge, 1990–2000

Bron: Jaarverslagen Brugge.

Luchtverontreiniging

Deze klachten kunnen onder andere het resultaat zijn van hinder van stookinstallaties, rioleringen, verkeer of burenen. Ook deze genoteerde oproepen maken gemiddeld ongeveer een vijfde uit van alle klachten die bij de dienst Leefmilieu terechtkomen. Het gaat hier hoofdzakelijk om luchtverontreiniging afkomstig van bedrijven. De laatste jaren zijn de klachten rond luchtverontreiniging afgenomen. In 2000 waren er 25% minder klachten dan in 1990.

Afval

In deze rubriek hebben we het vooral over verbranding, storten, zwerfvuil en verwaarloosde percelen. Deze klachten maken gemiddeld net geen 15% uit van het totaal aantal klachten. De Brugse klachten gaan voornamelijk over zwerfvuil en sluikstorten. Hierboven hadden we het over de studie van Test-Aankoop. Daar was de aanwezigheid van zwerfvuil een belangrijke parameter in de score voor netheid. In de studie werd geconcludeerd dat het vrij goed gesteld was in Brugge met het zwerfvuil.

Deze klachten volgden het voorbije decennium een dalende trend. Op het einde waren er ongeveer 45% minder klachten dan in het begin van de jaren negentig.

Waterverontreiniging

Waterverontreiniging omvat de verontreiniging van oppervlaktewateren, grond-, leiding- en regenwater, vijvers en fonteinen. Deze klachten maken gemiddeld 7% uit van alle milieuklachten. In de tweede helft van het decennium klaagden de Bruggelingen minder dan in de eerste helft. In 2000 waren er zelfs bijna de helft minder klachten dan in 1990.

Bodemverontreiniging

Het voorbije decennium waren er jaarlijks gemiddeld 9 klachten omtrent bodemvervuiling. Het aandeel in alle klachten is eerder miniem. Dit aandeel blijft gedurende het hele decennium op 2% liggen. De trendlijn is van een dalende orde.

Landschap

Deze klachten zijn vaak het resultaat van ontevredenheid over exploitatie- en bouwvergunningen en verwaarloosde gebouwen. Het gemiddelde aandeel in de klachten is 5%. Gemiddeld zijn er jaarlijks 22 klachten van deze aard. Het voorbije decennium zijn de klachten van de Bruggelingen afgenomen.

Natuur

Opmerkingen omtrent plantenschade, dierenplagen en huisdieren komen in deze rubriek terecht. De meeste milieuklachten die aan de dienst Leefmilieu bezorgd worden, gaan over natuuraangelegenheden. Ze vertegenwoordigen gemiddeld 28% van de klachten. Dit aandeel is de laatste twee jaar zelfs spectaculair gestegen, tot meer dan 50%. Ook de klachten zijn in aantal gestegen. Het is de enige rubriek waar de trendlijn voor het decennium van een stijgende orde is. Jaarlijks opperen de Bruggelingen gemiddeld 129 klachten.

Openbare gezondheid

Deze rubriek omvat in het bijzonder klachten over hygiëne, huisvesting en eetwaren. Terwijl in het begin van de jaren negentig deze klachten nog ongeveer 20% vertegenwoordigden van de klachten, is dit aandeel sterk geslonken tot ongeveer 1%. In 2000 hebben de Bruggelingen zelfs geen enkele klacht ingediend.

- ▶ Bruggelingen hebben het voorbije decennium hoofdzakelijk minder klachten ingediend. Enkel hun tevredenheid over de natuur was hierop een uitzondering.
- ▶ De meeste klachten gaan over natuur, lawaai en luchtverontreiniging.
- ▶ In 2000 waren er opnieuw meer klachten dan het jaar daarvoor.

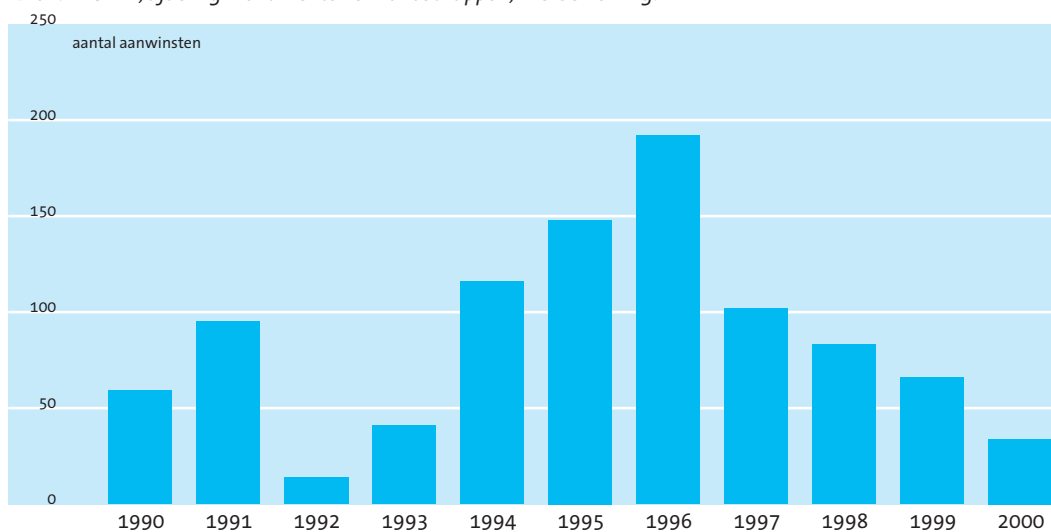
5 26 Overzicht van het cultureel erfgoed, opgesplitst in beschermde monumenten, landschappen, stads- of dorpsgezichten en roerend patrimonium, 2000

Bron: AROHM, afdeling Monumenten en Landschappen.

	Brugge	13 steden	Vlaanderen
totaal	341	3009	8687
Beschermde Monumenten	307	2688	6790
Beschermde Landschappen	9	108	268
Beschermde Stadsgezichten	12	142	965
Beschermde Dorpsgezichten	13	69	658
Roerend Patrimonium	0	2	6

5 27 De evolutie van de jaarlijkse aanwinst van geklasseerd erfgoed in de dertien centrumsteden, 1990–2000

Bron: AROHM, afdeling Monumenten en Landschappen, APS-bewerking.

Cultureel erfgoed

Onder cultureel erfgoed verstaan we beschermde dorps- en stadsgezichten, beschermde landschappen en beschermde monumenten. We baseren ons op de stand van 31 december 2000, zoals geïnventariseerd door het departement Leefmilieu en Infrastructuur, afdeling Monumenten en Landschappen. Hiertoe behoort het tot dan toe beschermde erfgoed. Bij het verschijnen van deze publicatie zullen allicht vele andere landschappen en monumenten opgenomen zijn. Die inventaris is elektronisch raadpleegbaar³. De overheid, meer specifiek de Afdeling Monumenten en Landschappen speelt een belangrijke rol in de zorg voor landschappen en monumenten. Deze zorg draagt bij tot de leefbaarheid van woon- en leefmilieu en heeft al een eeuwenoude traditie. In België komt de belangstelling voor monumenten- en landschapszorg namelijk kort na de Belgische onafhankelijkheid in 1830 op gang onder impuls van Koning Leopold I.

3 www.monument.vlaanderen.be

Vlaanderen telde eind 2000 bijna 8700 stukken geklasseerd beschermd erfgoed. 36% van dit geheel is geklasseerd in het voorbije decennium. De centrumsteden hadden een inventaris van iets meer dan 3000 monumenten. Bijna een derde was ook de laatste tien jaar geklasseerd. 35% van het cultureel erfgoed van Vlaanderen vinden we trouwens in deze dertien centrumsteden. Het grootste stuk van het beschermd erfgoed bestaat uit beschermde monumenten.

Eind 2000 troffen we 341 stukken cultureel erfgoed aan in Brugge. Brugge vertegenwoordigt hiermee een goede 11% van het totaal cultureel erfgoed van de 13 centrumsteden en 4% van het totale Vlaamse cultureel erfgoed. 90% van dit erfgoed bestaat uit beschermde monumenten. Het voorbije decennium had Brugge de grootste aanwinsten in 1991, 1996 en 1998. Toen werden respectievelijk 61, 36 en 23 monumenten beschermd als cultureel erfgoed. Op 30 november 2000 heeft de UNESCO beslist het historische centrum van de stad Brugge te erkennen als Werelderfgoed.

5 28 **Kerncijfers van de rubriek verkeersproblemen (buurtproblemen), 1997, 1998 en 2000. In 1997 en 1998: % dat zegt dat het voorgedegde item vaak voorkomt. In 2000 % dat zegt het item als een probleem te ervaren**

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

	Vlaanderen			Centrumsteden		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Aanrijdingen	10,3	10,9	5,5	11,9	12,8	7,8
Agressief verkeersgedrag	25,4	23,1	16,7	34,3	30,1	21,9
Geluidsoverlast door verkeer	21,1	24,5	11,5	30,2	28,1	15,6
Onaangepaste snelheid in het verkeer	41,6	42,1	22,8	38,6	44,4	26,6

	Brugge			Oostende		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Aanrijdingen	8,0	11,0	5,7	8,7	9,2	5,6
Agressief verkeersgedrag	29,5	19,6	11,7	25,3	25,6	21,1
Geluidsoverlast door verkeer	23,8	18,5	11,0	34,2	36,2	20,6
Onaangepaste snelheid in het verkeer	44,9	40,7	21,5	33,2	37,1	20,9

5 29 **Kerncijfers van de rubriek vermogensdelicten (buurtproblemen), 1997, 1998 en 2000. In 1997 en 1998: % dat zegt dat het voorgedegde item vaak voorkomt. In 2000 % dat zegt het item als een probleem te ervaren**

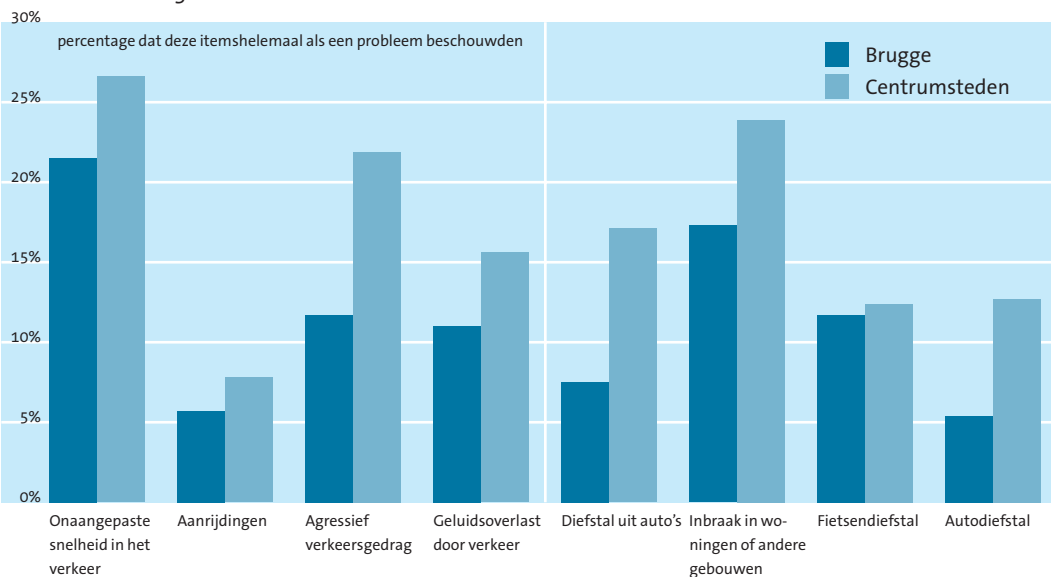
Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

	Vlaanderen			Centrumsteden		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Diefstal uit auto's	9,5	9,0	12,5	13,2	14,3	17,1
Inbraak in woningen / andere gebouwen	24,6	23,4	20,6	18,7	19,9	23,9
Fietsendiefstal	15,1	16,1	11,7	11,5	17,5	12,4
Autodiefstal	/	/	8,9	/	/	12,7

	Brugge			Oostende		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Diefstal uit auto's	6,1	4,7	7,5	17,3	14,6	16,0
Inbraak in woningen / andere gebouwen	22,0	15,8	17,3	20,8	22,0	17,0
Fietsendiefstal	21,0	15,8	11,7	27,0	24,6	14,5
Autodiefstal	/	/	5,4	/	/	8,3

5 30 **Percentage mensen uit Brugge en uit de centrumsteden dat deze items van verkeersproblemen en vermogensdelicten helemaal als een probleem beschouwden, 2000**

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

Leefbaarheid van wijken en buurten

Voor een inzicht in de buurtproblemen doen we een beroep op de veiligheidsmonitor. De monitor van 2000 hanteerde echter een andere manier van bevragen dan de voorgaande jaren. Vandaar dat we de cijfers beter niet met elkaar vergelijken. In 1997 en 1998 werd gevraagd naar de frequentie waarmee een bepaalde situatie zich in een buurt manifesteerde. Bij het voorleggen van een bepaald item konden de respondenten antwoorden met vaak, soms, bijna nooit of nooit. In 2000 werd er gevraagd in welke mate een situatie als een probleem werd ervaren. Hierop konden de respondenten helemaal wel, eerder wel, eerder niet of helemaal niet antwoorden.

Verkeersproblemen

In de centrumsteden blijken de verkeersproblemen zowel problematischer te zijn als meer frequent voor te komen dan in Vlaanderen. Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden was de voorbije jaren het probleem van de onaangepaste snelheid in het verkeer het meest voorkomend. In 2000 is het ook de verkeerssituatie die voor beide regio's het meest als een probleem wordt ervaren. Meer dan een vijfde van de bewoners van centrumsteden vindt naast onaangepaste snelheid agressief verkeersgedrag ook een probleem in zijn woonbuurt. In Vlaanderen is dit ook het tweede grootste verkeersprobleem. Tijdens deze drie onderzoeksmomenten (1997, 1998 en 2000) bleef de volgorde in problematisch karakter van deze problemen gelijk in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge. Gedurende deze periode kwam geluidsoverlast van verkeer telkens op de derde plaats en met aanrijdingen hadden de respondenten de minste moeite.

Ook Bruggelingen (+40%) zagen de onaangepaste snelheid als het meest frequente verkeersprobleem. In 2000 ervoer meer dan een vijfde van de Bruggelingen deze onaangepaste snelheid als een probleem in zijn woonbuurt. Met de geluidsoverlast in het verkeer is het in Brugge iets beter gesteld dan gemiddeld in Vlaanderen en in de centrumsteden.

- ▶ Onaangepaste snelheid in het verkeer wordt als het voornaamste probleem gezien in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.
- ▶ De inwoners van Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge kennen hetzelfde belang toe aan de verschillende verkeersproblemen. Deze rangorde blijft trouwens door de jaren heen hetzelfde.
- ▶ Brugge scoort de hele periode beter dan het gemiddelde van de centrumsteden.

Vermogensdelicten

De centrumsteden scoren telkens slechter in het problematische karakter van deze items dan Vlaanderen. Naar de frequentie komt Vlaanderen er soms slechter van af dan de centrumsteden. Vlamingen en bewoners van centrumsteden zien de inbraken in woningen of andere gebouwen wel als het meest frequent voorkomende vermogensdelict. Ook in 2000 ervoer minstens een vijfde van de bewoners dit als een actueel probleem.

De Bruggelingen (17,26%) zagen in deze situatie ook het meest een probleem. Slechts de helft van de Bruggelingen durft te beweren dat dit nooit of bijna nooit een probleem vormt. Brugge is de stad waar in 2000 autodiefstal of diefstal uit auto's veel minder als een probleem ervaren wordt dan in Vlaanderen en in de centrumsteden. Meer dan driekwart van de Brugse bevolking beweert dat dit nooit of bijna nooit een probleem vormt.

- ▶ Inbraak in woningen of andere gebouwen blijft het voornaamste probleem in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.
- ▶ Bruggelingen blijken in hun buurt minder geconfronteerd te worden met diefstal uit auto's en autodiefstal dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

5 31 Kerncijfers van de rubriek bedreiging (buurtproblemen), 1997, 1998 en 2000. In 1997 en 1998: % dat zegt dat het voorgedegde item vaak voorkomt. In 2000 % dat zegt het item als een probleem te ervaren

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

	Vlaanderen			Centrumsteden		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Mensen worden op straat lastiggevalen	1,8	1,6	5,6	3,1	2,5	7,6
Geweld	2,3	2,7	6,4	4,8	5,2	9,1
Bedreiging	2,2	2,3	4,8	3,7	2,8	4,4
Overlast van groepen jongeren	5,3	6,2	4,2	10,6	9,4	8,0
Overlast verbonden aan druggebruik	/	/	5,6	/	/	7,0

	Brugge			Oostende		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Mensen worden op straat lastiggevalen	0,8	1,0	6,3	3,0	2,4	6,0
Geweld	2,1	3,7	4,8	3,7	3,1	6,2
Bedreiging	1,6	1,2	3,3	1,3	2,4	4,2
Overlast van groepen jongeren	5,1	6,8	2,6	6,9	6,6	5,8
Overlast verbonden aan druggebruik	/	/	5,8	/	/	7,6

5 32 Kerncijfers van de rubriek buurtverloeding (buurtproblemen), 1997, 1998 en 2000. In 1997 en 1998: % dat zegt dat het voorgedegde item vaak voorkomt. In 2000 % dat zegt het item als een probleem te ervaren

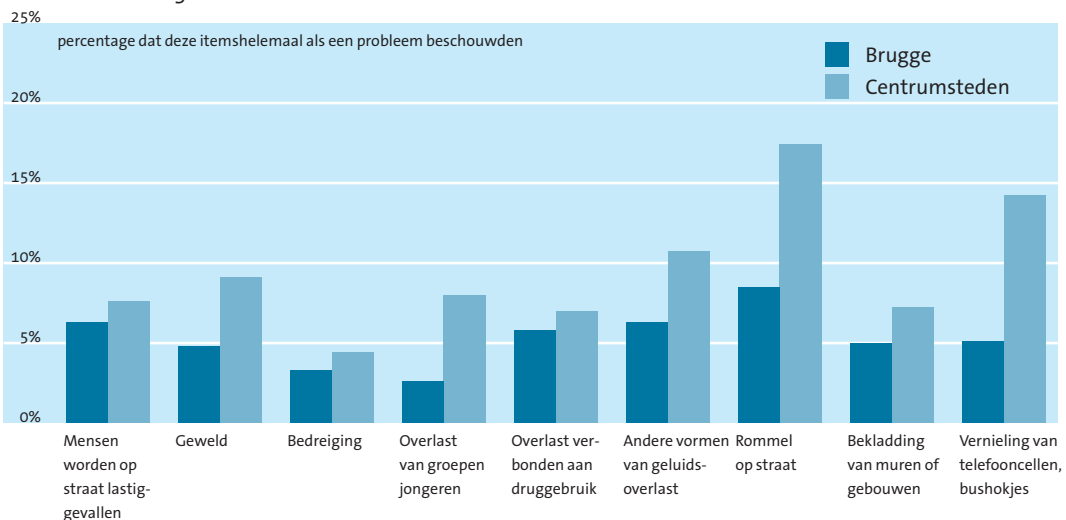
Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

	Vlaanderen			Centrumsteden		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Andere vormen van geluidsoverlast	11,5	11,8	8,0	16,4	13,4	10,7
Rommel op straat	15,3	16,6	12,3	23,3	23,8	17,4
Bekladding van muren of gebouwen	3,2	3,7	4,1	6,6	7,4	7,2
Vernieling van telefoonsellen, bushokjes	4,7	6,6	7,4	12,3	11,6	14,2

	Brugge			Oostende		
	vaak		helemaal wel	vaak		helemaal wel
	1997	1998	2000	1997	1998	2000
Andere vormen van geluidsoverlast	11,7	16,5	6,3	11,8	14,7	4,5
Rommel op straat	19,5	18,4	8,5	21,8	23,6	14,8
Bekladding van muren of gebouwen	13,3	9,0	5,0	8,5	4,4	5,5
Vernieling van telefoonsellen, bushokjes	5,8	3,0	5,1	5,1	5,8	8,8

5 33 Percentage mensen uit Brugge en de centrumsteden dat deze items van bedreiging en verloeding van de buurt helemaal wel als een probleem beschouwden, 2000

Bron: Federale Veiligheidsmonitor.

Bedreiging

Proportioneel gezien worden de mensen minder geconfronteerd met dit soort buurtproblemen. Op het item van bedreiging na, ondervinden de centrumsteden meer problemen bij deze items dan Vlaanderen. Vlamingen merken op dat zowel dronken mensen op straat als overlast van groepen jongeren de voorbije jaren meer frequenter voorkwamen dan de andere situaties van bedreiging. Anno 2000 gaf 6,4% aan geweld als het grootste probleem te beschouwen. Ook de bewoners van centrumsteden, met wel iets meer in aantal, namelijk 9,1%, vonden dit anno 2000 het grootste probleem. De voorgaande jaren was de overlast van groepen jongeren het meest frequent.

Brugge volgt hetzelfde patroon als de centrumsteden voor de resultaten van de voorgaande jaren. Ook hier komen overlast van groepen jongeren het meest frequent voor. Wat wel verschilt, is dat in 2000 de Bruggelingen eerder een probleem zien in mensen die op straat worden lastiggevallen.

- ▶ Dit soort buurtproblemen vormt minder een dagelijkse zorg voor de inwoners dan de voorgaande categorieën van buurtproblemen.
- ▶ Het grootste probleem anno 2000 in Vlaanderen en in de centrumsteden was het geweld, terwijl in Brugge het grootste probleem was dat mensen op straat worden lastiggevallen.

Verloedering buurt

De problemen van verloedering zijn in de centrumsteden frequenter en problematischer dan in Vlaanderen. In Vlaanderen en in de centrumsteden, kwam hondenuitwerping op straat volgens de bewoners het meest frequent voor. Dit item is weggelaten in de enquête van 2000. We zien dat het probleem dat de voorbije jaren na hondenuitwerping het meest frequent voorkwam, namelijk rommel op straat, anno 2000 als het grootste probleem wordt beschouwd. In Vlaanderen vindt ongeveer 12% van de bewoners dit en in de centrumsteden ongeveer 17%.

We zien een vergelijkbare situatie in Brugge. In Brugge ligt het percentage bewoners dat rommel een actueel probleem vond heel wat lager, namelijk 8,5%. Zoals hierboven besproken in de studie van Test-Aankoop, scoort Brugge heel wat beter dan het gemiddelde voor de kwaliteit van de buitenruimtes. Toch vormt dit het grootste probleem in 2000.

- ▶ Centrumsteden kampen meer met verloedering van buurten dan Vlaanderen.
- ▶ Rommel op straat is het voornaamste probleem in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.
- ▶ Brugge kampt minder met het probleem van rommel op straat dan Vlaanderen en de centrumsteden.

6 Een leidinggevende stad?

Wat het onderwijs betreft, trekken de centrumsteden jongeren uit omliggende regio's aan om te participeren in het onderwijs dat zij aanbieden. De aantrekkingskracht van het onderwijs in Brugge ligt hoger dan gemiddeld in de centrumsteden. De participatiegraad in het Brugse onderwijs ligt hoger dan 205%. De grootste participatie treffen we aan bij 16- en 17-jarigen.

Ruim 155.000 Vlamingen wagen zich aan hogere studies. 60% kiest voor een hogeschool en 40% voor de universiteit. Iets meer vrouwen (53,5%) dan mannen kiezen voor een hogere opleiding. Onder deze Vlaamse studenten, is 22% afkomstig uit een van de dertien centrumsteden. Ruim 9% van de studenten in de centrumsteden is een Bruggeling.

Op economisch vlak, zien we enkel in Brugge een toename van de investeringen gedurende de periode 1996–1998. Vlaanderen en de centrumsteden kunnen geen toename garanderen. Zowel Vlaanderen als de centrumsteden vertonen wel een groei in de bruto toegevoegde waarde. Vlaanderen vertoont ook een groei in de omzet. In Brugge zien we een afname van de omzet en van de bruto toegevoegde waarde, ondanks de toegenomen investeringen. Telkens is het aandeel van Brugge in de centrumsteden eerder laag.

Zowel in Vlaanderen als in Zeebrugge nam het goederenverkeer toe. De groei in Vlaanderen was iets groter dan in Zeebrugge. Het passagiersverkeer daarentegen nam bij beide af. De afname was terug het grootst in Zeebrugge. We zagen in Zeebrugge wel een toename van de ondernemingen, zowel privé als openbaar. Ook de investeringen en de toegevoegde waarde lagen in 1999 hoger dan in 1991.

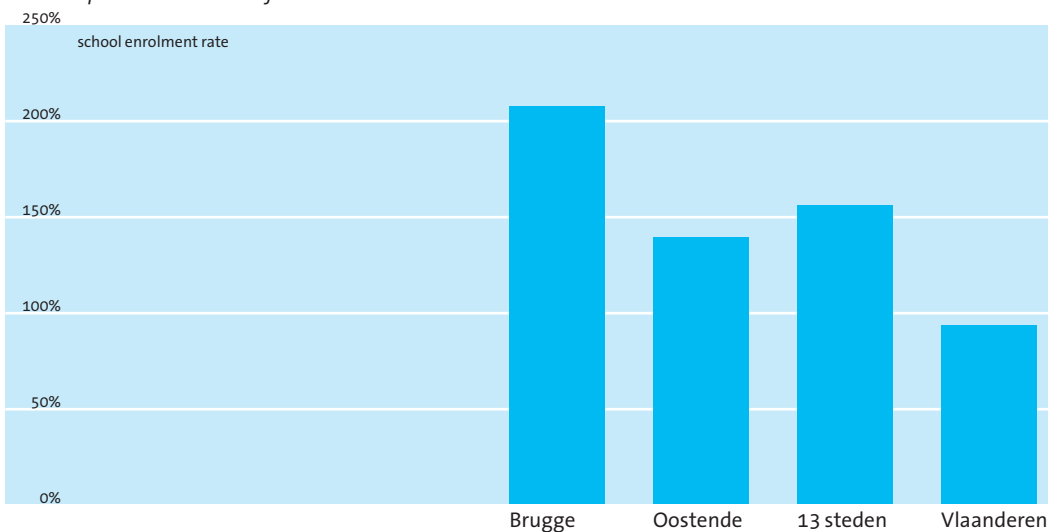
6 1 Evolutie van de school enrolment rate in %, opgesplitst naar soort onderwijs, schooljaar 1997-1998 – schooljaar 1999-2000

Bron: NIS.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
totaal	'97-'98	213,5	140,8	158,1	93,3
	'98-'99	210,7	140,0	157,5	93,3
	'99-'00	207,7	139,5	156,4	93,6
Voltijds secundair	'97-'98	201,7	132,4	149,3	89,4
	'98-'99	199,0	131,6	148,5	89,3
	'99-'00	195,9	130,9	147,4	89,5
Deeltijds beroepssecundair: 14-18-jarigen	'97-'98	2,4	4,9	2,9	1,0
	'98-'99	2,2	4,8	2,9	1,1
	'99-'00	2,3	4,5	2,9	1,1
Buitengewoon secundair onderwijs	'97-'98	9,5	3,5	6,0	2,9
	'98-'99	9,4	3,6	6,1	2,9
	'99-'00	9,5	4,1	6,2	3,0

6 2 School enrolment rate van de 12-18 jarigen in % voor het schooljaar 1999-2000

Bron: Departement Onderwijs.

6 3 School enrolment rate in % voor het schooljaar 1999-2000, opgesplitst naar leeftijd

Bron: departement Onderwijs.

	Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
12-jarigen	144,0	107,6	114,6	80,0
13-jarigen	183,8	123,7	148,5	97,1
14-jarigen	210,8	143,6	159,8	98,3
15-jarigen	222,1	155,3	165,0	97,0
16-jarigen	243,0	146,8	174,0	95,6
17-jarigen	241,6	160,3	175,6	93,3

Onderwijs

School enrolment rate

Met de school enrolment rate bekijken we de participatiegraad van jongeren aan het onderwijs. Meer specifiek nemen we de ratio van de schoolgaande jongeren van een bepaalde leeftijdscategorie ten opzichte van de totale bevolking van dezelfde leeftijd. Wanneer we dan een ratio hebben die een pak hoger ligt dan 100, dan wijst dit voornamelijk op de aantrekkingskracht van het onderwijs in de regio voor jongeren uit de omliggende streken. Aangezien de schoolgaande bevolking groter is dan de aanwezige jongeren van dezelfde leeftijd, moet het zijn dat er in deze schoolgaande bevolking jongeren uit andere regio's komen.

In Vlaanderen zien we dat ongeveer 93% van de jongeren van 12 tot 18 jaar aan het onderwijs participeert. Dit percentage blijft over de jaren eerder constant. Dit betekent dat niet alle jongeren in deze leeftijdscategorie aan het voltijds onderwijs deelnemen, hoewel we hier een leerplicht hebben tot 18 jaar. Een aantal factoren spelen hier een rol. Vooreerst worden de leerlingen die naar privé-scholen gaan niet meegerekend, wat een aantal percentpunten kan verklaren. Daarnaast is de outflow van Vlaamse leerlingen buiten de Vlaamse rand veel groter dan de inflow van Franstaligen in het Vlaamse onderwijs. Ten slotte zijn er een aantal leerlingen die de 12 of 13 jaar bereikt hebben, maar die nog ergens in het primair onderwijs zitten. Deze leerlingen zitten bijgevolg vervat in de noemer maar niet in de teller. Deze randopmerkingen zijn vanzelfsprekend ook van toepassing op de cijfers van de centrumsteden. Wanneer we de participatiegraad meer leeftijdsspecifiek gaan bekijken in Vlaanderen, dan ligt deze participatiegraad het laagst bij de jongeren die 12 jaar zijn. Amper 80% van de Vlaamse jongeren participeert aan het Vlaamse onderwijs. In het deeltijds beroepssecundair en buitengewoon secundair onderwijs ligt de participatiegraad heel laag aangezien slechts een heel klein percentage van de jongeren uit de leeftijdscategorieën 12- tot 18-jarigen aan deze onderwijstypes participeren.

De centrumsteden oefenen een zekere aantrekkingskracht uit op de jongeren uit omliggende streken. Onderwijs behoort dan ook tot een van de vele centrumfuncties die deze steden uitoefenen. Deze gemiddelde centrumstad trekt in verhouding meer leerlingen aan van 16 en 17 jaar dan van andere leeftijdscategorieën. Voor het secundair onderwijs blijken de centrumsteden ook een grote aantrekkingskracht te hebben. De participatiegraad aan het deeltijds beroepssecundair en buitengewoon secundair onderwijs liggen hoger in de centrumsteden dan algemeen in Vlaanderen.

De participatiegraad in Brugge ligt een heel pak hoger dan we gemiddeld bij de centrumsteden aantreffen. De participatiegraad overschrijdt namelijk telkens de 205%. Ook in het voltijds secundair onderwijs ligt de participatie minstens dubbel zo hoog als in Vlaanderen en hoger dan gemiddeld bij de centrumsteden. Vele jongeren van buiten Brugge komen dus in Brugge onderwijs volgen. Net zoals gemiddeld in de centrumsteden, ligt de grootste participatie bij de jongeren van 16 of 17 jaar. In Brugge is er in verhouding een grotere deelname aan het buitengewoon secundair onderwijs dan we gemiddeld bij de centrumsteden aantreffen.

- ▶ In het algemeen ligt de participatiegraad hoger in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Centrumsteden oefenen dan ook een grotere aantrekkingskracht uit op de omliggende regio's dan Vlaanderen.
- ▶ De participatiegraad in Brugge ligt hoger dan gemiddeld in de centrumsteden en minstens tweemaal zo hoog als in Vlaanderen.

6 4 Aantal personen die hogere studies begonnen, naar woonplaats, opgesplitst naar hogeschool en universitair onderwijs tijdens het schooljaar 1999–2000

Bron: Departement Onderwijs.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Hogeschool	totaal	1.926	774	20.691	98.536
	mannen	934	392	9.642	45.747
	vrouwen	992	382	11.049	52.789
Universiteit	totaal	1.273	497	13.868	56.740
	mannen	621	242	6.687	26.508
	vrouwen	652	255	7.181	30.232

6 5 Aandeel studenten in hogeschool en universitair onderwijs, naar woonplaats in de centrumsteden, opgesplitst naar geslacht voor het schooljaar 1999–2000

Bron: Departement Onderwijs.

		Brugge	Oostende	13 steden
Hogeschool	totaal	9,3	3,7	100
	mannen	9,7	4,1	100
	vrouwen	9,0	3,5	100
Universitair Onderwijs	totaal	9,2	3,6	100
	mannen	9,3	3,6	100
	vrouwen	9,1	3,6	100

Hogere studies

Tijdens het schooljaar 1999–2000, waagden ruim 155.000 Vlamingen zich aan hogere studies. 53,5% bestaat uit vrouwen. Iets meer dan 22% van de personen die verder studeren, is afkomstig uit een van de dertien centrumsteden. In de centrumsteden zien we ook een lichte oververtegenwoordiging van vrouwen (52,8%).

Er waagden zich 3199 Bruggelingen aan hogere studies waagden. Van de mensen uit de centrumsteden die verder studeren, zijn 9,3% afkomstig uit Brugge. Dit aandeel is groter dan het aandeel inwoners dat Brugge vertegenwoordigt (8%) in de centrumsteden. Ook in Brugge zijn het net iets meer vrouwen die beslissen om de studies verder te zetten (51,4%).

Hogeschool

Er zijn in verhouding meer mensen die hun studies verder zetten in hogescholen dan in universiteiten. Dit is het geval in Vlaanderen, in de centrumsteden en in Brugge. Van de mensen die verder studeren, waagt ongeveer 60% zich aan studies die in een hogeschool gegeven worden en ongeveer 40% aan lessen die in universiteiten worden gedoceerd. In Vlaanderen kiezen vrouwen net iets meer dan mannen voor deze onderwijsvorm (53,6%). Van alle leerlingen die we in de Vlaamse hogescholen terugvinden, is 21% afkomstig uit een van de dertien centrumsteden.

Ruim 9% van de mensen uit de centrumsteden die verder studeren, zijn afkomstig uit Brugge. Van alle Vlamingen die verder studeren, komt 2% uit Brugge. Dit aandeel komt overeen met het aandeel inwoners dat Brugge vertegenwoordigt in Vlaanderen. Er zitten net iets meer Brugse vrouwen in de hogescholen dan Brugse mannen.

Universiteit

Van de mensen die verder studeren kiezen 40% voor een universiteit. In Vlaanderen studeren meer vrouwen (53,3%) aan een universiteit dan jongens. We zien in de centrumsteden en Brugge ook een lichte oververtegenwoordiging van vrouwen. Ruim 24% van de Vlaamse universitaires is afkomstig uit een van de dertien centrumsteden. Ongeveer 9%, dit is een gelijksoortig cijfer als bij de hogescholen, van de universitaires uit de centrumsteden, zijn afkomstig uit Brugge. Bruggelingen vertegenwoordigen hier iets meer dan 2% van de Vlamingen.

- ▶ 60% van de mensen die verder studeren, kiest om dit te doen aan een hogeschool en 40% aan een universiteit.
- ▶ Net iets meer vrouwen kiezen voor hogere studies dan mannen.
- ▶ Van de mensen in de centrumsteden die verder studeren zijn er 9% Bruggeling.

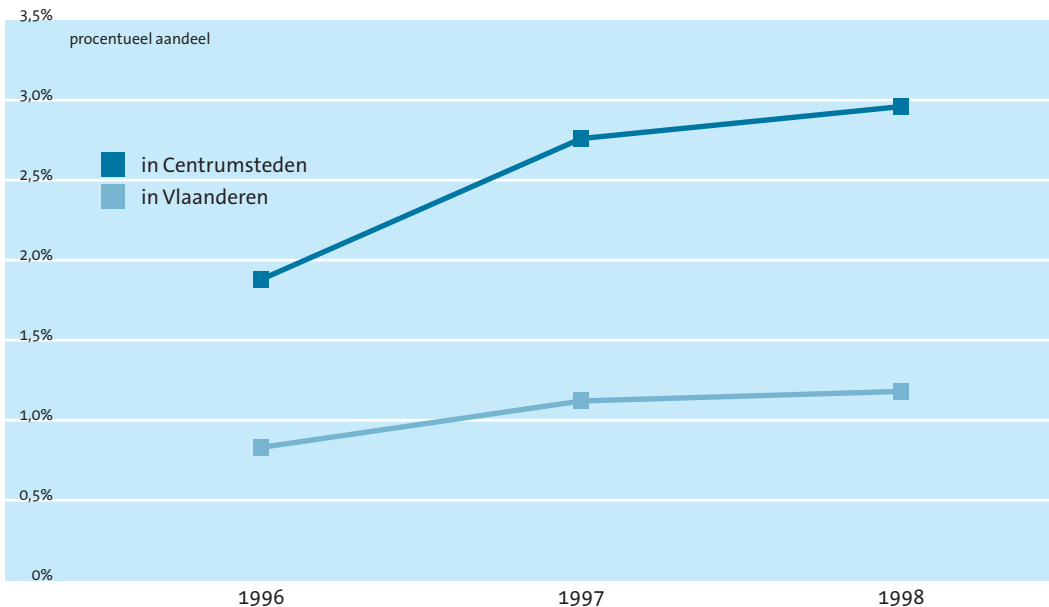
6 6 Evolutie van de bedrijfseconomische slagkracht, opgesplitst in investeringen, omzet en bruto toegevoegde waarde (in euro), 1996–1998

Bron: Goethals, M.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Investeringen in 1000 euro	1996	89.758	66.082	4.778.731	10.862.635
	1997	96.614	69.801	3.494.833	8.601.277
	1998	104.120	70.637	3.520.688	8.805.058
Omzet in 1000 euro	1996	2.160.716	1.574.628	88.002.487	200.405.716
	1997	2.118.744	1.659.805	89.847.785	206.401.632
	1998	1.928.699	1.746.463	87.163.225	208.674.416
Bruto toegevoegde waarde in 1000 euro	1996	395.134	230.070	16.876.849	39.376.431
	1997	368.466	245.214	17.136.930	40.130.597
	1998	369.331	269.311	17.644.938	41.268.714

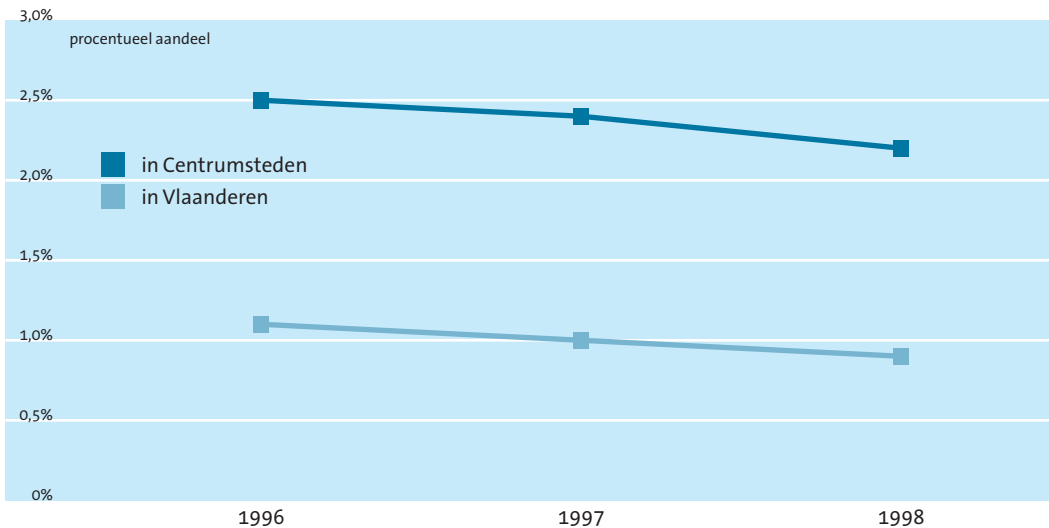
6 7 Evolutie van het aandeel van investeringen die Brugge maakte in de centrumsteden en in Vlaanderen in %, 1996–1998

Bron: Goethals, M.

6 8 Evolutie van het aandeel van de omzet die Brugge realiseerde in de centrumsteden en in Vlaanderen in %, 1996–1998

Bron: Goethals, M.

Economie

Bedrijfseconomische slagkracht

Op basis van de jaarrekeningen van bedrijven bij de Nationale Bank van België kunnen we de bedrijfseconomische slagkracht achterhalen. Deze cijferreeksen zijn niet al omvattend aangezien niet alle bedrijven verplicht zijn hun jaarrekeningen bij de Nationale Bank neer te leggen.

Investerings

Om de bestaande kapitaalvoorraad te behouden en/ of te vernieuwen, is kapitaalvorming en investeren van wezenlijk belang. De mate van investeren, verschaft een indicatie van het geloof in de toekomst.

De investeringen in Vlaanderen zijn in 1998 met 19% afgenomen in vergelijking met 1996. In 1998 bedroegen deze ruim 3.520 miljard euro (142.024 miljard frank). De centrumsteden hadden een nog grotere afname in investeringen (-26%) over dezelfde periode. Het aandeel dat de centrumsteden in Vlaanderen vertegenwoordigt, is met 9% afgenomen tussen 1996 en 1998 en bedroeg in 1998 nog 40%.

De investeringen op Brugs grondgebied zijn in tegenstelling met de vastgestelde trends in Vlaanderen en de centrumsteden, toegenomen. Deze toename was aanzienlijk, namelijk 16%. Brugge was in 1998 verantwoordelijk voor amper 3% van de investeringen in alle centrumsteden. Dit aandeel was de laatste tijd wel met 57,5% toegenomen maar dit aandeel blijft zeer laag.

Omzet

De omzet is het bedrag van de verkoop van goederen en de levering van diensten aan derden. Dit alles situeert zich in het kader van de gewone bedrijfsuitvoering, onder aftrek van de op de verkoopprijs in de handel toegestane kortingen en zonder de belasting over de toegevoegde waarde of enige andere rechtsreeks met de omzet verbonden belasting.

In Vlaanderen is deze omzet toegenomen, ondanks de dalende investeringen. Terwijl de omzet in Vlaanderen tussen 1996 en 1998 met 4% toenam, nam deze in de centrumsteden met 1% af. De centrumsteden waren in 1998 verantwoordelijk voor 42% van de omzet in Vlaanderen. Dit aandeel was met 5% gedaald tegenover 1996.

Ondanks de toegenomen investeringen in Brugge, is de omzet met iets meer dan 10% gedaald. Het aandeel van Brugge in de centrumsteden is bijgevolg ook afgenomen (van 2,5% in 1996 naar 2,2% in 1998). Brugge bracht 14% minder omzet binnen in de totale omzet van Vlaanderen tegenover 1996. Dit aandeel blijkt dus voor Brugge ook al zeer laag te liggen.

De toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde is het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten enerzijds en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten anderzijds. Deze waarde is een indicatie of de onderneming erin slaagt voldoende waarde toe te voegen aan de aangekochte goederen en diensten en of de klant bereid is daarvoor te betalen. Het is de basis voor het nationaal product die de klassieke indicator is van de economische prestaties van een land.

De bruto toegevoegde waarde in Vlaanderen steeg met 5%. We zien een gelijksoortige toename in de centrumsteden. Het aandeel van de centrumsteden in Vlaanderen blijft constant. Deze toegevoegde waarde nam in Brugge met 6,5% af ten opzichte van 1996. Het aandeel van Brugge nam zowel in de centrumsteden als in Vlaanderen met 11% af.

- ▶ Brugge vertoont in 1998 als enige een toename in de investeringen ten opzichte van 1996 (+16%). Het aandeel van Brugge stijgt zowel in de centrumsteden als in Vlaanderen.
- ▶ Vlaanderen heeft in 1998 een grotere omzet en een grotere bruto toegevoegde waarde dan in 1996. De centrumsteden hebben enkel een grotere bruto toegevoegde waarde.
- ▶ De omzet en de bruto toegevoegde waarde voor Brugge, evenals het aandeel in Vlaanderen en de centrumsteden, zijn gedaald in 1998 ten opzichte van 1996.

6 9 Evolutie van het goederenverkeer (in 1000 ton), 1990–2000. Vlaanderen is hier de som van het goederenverkeer in Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende

Bron: De Vlaamse Havencommissie van de Sociaal- Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

	Brugge	Oostende	Vlaanderen*
1990	30.349	4.552	161.349
1991	30.853	4.506	162.160
1992	33.441	4.923	164.810
1993	31.437	5.090	160.417
1994	32.886	4.900	171.113
1995	30.573	4.593	164.821
1996	28.499	4.466	160.499
1997	32.408	4.277	171.556
1998	33.284	3.938	180.643
1999	35.441	3.108	178.108
2000	35.475	4.335	194.379

6 10 Evolutie van het passagiersverkeer, 1990–2000. Vlaanderen is hier de som van Oostende en Zeebrugge.

Bron: De Vlaamse Havencommissie van de Sociaal- Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

	Brugge	Oostende	Vlaanderen*
1990	1.730.730	1.904.375	3.635.105
1991	1.674.965	1.868.204	3.543.169
1992	1.157.775	2.181.874	3.339.649
1993	1.083.505	1.880.296	2.963.801
1994	1.151.673	1.844.494	2.996.167
1995	1.040.063	1.762.952	2.803.015
1996	631.742	1.622.766	2.254.508
1997	663.978	1.374.389	2.038.367
1998	630.915	1.149.539	1.780.454
1999	641.702	983.201	1.624.903
2000	651.083	908.413	1.559.496

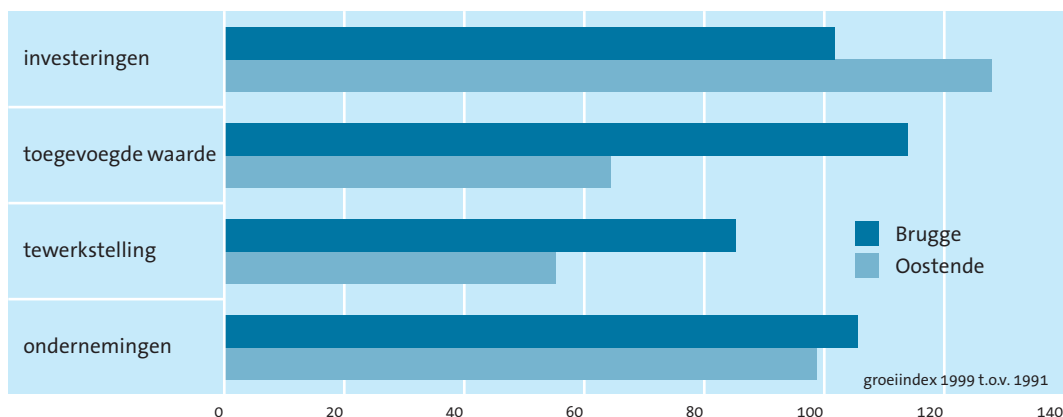
6 11 Evolutie van de totale tewerkstelling in de haven, 1991–1999

Bron: De Vlaamse Havencommissie van de Sociaal- Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

	Brugge	Oostende
1991	12.812	5.998
1995	11.670	5.098
1996	11.001	4.663
1997	10.726	4.220
1998	10.731	3.297
1999	10.923	3.312

6 12 Groeiindex van de investeringen, de toegevoegde waarde, de tewerkstelling en de ondernemingen in de havens, 1999 ten opzichte van 1991, waarbij index 1991=100

Bron: De Vlaamse Havencommissie van de Sociaal- Economische Raad van Vlaanderen (SERV), APS bewerking.

De haven van Zeebrugge

De haven van Zeebrugge is één van de grote troeven van de Brugse regio. Zij is verantwoordelijk voor 18% van het goederenverkeer en 42% van het passagiersverkeer vanuit havens in Vlaanderen.

Goederenverkeer

In 2000 was het goederenverkeer in de havens in Vlaanderen met 20,5% toegenomen ten opzichte van 1990. In 2000 werd er maar liefst 194 miljoen ton verhandeld. Iets meer dan 18% van deze goederen werden verhandeld in Zeebrugge. Het aandeel van Zeebrugge in Vlaanderen was met 3% afgenomen ten opzichte van 1990. Ondanks deze afname zien we dat het goederenverkeer in Zeebrugge met 17% is toegenomen tegenover 1990. In 2000 werd er maar liefst 35,5 miljoen ton verhandeld. Dit is ongeveer 5 miljoen ton meer dan in 1990. Dit goederenverkeer bestaat voor het grootste gedeelte (42%) uit roll on/ roll of en containers (28%).

Passagiersverkeer

Het passagiersverkeer is in tegenstelling tot het goederenverkeer zowel in Vlaanderen als in Zeebrugge afgenomen. Voor Vlaanderen bedroeg de afname van het passagiersverkeer over het volledige decennium 57%. Voor Zeebrugge was er tijdens dezelfde periode een afname van maar liefst 62%. Naast Oostende is Zeebrugge de enige plaats in Vlaanderen waar passagiersverkeer mogelijk is. In 2000 telde het passagiersverkeer in Vlaanderen iets meer dan anderhalf miljoen mensen. Het aandeel van Zeebrugge lag op 42%. Dit is tussen 1990 en 2000 met 12% afgenomen. Terwijl in het begin van de jaren negentig meer dan 1.800.000 mensen de weg naar Zeebrugge vonden om zich te laten vervoeren, waren dit in 2000 maar 650.000 mensen meer.

Ondernemingen en tewerkstelling

In 1999 waren er 6% meer ondernemingen in Zeebrugge dan in 1991. In 1999 telde Zeebrugge maar liefst 320 bedrijven en 21 overheidsinstellingen. We zagen zowel een toename van de privé-ondernemingen als van de overheidsinstellingen. Ondanks de toename van het aantal ondernemingen, zagen we in 1999 een afname van de tewerkstelling in de haven. Terwijl Zeebrugge in 1991 nog ruim 12.800 mensen tewerkstelde, was dit aantal in 1999 geslonken tot ongeveer 10.900. Voornamelijk de particuliere tewerkstelling nam sterk af (-18,5%). De openbare tewerkstelling kon zich nagenoeg handhaven (-1%).

Toegevoegde waarde en investeringen

Terwijl de investeringen in de haven van Zeebrugge met 2% toenamen tijdens de periode 1991-1999, nam de bruto toegevoegde waarde met 6% toe. De investeringen liepen in 1999 op tot 226 miljoen euro (9.117 miljoen frank). In 1999 werd een bruto toegevoegde waarde van 760 miljoen euro (30.658 miljoen frank) gerealiseerd.

De investeringen zijn voornamelijk afkomstig van de particuliere sector (72%). Toch was de groei van de investeringen te danken aan de openbare sector (+31%). De investeringen door de particuliere sector slonken terug met 6%.

De groei van de toegevoegde waarde komt ook vooral op rekening van de openbare sector (+52%). De particuliere sector was verantwoordelijk voor 9% groei in toegevoegde waarde.

- ▶ Het goederenverkeer nam zowel in Vlaanderen (+20,5%) als in Zeebrugge (+17%) toe.
- ▶ Het passagiersverkeer daarentegen nam af. In Vlaanderen was dit met 57%, in Zeebrugge met 57%.
- ▶ In de haven van Zeebrugge was er een groei van zowel de privé-ondernemingen als van de openbare instellingen.
- ▶ In Zeebrugge was de openbare sector verantwoordelijk voor de groei in investeringen en toegevoegde waarde.

7 Een participatieve stad?

Mensen stemmen over het algemeen in afnemende mate blanco voor de Senaat, vervolgens voor de Kamer en als laatste voor de gemeenteraadsverkiezingen. We zien in Vlaanderen, de centrumsteden en in Brugge een terugval in de blanco stemmen. Procentueel zien we dat de inwoners van de centrumsteden het minst blanco stemmen. Ondanks de afname in blanco stemmen, zien we toch een algemene stijging bij de ongeldige stemmen. Procentueel telt Vlaanderen de meeste rechtsgeldige stemmen. Brugge telt procentueel meer rechtsgeldige stemmen dan de centrumsteden.

Besturen en leiden zijn nog altijd een mannenzaak. Wanneer we naar de leidinggevende functies van het stadsbestuur kijken, zien we dat 64% van deze functies door mannen bezet wordt. Ook bij de aanwervingen voor de stadsdiensten merken we dat het vooral mannen zijn die in dienst genomen of bevorderd worden. Wanneer we de M/V op een aanwerving zien prijken, blijkt dat er vooral mannen aangeworven worden. Op de OCMW-raad, de gemeenteraad en het gemeentecollege treffen we ook minstens twee derde mannen aan. Er zal dus nog een lange weg afgelegd moeten worden om een evenwichtige balans man-vrouw op het werkveld van het stadsbestuur te vinden.

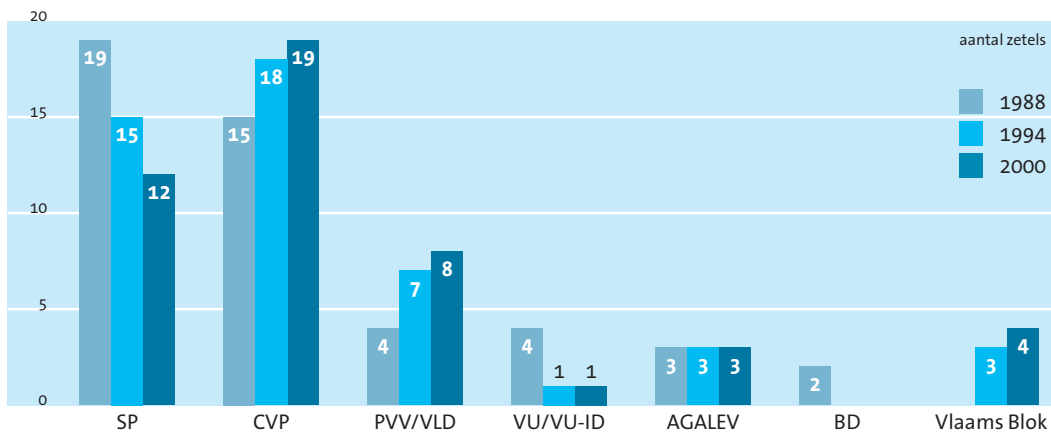
7 1 Percentage van het aantal stemmen per partij voor de gemeenteraadsverkiezingen van Brugge voor 1988, 1994 en 2000

Bron: www.vub.ac.be

	1988	1994	2000
SP	35,6	27	23,6
CVP	28,4	33,5	36
PVV/VLD	10,1	14,5	17
VU/VU-ID	9,3	4,2	3,7
AGALEV	7,5	7,6	8,3
Vlaams Blok	1,6	7,9	10,4
Andere	7,4	5,2	1

7 2 Zetelverdeling voor de gemeenteraadsverkiezingen voor Brugge (1988, 1994 en 2000)

Bron: www.vub.ac.be

7 3 Evolutie van het aantal blanco bij de gemeenteraad, de Kamer en de Senaat

Bron: Jo Buelens.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Gemeenteraad	1994	4,7	5,9	4,7	4,3
	2000	3,6	5,0	3,5	3,9
Kamer		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
	1991	6,2	7,2	5,3	5,5
	1995	6,6	6,5	5,4	6,5
	1999	5,1	5,9	4,5	5,2
Senaat		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
	1991	7,1	8,0	5,8	6,8
	1995	7,2	7,3	5,7	7,4
	1999	5,6	6,3	4,6	5,3

7 4 Evolutie van het aantal geldige stemmen bij de gemeenteraad, de Kamer en de Senaat

Bron: Jo Buelens.

		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
Gemeenteraad	1994	86,7	83,6	86,3	89,1
	2000	87,9	84,2	87,2	89,7
Kamer		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
	1991	86,8	84,3	87,9	87,9
	1995	85,1	83,8	85,8	86,0
	1999	86,7	84,1	86,3	86,9
Senaat		Brugge	Oostende	13 steden	Vlaanderen
	1991	85,8	83,4	87,3	87,4
	1995	84,5	83,0	85,4	85,1
	1999	86,2	83,7	86,2	86,8

Participatie

Samenstelling gemeenteraad

In de tabel worden de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in Brugge voor 1988, 1994 en 2000 weergegeven. Enkel de zes grootste partijen worden gegeven, de andere kleinere partijen worden gezamenlijk onder 'andere' ondergebracht. Enkel de PVDA houdt stand als kleinere partij van 1988 tot 2000. We zien een afname van het aantal stemmen voor deze partijen. In 2000 vertegenwoordigen de kleinere partijen nog slechts 1% van de kiezers.

De grootste partij in Brugge in 1988 was de SP met 35,6% van de stemmen. Vanaf 1994 wordt de CVP de grootste partij, en dit blijft ook zo voor 2000. De SP werd hierdoor tweede grootste partij en moest ongeveer 12% van de stemmen inleveren. Deze verschuiving is ook duidelijk te merken in de zetelverdeling. Het totaal aantal zetels in Brugge is 47. Het aantal zetels van de SP neemt af van 19 in 1988 naar 12 in 2000, terwijl het aantal zetels van de CVP steeds toeneemt van 15 naar 19 in 2000.

Ook VU (die later VU-ID werd) kende een afname van 9,3% naar 3,7% van de stemmen. Hierdoor verschuift deze partij van de vierde plaats in 1988 naar de zesde plaats in 2000. Dit resulteerde in een afname van het aantal zetels van 4 naar 1.

Het Vlaams Blok kende de grootste toename (8,8%) van 1988 naar 2000. Het ging van 1,6% naar 10,4% van de stemmen. In 1994 kreeg de partij in één klap 3 zetels toegekend, in 2000 kreeg ze er nog een extra bij. Agalev, die een lichte stijging (0,8%) in het aantal stemmen kende bleef zijn 3 zetels behouden.

De CVP is de grootste partij in 2000 in Brugge. Tweede en derde grootste zijn SP en VLD. Het Vlaams Blok kende een grote toename van het aantal stemmen in Brugge, de grootste afname staat op naam van de SP.

Aantal blanco en ongeldige stemmen

Een stembiljet waarop géén stem werd uitgebracht is een blanco stem. Deze stem valt onder de categorie ongeldige stemmen. Deze rubriek is evenwel nog ruimer. Ongeldige stemmen kunnen ook het resultaat zijn van stemmen die verkeerd werden uitgebracht of waarop onregelmatigheden¹ stonden.

¹ Hieronder vallen stembiljetten waarop tekeningen werden gemaakt of stembiljetten waarvan de vorm of afmetingen veranderd zijn.

In Vlaanderen merken we een afname van het aantal blanco stemmen. Dat geldt zowel voor de recentste gemeenteraadsverkiezingen als voor de verkiezingen van Kamer en Senaat. Dezelfde ontwikkeling vinden we ook in de dertien centrumsteden en in Brugge. Hier zijn de afnamen evenwel groter dan in Vlaanderen. Gemiddeld zijn er procentueel het minst blanco stemmen in de centrumsteden. En vervolgens in Vlaanderen. De meeste blanco stemmen vinden we in Brugge.

Wat het blanco-stemgedrag bij de verschillende verkiezingen betreft, zien we een vergelijkbare situatie in Vlaanderen, de dertien centrumsteden en Brugge. Algemeen kunnen we namelijk stellen dat we de minste blanco stemmen terugvinden bij gemeenteraadsverkiezingen en de meeste bij de verkiezingen voor de Senaat. In 2000 troffen we bij de gemeenteraadsverkiezingen in Brugge ongeveer 23% minder blanco stemmen aan. We zien een gelijksoortige situatie bij de verkiezingen voor de Senaat. Daar waren ook ongeveer 21% minder blanco stemmen bij de Brugse kiezers.

Vlaanderen vertoont geen afname van de ongeldige stemmen, ondanks het feit dat er minder blanco stemmen waren. De ontwikkeling is eerder stabiel en we zien zelfs een lichte toename van de ongeldige stemmen bij de verkiezingen voor de Kamer. In de centrumsteden zijn de ongeldige stemmen eerder stabiel gebleven bij de verschillende verkiezingen. Ook hier merken we een lichte toename van de ongeldige stemmen bij de verkiezingen voor de Kamer en bovendien ook voor de Senaat. De situatie in Brugge is vergelijkbaar. Ook hier kunnen we ondanks de terugval in blanco stemmen, geen algemene achteruitgang van het aantal ongeldige stemmen vinden. In Vlaanderen vinden we gemiddeld de meeste rechtsgeldige stemmen terug.

- ▶ Hoewel er over het algemeen een terugval in de blanco stemmen is, zien we een gelijksoortig aantal ongeldige stemmen door de jaren.
- ▶ Vlaanderen telt procentueel de meeste rechtsgeldige stemmen. In de centrumsteden komen procentueel de minste blanco stemmen voor.

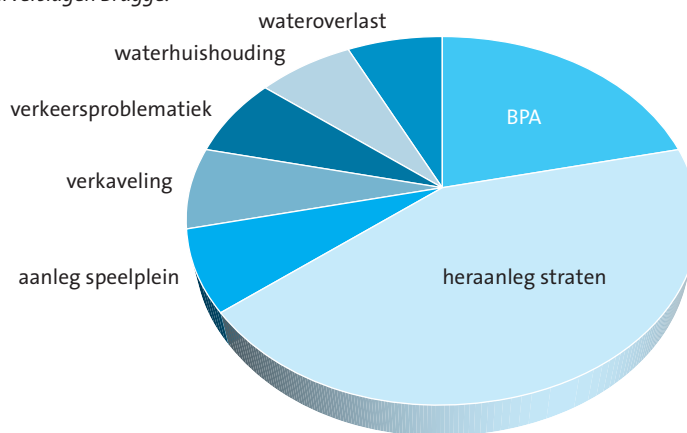
7 5 Evolutie van de bewonersvergaderingen in Brugge, 1997–1999

Bron: jaarverslagen Brugge.

	1997	1998	1999
bewonersvergadering	0	13	14
informatievergadering	25	0	2
hoorzitting	7	0	5
overige	0	1	2
totaal	32	14	23

7 6 Opsplitsing van de bewonersvergaderingen van Brugge naar aard van de zitting, 1999

Bron: Jaarverslagen Brugge.

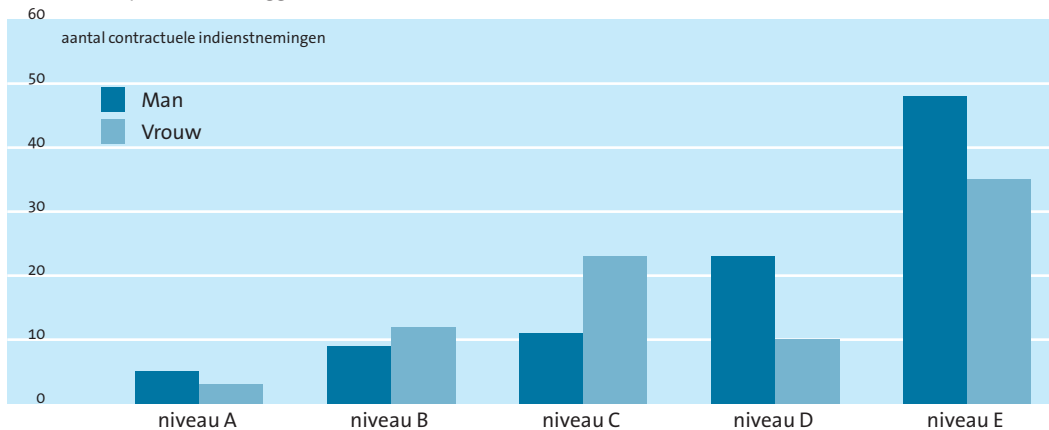

Bewonersvergaderingen en hoorzittingen

In 1999 organiseerde de Informatiedienst van Brugge 23 vergaderingen. Dat zijn er 9 meer dan in 1998 maar 9 minder dan het jaar daarvoor. Het grootste deel van de vergaderingen zijn bewonersvergaderingen. De heraanleg van straten was het meest voorkomende onderwerp. Drie vergaderingen waren gewijd aan Bijzondere Plannen van Aanleg. Verder werden nog vergaderingen ingelast voor de aanleg van een speelplein, wateroverlast en waterhuishouding, de verkeersproblematiek en de verkaveling van bepaalde straten. De hoorzittingen in 1999 werden georganiseerd onder het motto 'De Stad komt naar je toe'. Bij die hoorzittingen stonden mobiliteit en ruimtelijk beleid op het programma. Via deze hoorzittingen wou het stadsbestuur de Bruggelingen betrekken bij het uittekenen van mogelijke scenario's voor duurzame mobiliteit. Ongeveer 800 belangstellenden namen deel aan deze vijf hoorzittingen. Daarnaast waren er ook nog informatie- en inspraakvergaderingen.

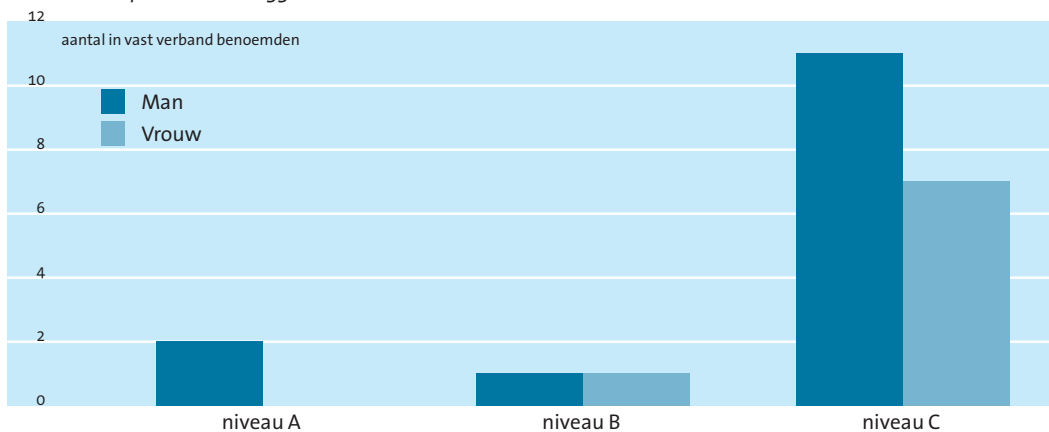
7 7 Contractuele indienstnemen bij de stedelijke diensten Brugge, volgens niveau en opgesplitst naar geslacht, 1999

Bron: Emancipatiedienst Brugge.

7 8 In vast verband benoemden bij de stedelijke diensten Brugge, volgens niveau en opgesplitst naar geslacht, 1999

Bron: Emancipatiedienst Brugge.

7 9 Overzicht van de in dienstnemen en bevorderingen bij de stedelijke diensten Brugge, opgesplitst naar geslacht en uitgedrukt in % aandeel vrouwen

Bron: Emancipatiedienst Brugge.

	1998			1999		
	Man	Vrouw	Aandeel vrouw	Man	Vrouw	Aandeel vrouw
In dienstnemen						
Contractueel	105	125	54,3	96	83	46,4
Gesubsidieerd contract	22	7	24,1	16	7	30,4
Bevorderingen	34	2	5,6	30	4	11,8
In vast verband benoemd	28	9	24,3	14	8	36,4
Op proef benoemd	40	12	23,1	20	5	20,0

7 10 Evolutie van de vrouwelijke leden van het schepencollege, de gemeenteraad en de ocmw-raad in Brugge, 1994-2000

Bron: Infogids Brugge.

		totaal	Vrouwen	Aandeel vrouwen
Leden schepencollege	1994	12	2	16,7
	2000	12	2	16,7
Leden gemeenteraad	1994	47	13	27,7
	2000	47	13	27,7
Leden ocmw-raad	1994	13	4	30,8
	2000	13	4	30,8

Vrouwen in stedelijke diensten

Leidinggevende vrouwen

Uit een analyse van de emancipatieambtenaar van Brugge mogen we besluiten dat in 2000 iets meer dan een derde (36%) van de leidinggevende functies in de stedelijke diensten ingenomen wordt door vrouwen. Van de 88 leidinggevende functie waren er 32 ingenomen door een vrouwen.

Aanwervingen en bevorderingen: M/V?

We nemen de samenstelling van de aanwervingen bij het stadsbestuur onder de loep. Dat zijn de medewerkers van het stadsbestuur Brugge zonder het onderwijzend personeel. We beperken ons tot de aanwervingspolitiek zonder de al tewerkgestelde man-vrouwverhouding die er is in aanmerking te nemen.

Zowel bij de contractuele indienstnemeningen, personeelsleden met gesubsidieerde contracten als bij de in vast verband benoemde medewerkers, zien we een overwicht aan mannelijke aanwervingen. Een uitzondering hierop waren de contractuele aanwervingen in 1998. Ook de bevorderingen en op proef benoemden blijken vooral op mannenmaat geschoeid. Wanneer we 1999 met het jaar daarvoor vergelijken zien we toch een positieve trend voor de vrouwen. Onder de personeelsleden met gesubsidieerde contracten, de bevorderde en in vast verband benoemde personeelsleden zien we een hoger percentage vrouwen dan het jaar daarvoor.

Wanneer we de niveaus van de aanwervingen erbij betrekken, zien we in 1999 toch een genuanceerder patroon. Van alle vrouwen die in dienst genomen zijn, merken we bij de contractuelen, de gesubsidieerde contractuelen en de op proef benoemden dat onder de vrouwen een hoger percentage zich op niveau A of B bevindt dan onder de mannen. Zo bevindt 18,1% van de contractuele vrouwen ten opzichte van 14,6% van de contractuele mannen zich op niveau A of B. Bij de gesubsidieerde contracten is dit zelfs een verhouding van 14,3% ten opzichte van 0%. Bij de op proef benoemden zien we een verhouding van 20% van de vrouwen die zich tot niveau A of B kan rekenen ten opzichte van 10% van de mannen. Bij de bevorderingen, moeten we helaas vaststellen dat mannen hier weer de volledige A- en B- niveaus voor hen opeisen. 16,7% van de mannen valt hieronder ten opzichte van 0% van de vrouwen.

- ▶ 64% van de leidinggevende banen in stedelijke diensten werd in 2000 ingenomen door mannen.
- ▶ We zien een overgrote meerderheid van mannen die geselecteerd of benoemd worden in een stadsfunctie.
- ▶ In 1999 zien we gemiddeld een groter aandeel vrouwen bij de aanwervingen dan het jaar ervoor. Toch blijven deze percentages eerder aan de lage kant en kunnen we niet spreken van een *fifty-fifty* verdeling.

Verkozen vrouwen

We onderzoeken in welke mate Brugse vrouwen participeren in de bestuursdiensten. Heel opvallend is dat de vertegenwoordiging van vrouwen anno 2000 identiek bleef qua gendersamenstelling aan de voorgaande legislatuur van 1994. We kunnen dus geen noemenswaardige verschuiving vaststellen in deze tussenliggende periode van 6 jaar.

De Brugse vrouwen zijn het talrijkst vertegenwoordigd in de OCMW-raad. Daar tellen we maar liefst 31% vrouwen. Zelfs dit hoge percentage is nog net geen derde. Dat betekent dat de mannen overal met meer dan twee derden vertegenwoordigd zijn. In de gemeenteraad zijn de vrouwen met 28% vertegenwoordigd. In het schepencollege daarentegen vinden we de kleinste bestuurlijke participatie van vrouwen, namelijk 17%.

- ▶ Deze legislatuur en de vorige hebben dezelfde man-vrouwsamenstelling.
- ▶ In geen enkel van de genoemde besturen, namelijk gemeenteraad, OCMW- raad en schepencollege vinden we een minimum van een derde vrouwen.

Verklarende woordenlijst

Een bruisende stad?

Geboortesaldo

Geeft het aantal geboortes per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar

Sterftesaldo

Geeft het aantal overlijdens per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar

Natuurlijke aangroei

Geeft het geboortesaldo, verminderd met het sterftesaldo

Migratiesaldo

Geeft is het aantal inwijkingen verminderd met het aantal uitwijkingen per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar

Groene druk

Geeft de verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen en het aantal 20 tot 59-jarigen. Het is een indicatie voor de verhouding tussen de actuele en de toekomstige beroepsbevolking.

Grijze druk

Geeft de verhouding tussen het aantal 60-plussers en het aantal 20 tot 59-jarigen

Afhankelijkheidsratio

Geeft de verhouding weer tussen het aantal 0 tot 19-jarigen plus het aantal 60-plussers ten opzichte van de actieve bevolking (20 tot 59-jarigen).

Doorstromingscoëfficiënt

Geeft de verhouding weer tussen het aantal jongeren (10 tot 24 jaar) ten opzichte van het aantal ouderen (50 tot 64 jaar).

Migratiesaldo

Het aantal inwijkingen min het aantal uitwijkingen over een periode van 1 jaar.

Conveniencegoederen

Goederen die zeer frequent aangekocht worden zoals algemene voeding.

Een veilige en gezonde stad?

Verkeersdode

Elke persoon die binnen 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte overlijdt.

Zwaargewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Lichtgewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Ernstigheidsgraad

Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

Zachte weggebruikers

De fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400 cc.

Criminaliteitsgraad

Deze graad beschrijft het gemiddeld aantal criminële feiten per 1000 inwoners per maand.

Diefstal en afpersing

De categorie diefstal en afpersing omvat zowel diefstallen zonder als met geweld en bedreiging. Diefstallen zonder geweld worden opgedeeld in gewone diefstal, zakkenrollerij, huisdiefstal en gebruiksdiefstal. Huisdiefstal is de gewone diefstal maar met een bijkomend element. De dader pleegt namelijk de diefstal in dienstverband (als bediende, dienstbode of werkman) in de woning waar hij werkt of waar hij zijn werkgever vergezelt. Bij een gebruiksdiefstal wordt de diefstal gepleegd om het gestolen goed te gebruiken. Beullens, M., Devroe, E., Ponsaers, P, *Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1996–1997*, op basis van geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS), handboek Politiediensten, dossier, uitgeverij Kluwer, 1998.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

Hieronder vallen opzettelijke en onopzettelijke slagen en verwondingen, aanrandingen van de eerbaarheid, verkrachtingen, moord en doodslag.

Bedrogsmisdrijven tegen de eigendom

Onder deze misdrijven vallen verduistering en bedrieglijke verberging, oplichting en bedriegerij, misbruik van vertrouwen en aanverwante misdrijven, heling, postcheque zonder dekking, bankbreuk en misbruik van voorkennis.

Milieuovertredingen

Onder deze rubriek vallen de overtredingen op het vlak van afvalstoffen, geluidshinder, water, lucht-ruim en algemene preventie.

Verdovende middelen

Het gaat hier om bezit, gebruik en handel in verdovende middelen. Bij bezit gaat het zowel om onrechtmatig bezit als om aanschaffing door vervalsing van geneeskundige voorschriften. Het gebruik slaat niet enkel op de eigen persoon. Gebruik in groep, maar ook het gebruik voor anderen vergemakkelijken, aanzetten tot gebruik en onrechtmatig gebruik. Onder in- en uitvoer, fabricatie en handel vallen zowel in- en uitvoer zonder machtiging, onwettige bewerking en vervaardiging als verkopen zonder machtiging en vereniging of overeenkomst voor de zwendel.

Mijdingsgedrag

Mensen die we omschrijven als mensen met mijdingsgedrag zijn degenen die in een bepaalde situatie altijd of vaak mijdingsgedrag vertonen. Degenen die we omschrijven als mensen zonder mijdingsgedrag zijn degenen die zelden of nooit een situatie proberen te vermijden.

Veiligheidsmonitor

Is het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politie-eenheden, afdeling Politiebeleids-ondersteuning in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden vloeien voort uit de telefonische enquête van 1997, 1998 en 2000. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6.000 mensen. Deze steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder.

Mortaliteitsratio

Een waarde van 100 geeft aan dat er tijdens de periode 1990–1999 in de aangegeven stad evenveel waargenomen sterfgevallen waren bij een bepaalde ziekte als men verwacht op basis van de gegevens van het Vlaams Gewest. Er werd gestandaardiseerd voor leeftijdsstructuur.

Een leefbare stad?

Mediaaninkomen

Het inkomen van de middelste waarneming na rangschikking volgens toenemend inkomen.

Interkwartiel verschil

Geeft het verschil tussen het hoogste en het laagste inkomen van de aangiften die 50 % rond de mediaan beslaan. Deze maat geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan

Interkwartiele coëfficiënt

Is de verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan

Bestaansminimum (of leefloon)

Een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten).

Een leidinggevende stad?

School Enrolment Rate

Deze ratio meet de verhouding van de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad tegenover het aantal schoolplichtige jongeren in een stad. Wanneer deze ratio groter is dan 100 betekent dit dat veel jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

Omzet

Het resultaat van de verkoop van goederen en/of diensten aan derden in het kader van de normale activiteiten van het bedrijf.

Toegevoegde waarde

Theoretisch gezien is de toegevoegde waarde het verschil tussen de waarde van de productie (omzet) en die van de intermediaire verbruiken, ofwel de waarde van de geproduceerde goederen en diensten verminderd met de waarde van de in het productieproces gebruikte goederen en diensten. De toegevoegde waarde laat toe de bijdrage van ondernemingen aan de nationale welvaart te meten.

Bibliografie

Inleiding

- Dumont, G-H., Hubaut, D.
Brugge
Brussel, Uitgeverij Paul Merckx, 1993.
- Geirnaert, N., Vandamme, L.
Brugge. Het verhaal van 2000 jaar
Brugge, Stichting Kunstboek, 1996.
- Hillewaert, B., Hollevoet, Y.
'Een vroegmiddeleeuwse feesthal te Sint- Andries- Brugge?'
In de Steigers, 1998, 5-2, p. 47-48.
- Hillewaert, B.
'De Brugse burger in de sleuf'
Stedelijke Musea, Jaarboek 1995-1996, p. 96.
- Jacobs, R.
Brugge, een stad in de geschiedenis
Brugge, Marc Van De Wiele, 1997.
- Ornelis, V.
Brugge: huwelijk en migratie in de stad in de eerste helft van de 19e eeuw
proefschrift tot het behalen van de graad van licentiaat in de geschiedenis, 1996-1997.
- Ryckaert, M., Vandewalle, A.
De geschiedenis van een Europese stad
Tielt, Lannoo, 1997.
- Vrielinck, S.
De Territoriale Indeling van België 1795-1963
Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000.
<http://www.brugge.be/toerisme/nl/historyn.htm>

Met dank aan

- Noël Geirnaert, *Stadsarchief Brugge*,
Hubert De Witte, *stadsarcheoloog Brugge* en
Jean- Pierre Van Looke, *informatiedienst Brugge*.

Cijfermateriaal

- Bevolkingscijfers Brugge 1806-1961:
Vrielinck, S.
De Territoriale Indeling van België 1795-1963
volume 3, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000.
- Bevolkingscijfers Brugge 1350-1860:
Ornelis, V.
Brugge: huwelijk en migratie in de stad in de eerste helft van de 19e eeuw
proefschrift tot het behalen van de graad van licentiaat in de geschiedenis, 1996-1997.

Een bereikbare stad?

- De Lijn West- Vlaanderen.
Jaarverslag Brugge 1990-1999
- De Groep Planning
Mobiliteitsplan Brugge
synthesenota, 2000.
- Ruimtelijk Structuurplan Brugge
- WES-studie parkeeraanbod
- Lin Vlaanderen (afdeling verkeerskunde)
Test-Aankoop magazine (2000/10)
- Infogids Brugge 2001
<http://www.brugge.be>
- Goubin, E., Maris, U., Steyaert, J.
Digitale overheden, tussen wensdroom en realiteit
Mechelen, Katholieke Hogeschool, 2001.
- Jo Steyaert, KULeuven.

Een bruisende stad?

- Basiskaart Vlaanderen
<http://www.vlaanderen.be> - statistiek
- Graydon
- NIS
- R.S.Z.
- WES
- Dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing
- Toerisme Vlaanderen
- Jaarverslagen Brugge (1991 tot 2000)
- Jeugdendienst Brugge
- Sportdienst Bruggge
- J. Colpaert et al, EHSAL.

Een veilige en gezonde stad?

Basiskaart Vlaanderen

Interactieve APS-Databank

Mobiliteitscel

Federale Veiligheidsmonitor, APS-D.

Beulens, M., Devroe, E., Ponsaers, P.

Een vergelijkend jaaroverzicht van de criminaliteit in 1996–1997, op basis van geïntegreerde interpolitiële criminaliteitsstatistiek (GICS)
handboek Politiediensten, dossier, uitgeverij Kluwer, 1998.

Herwin De Kind, WVC

Verhaegen, D., Raes, V.

Middelengebruik in relatie tot de omgeving bij schoolgaande jongeren in Brugge: een onderzoek tijdens het schooljaar 1996–1997

Merelbeke, De Sleutel, 1997.

Lombaert, G., Raes, V.

Middelengebruik in relatie tot de leefwereld van jongeren. Onderzoeksresultaten van een individuele bevraging bij 4.588 leerlingen in Brugge

Merelbeke, Dienst Wetenschappelijk Onderzoek De Sleutel, mei 2000.

Onderzoek Lea Maes en C. Vereecken:

<http://allserv.rug.ac.be/~cvereck/hbsc/>

NIS

Een leefbare stad?

Interactieve APS-Databank

Stadim

Debourse, X., Heyerick, A.

‘Enquête over de netheid van de steden en gemeenten’
Test-Aankoop magazine 439 (2001/1), p. 6–10.

NIS

AROHM

Jaarverslagen Brugge (1990 – 1999)

Federale Veiligheidsmonitor (APS-D)

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij OVAM

Ufsia

Basisgegevens Armoede en Sociale Uitsluiting
opgenomen in het jaarboek 1999

<http://www.socialsecurity.fgov.be>

Een leidinggevende stad?

NIS

Departement Onderwijs

Goethals, M., APS

Vlaamse Havencommissie van de Sociaal- economische Raad van Vlaanderen

Een participatieve stad?

Buelens, J, VUB.

Jaarverslagen Brugge (1990 – 2000)

Emancipatiedienst Brugge

Infogids Brugge

<http://www.vub.ac.be/belgianelections/>

Project Stedenbeleid

Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

